

Základní deskriptivně- analytická mikrostudie do problematiky péče

Důležité upozornění

na předkládaný výstup je třeba nahlížet jako na pilotní studii, neboť použitá data ke zpracování mohou v podobě svého výstupu z Informační základny zahrnovat duplicity a jiné dílčí datové nepřesnosti, které je třeba postupně v rámci jejího zkvalitňování odfiltrout. Uvedené dílčí datové nepřesnosti se postupně v rámci postupného testování a zkvalitňování Informační základny odstraňují. Proto tento průběžný výstup může v rámci běžícího procesu zkvalitňování informační základny obsahovat údaje, které mohou být následně ještě dodatečně upraveny a zpřesněny. Z uvedených důvodů je tedy vhodné vnímat předkládaný text spíše jako orientační informaci z analyzované oblasti Péče. Po správném očištění mohou data před (viz tento text) a po zkvalitnění Informační základny (budoucí stav Informační základny) doznat ještě zmíněných úprav a rozdílů. Postupně tak dochází k testování samotné Informační základny s maximálním cílem zajištění jednoznačných a správných dat, která budou na samotném konci testovacího procesu použitelná v podobě správného výstupu Informační základny pro předmětnou studii z oblasti Péče.

Autoři:

Ing. Pavel Kaczor, Ph.D.

Ing. Jiří Vopátek, Ph.D.

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Obsah

1. Základní principy a legislativní úprava příspěvku na péči.....	5
1.1. Vymezení účelu příspěvku na péči	5
1.2. Existující stupně závislosti	6
1.3. Testované okruhy základních životních potřeb.....	6
1.4. Výše příspěvku na péči	7
1.5. Zvýšení příspěvku na péči.....	8
1.6. Řízení o příspěvku na péči	8
1.7. Kdo může být poskytovatelem pomoci závislé osobě.....	9
1.8. Podpora péče ze strany státu – nároky pečujících osob	9
1.8.1. Úhrada zdravotního pojištění.....	10
1.8.2. Zápočet doby péče jakožto náhradní doby pojištění	10
1.8.3. Zohlednění péče u osob evidovaných na Úřadu práce ČR.....	10
1.8.4. Úprava pracovní doby u pečujících osob	11
2. Pečující osoba – statistická fakta.....	13
2.1. Počet pečujících osob, vývoj v čase	13
2.2. Struktura pečujících osob dle stupňů závislosti.....	15
2.3. Struktura pečujících osob dle pohlaví	16
2.4. Struktura pečujících osob dle věku.....	20
2.4.1. Věková struktura pečujících osob dle pohlaví.....	26
2.5. Struktura pečujících osob dle krajů a stupňů závislosti.....	31
3. Závěr - sumarizace hlavních zjištění.....	34
4. Závislé osoby - statistická fakta	38
4.1. Počet závislých osob, vývoj v čase.....	38
4.2. Struktura závislých osob dle stupňů závislosti	40
4.3. Struktura závislých osob dle pohlaví	42
4.4. Struktura závislých osob dle věku	47
4.4.1. Věková struktura závislých osob dle pohlaví	53

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

4.5. Struktura pečujících osob dle krajů	58
5. Závěr - sumarizace hlavních zjištění	61

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Anotace

Příspěvek na péči je legislativně upraven zákonem o sociálních službách (z. č. 108/2006 Sb., část druhá; účinnost od 1. 1. 2007), který významně rozšířil možnosti péče o závislou osobu a do značné míry též změnil postavení pečujících osob v ČR. Předmětem datové analýzy a syntézy je osoba pečující o osobu závislou na péči (tj. zpravidla osoba blízká, případně asistent sociální péče) a osoba závislá na pomoci jiné osoby v příslušném stupni závislosti (I.- IV.). O příspěvku na péči rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce. Dostupná data dokládají, že k 1. 1. 2022 bylo celkem 348 674 osob závislých na péči (= příjemců příspěvku na péči) zatímco celkový počet pečujících osob se k 1. 1. 2022 pohyboval na úrovni 448 764 osob (*Informační základna, MPSV, listopad 2023*).

Cíl

Primárním cílem tohoto textu je sumarizace základních informací týkající se právní úpravy příspěvku na péči v ČR, a dále pak základní analýza dat týkajících se počtu a struktury pečujících a závislých osob v segmentu příspěvku na péči v ČR (viz obsah).

V závěru tohoto textu budou sumarizována hlavní zjištění pro případné využití jak v rámci studií předmětného projektu, tak případně pro odbornou i laickou veřejnost. Tyto výstupy mohou být využitelné například rovněž v oblasti další motivace či zlepšení podmínek a postavení pečujících i závislých osob v ČR.

K datové analýze a syntéze bude primárně jako základ využita *Informační základna* (MPSV; data 2023).

Poznámka

Základní deskriptivně-analytická mikrostudie do problematiky péče je pro potřeby základní vstupní orientace v datech péče zcela záměrně členěna na tři související části. Část I. (A) je tvořena legislativním základem, část II. (B) je zaměřena na deskriptivní informační analýzu pečujících osob a část III. (C) cílí na analýzu závislých osob na péči. Základním cílem je identifikovat potenciální datové anomálie či specifika s potenciálem na rozšíření o další detailněji zaměřenou mikrostudii v předmětné oblasti péče.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Příspěvek na péči základní informace

Část I. (A)

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

1. Základní principy a legislativní úprava příspěvku na péči

Příspěvek na péči je dávkou v sociálním systému ČR relativně mladou. Funguje „teprve“ od roku 2007 a je upraven zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (část druhá). S jeho zavedením souvisela poměrně zásadní systémová změna, která se dotkla nejenom poskytovatelů sociálních služeb (tj. například domovy pro seniory atp.), ale také samotných zdravotně postižených osob, potažmo i osob o ně pečujících. Ve své podstatě se jednalo o přesun části finančních prostředků dříve směřovaných v podobě dotací přímo do zařízení, která poskytují sociální služby zdravotně postiženým, směrem k samotným hendikepovaným osobám. Příspěvek na péči tedy k 1. 1. 2007 nahradil dřívější příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu poskytovaný dle z. č. 100/1988 Sb., zákon o sociálním zabezpečení, a také takzvané zvýšení důchodu pro bezmocnost, které bylo do roku 2006 poskytováno dle vyhlášky MPSV č. 284/1995 Sb. Tato důchodová bonifikace se vyplácela v částce 480 Kč měsíčně (částečná bezmocnost), 960 Kč měsíčně (převážná bezmocnost) nebo 1 800 Kč měsíčně (úplná bezmocnost).

1.1. Vymezení účelu příspěvku na péči

„Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci při zvládání základních životních potřeb osob. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu“ (§7, odst. 1, z. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Z legislativního vymezení příspěvku na péči je zřejmé, že nárok na tuto dávku mají osoby, které nejsou zcela soběstačné a k zajištění svého důstojného sociálního fungování potřebují pomoc jiné osoby. V praxi se nejčastěji jedná o seniory (zhruba 2/3 příjemců), u kterých se plná soběstačnost zpravidla s věkem snižuje, ale často se může jednat i o osobu v produktivním či předproduktivním věku, která má nějaký zdravotní nebo mentální hendikep. Příspěvek na péči nemůže být přiznán pouze dítěti mladšímu 1 roku (§ 7, odst. 3).

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

1.2. Existující stupně závislosti

Míra závislosti na pomoci jiné fyzické osoby je v zákoně přesně vymezena (§ 8), a sice s ohledem na věk klienta (resp. závislé osoby) a na počet základních životních potřeb, které není tento hendikepovaný jedinec schopen zcela zvládat bez pomoci jiné osoby. Toto vymezení lze přiblížit na základě následující tabulky:

Tabulka 1 Stupně závislosti u příspěvku na péči

Stupeň závislosti	Slovní označení stupně závislosti	Počet úkonů, které závislá osoba nezvládá sama	
		osoba starší 18 let	osoba mladší 18 let
stupeň 1	lehká závislost	3–4 úkony	3 úkony
stupeň 2	středně těžká závislost	5–6 úkonů	4–5 úkonů
stupeň 3	těžká závislost	7–8 úkonů	6–7 úkonů
stupeň 4	úplná závislost	9–10 úkonů	8–9 úkonů

Zdroj: vlastní zpracování dle z. č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách

1.3. Testované okruhy základních životních potřeb

Jak již bylo zmíněno, pro klasifikaci konkrétního stupně závislosti na péči jiné fyzické osoby se posuzuje počet základních životních potřeb (resp. úkonů nutných pro jejich provedení), které není závislá osoba schopna provést sama bez pomoci další osoby. V současné době je takových úkonů 10 a jsou specifikovány v § 9 zákona o sociálních službách. Jedná se konkrétně o tyto:

- mobilita,
- orientace,
- komunikace,
- stravování,
- oblékání a obouvání,
- tělesná hygiena,

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

- výkon fyziologické potřeby,
- péče o zdraví,
- osobní aktivity,
- péče o domácnost (*Poznámka: nehodnotí se u osob do 18 let věku*).

Bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se řídí především instituce, pro které je způsob posuzování relevantní – tj. úřad práce (provádění sociálního šetření v rodině a vedení celého správního řízení ve věci příspěvku na péči) a lékařská posudková služba České správy sociálního zabezpečení, která pro potřebu úřadu práce ve věci přiznání příspěvku na péči hodnotí objektivní zdravotní stav klienta.

1.4. Výše příspěvku na péči

Z hlediska příjemců příspěvku na péči je bezesporu zásadní také výše měsíční částky, která je státem na posílení jejich sociálního fungování, resp. na nákup sociálních služeb, poskytována. Výše této částky samozřejmě závisí především na přiznaném stupni závislosti, o kterém je pojednáno v předchozím textu. Aktuální výši měsíční částky příspěvku na péči ukazuje následující tabulka. Z ní je zřejmé, že s ohledem na věk a zdravotní stav závislé osoby se může měsíční výše příspěvku na péči pohybovat od 880 Kč do 19 200 Kč měsíčně.

Tabulka 2 Měsíční výše příspěvku na péči

Stupeň závislosti	Slovní označení stupně závislosti	Měsíční částka příspěvku na péči	
		osoba starší 18 let	osoba mladší 18 let
stupeň 1	lehká závislost	880 Kč	3 300 Kč
stupeň 2	středně těžká závislost	4 400 Kč	6 600 Kč
stupeň 3	těžká závislost	12 800 Kč	13 900 Kč
stupeň 4	úplná závislost	19 200 Kč	19 200 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle z. č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

1.5. Zvýšení příspěvku na péči

Důkazem toho, že se stát snaží v rámci příspěvku na péči zohlednit i další relevantní sociální situace je mj. i možnost zvýšení základní měsíční částky příspěvku na péči, která je uvedena v tabulce 2. Příspěvek na péči může být zvýšen o částku 2 000 Kč měsíčně, a to v těchto případech:

- příjemcem příspěvku na péči (= hendikepovanou osobou) je rodič, který pečuje o nezaopatřené dítě do 18 let věku.
- příjemcem příspěvku na péči (= hendikepovanou osobou) je nezaopatřené dítě do 18 let věku.

V těchto případech ovšem musí být zároveň splněna podmínka, že příjem v rodině (resp. okruhu společně posuzovaných osob) je nižší než dvojnásobek životního minima. V tomto kontextu je pochopitelné, že stát se snaží více podpořit především jedince a rodiny s nižšími příjmy.

1.6. Řízení o příspěvku na péči

Proces přiznání příspěvku na péči lze stručně shrnout takto:

- Řízení o přiznání příspěvku na péči se zahajuje na základě písemné žádosti podané na tiskopisu předepsaném ministerstvem práce a sociálních věcí. Žádost se podává na kontaktních pracovištích Úřadu práce ČR, kdy příslušnost se určuje dle místa trvalého pobytu žadatele o příspěvek.
- Příslušné kontaktní pracoviště úřadu práce (resp. jeho pověřený sociální pracovník) provádí pro účely rozhodování o příspěvku na péči nejprve sociální šetření, při kterém se zjišťuje především míra ne/samostatnosti osoby, na kterou je příspěvek žádán, a to v jejím přirozeném sociálním prostředí (tj. zpravidla v domácnosti).
- Následně pracoviště úřadu práce zašle příslušné České/okresní správě sociálního zabezpečení (resp. její lékařské posudkové službě) žádost o „lékařské“ posouzení stupně závislosti osoby, na kterou je příspěvek žádán.

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Při posuzování stupně závislosti vychází správa sociálního zabezpečení z objektivně zjištěného zdravotního stavu hendikepované (= „závislé“) osoby. Ten je doložen zprávami ošetřujících lékařů, ale podkladem je též zpráva ze sociálního šetření úřadu práce. Lze vycházet též z výsledků dalších funkčních vyšetření nebo z výsledku vlastního vyšetření posudkového lékaře (ten si může, ale nemusí žadatele pozvat).

- Na základě posudku ČSSZ (lékařské posudkové služby) pak příslušné kontaktní pracoviště úřadu práce vydá rozhodnutí, zda se příspěvek na péči přiznává a v jakém stupni závislosti, či zda tento příspěvek žadateli nenáleží. Proti tomuto rozhodnutí se lze odvolat, přičemž odvolacím orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

1.7. Kdo může být poskytovatelem pomoci závislé osobě

V souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., může péči o závislou osobu zajišťovat:

- poskytovatel sociálních služeb zapsaný v registru sociálních služeb (například pečovatelské, odlehčovací a asistenční služby, domovy seniorů apod.),
- pečující osoba blízká (tj. rodinní příslušníci: manžel/ka, rodič, dítě, další příbuzní, partner/ka),
- asistent sociální péče (v souladu s § 83 odst. 2 zákona o sociálních službách),
- Hospic.

V případě potřeby lze kombinovat pomoc od více poskytovatelů, tedy například od rodinných příslušníků, ale zároveň také do registrovaných poskytovatelů sociálních služeb (třeba od pečovatelské služby) atp. V souladu s cíli tohoto textu se v jeho dalších částech zaměříme zejména na pomoc poskytovanou pečující blízkou osobou.

1.8. Podpora péče ze strany státu – nároky pečujících osob

Nejenom v kontextu společenského významu role pečující osoby je žádoucí, aby stát tyto osoby k péči o své blízké dostatečně motivoval, a péči legislativně zohledňoval v celé škále relevantních souvislostí. V tuto chvíli lze zdůraznit zejména tyto nástroje:

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

1.8.1. Úhrada zdravotního pojištění

Je relevantní zejména pro osoby v produktivním věku, které se z důvodu péče o závislou osobu vzdají ekonomické aktivity, a tudíž nemají zdanitelné příjmy, ze kterých by bylo jejich zdravotní pojištění odváděno. Stát zdravotní pojišťovně takové osoby hradí pojištění coby takzvanému státnímu pojištěnci, ale pouze v případě, kdy se jedná o osobu pečující o závislou osobu ve stupni II, III anebo IV (viz předchozí text). Pouze v případě osoby pečující o dítě mladší 10 let je zdravotní pojištění za pečující osobu hrazeno také ve stupni I (lehká závislost).

1.8.2. Zápočet doby péče jakožto náhradní doby pojištění

Dobu důchodového pojištění lze v ČR získat výdělečnou činností, dobrovolnými platbami nebo tzv. náhradními dobami pojištění. Podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění, mezi náhradní dobu pojištění patří péče o závislou osobu ve stupni II, III anebo IV. Pouze v případě osoby pečující o dítě mladší 10 let je jako náhradní doba pojištěná započítávána i péče ve stupni I (lehká závislost). Tato filozofie je tedy stejná, jako u zdravotního pojištění. Zde je důležité dodat, že aby byla doba péče započtena jako náhradní doba pojištění, musí se jednat o péči poskytovanou blízké osobě nebo osobě, se kterou pečující osoba žije ve společné domácnosti. Za osoby blízké pokládá zákon o důchodovém pojištění manžele, příbuzné v řadě přímé, děti, sourozence, zetě, snachu a manžele rodiče kteréhokoli z manželů. Doba péče o osoby, které nejsou osobou blízkou a ani nežijí s pečující osobou v domácnosti, není považována za náhradní dobu pojištění.

1.8.3. Zohlednění péče u osob evidovaných na Úřadu práce ČR

V praxi se často stává, že je pečující osoba evidována na úřadu práce jakožto nezaměstnaná (status uchazeče o zaměstnání). Takovým osobám dává Zákon o zaměstnanosti možnost odmítnat i vhodná pracovní místa, neboť v § 5, písm. c), z. č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, se vážnými důvody odmítnutí vhodného místa mj. rozumí: „*nezbytná osobní péče o fyzickou osobu, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná*

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

závislost), pokud s uchazečem o zaměstnání trvale žije a společně uhrazují náklady na své potřeby; tyto podmínky se nevyžadují, jde-li o osobu, která se pro účely důchodového pojištění považuje za osobu blízkou“. To umožňuje pečující osobě lépe sladit případnou ekonomickou aktivitu s péčí o závislou osobu bez hrozby jakékoliv sankce ze strany úřadu práce.

1.8.4. Úprava pracovní doby u pečujících osob

Pokud zaměstnanec prokáže, že pečuje o osobu, která se považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby v II., III. nebo IV. stupni závislosti, může v souladu s § 241 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, požádat o kratší pracovní dobu nebo jinou vhodnou úpravu stanovené týdenní pracovní doby. Zaměstnavatel je povinen takové žádosti vyhovět, nebrání-li tomu na jeho straně vážné provozní důvody.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Základní analýza pečujících osob

Část II. (B)

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

2. Pečující osoba – statistická fakta

2.1. Počet pečujících osob, vývoj v čase

Do režimu zákona o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.) se k 1. 1. 2007 „překlopily“ osoby spadající do 31. 12. 2006 do režimu péče o blízkou nebo jinou osobu poskytovanou dle zákona č. 100/1988 Sb., zákon o sociálním zabezpečení. Je tedy zřejmé a pochopitelné, že počet pečujících osob k 1. 1. 2007 byl nejnižší ve sledovaném období, a teprve postupně do systému příspěvku na péči vstupovaly další pečující osoby.

Tabulka 3 Vývoj počtu pečujících osob v ČR

Stav k	I. stupeň	II. stupeň	III. stupeň	IV. stupeň	ČR celkem
01.01.2007	106 713	84 594	41 451	6 767	239 525
01.01.2008	157 757	122 240	62 107	30 241	372 345
01.01.2009	176 942	131 161	85 547	43 860	437 510
01.01.2010	189 734	148 197	95 072	50 311	483 314
01.01.2011	194 199	162 185	99 808	53 215	509 407
01.01.2012	195 125	178 758	104 725	56 289	534 897
01.01.2013	189 928	178 902	105 679	55 191	529 700
01.01.2014	191 814	182 092	109 553	55 055	538 514
01.01.2015	189 097	181 539	110 762	54 560	535 958
01.01.2016	181 697	177 217	110 529	53 990	523 433
01.01.2017	176 020	174 469	110 792	54 212	515 493
01.01.2018	170 131	170 347	109 881	54 506	504 865
01.01.2019	163 771	166 124	108 888	54 026	492 809
01.01.2020	157 825	161 904	110 394	54 121	484 244
01.01.2021	148 181	154 139	109 734	53 737	465 791
01.01.2022	140 905	147 557	107 665	52 637	448 764

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

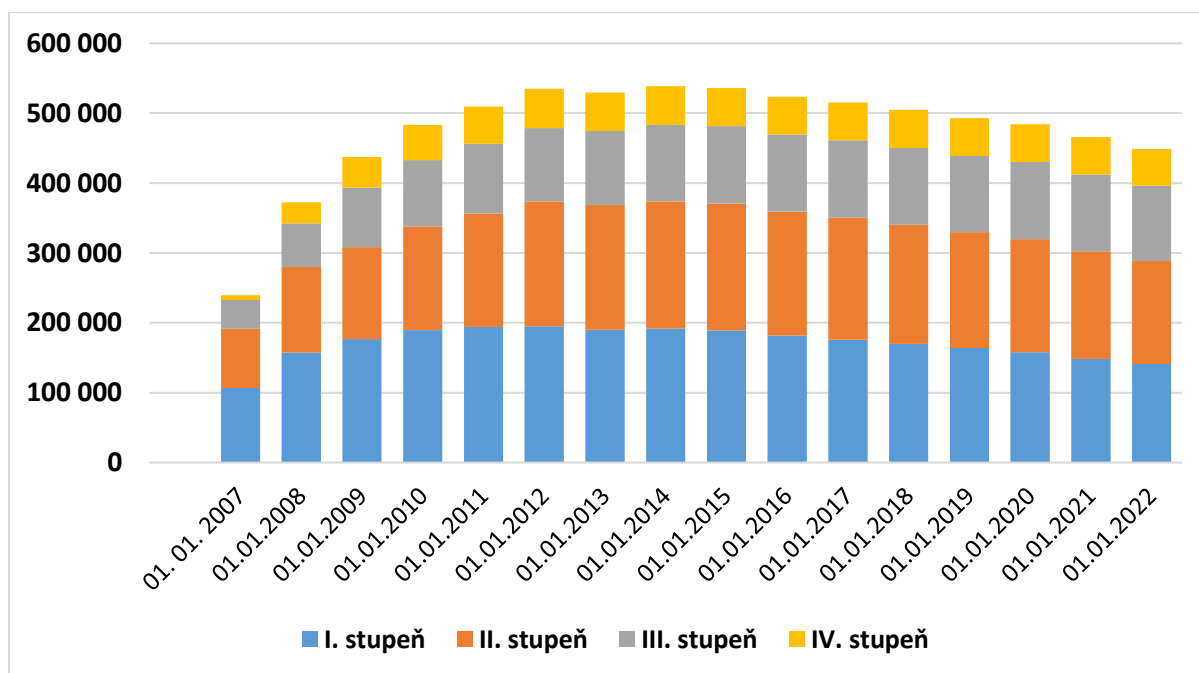
Je evidentní, že až do roku 2012 (tj. v období 2007 až 2012) počet pečujících osob setrval a relativně významně narůstal, a oproti roku 2007 se více než zdvojnásobil.

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

V tomto období počet pečujících vzrostl o 295 000 osob, resp. o 123 %, což odpovídá průměrnému ročnímu růstu počtu pečujících osob cca o 25 %. V navazujícím období 2012 až 2015 lze hovořit spíše o stagnaci počtu pečujících osob, a počínaje rokem 2016 již je zřejmý pozvolný pokles počtu pečujících osob. Konkrétně v období 2015 až 2022 jejich počet poklesl bezmála o 90 000 osob, resp. o 16 %, což odpovídá průměrnému ročnímu poklesu přibližně o 2 %. Jakkoliv se nejedná o dramatické meziroční poklesy počtu pečujících osob, nastolený trend se jeví jako zjevný a v delším časovém horizontu může mít z pohledu státu poněkud problematické konsekvence. Zejména v oblasti tlaku veřejnosti na navýšenou kapacitu institucionální péče (domovy pro seniory, denní a týdenní stacionáře apod.), a s ní související investiční i provozní výdaje státního rozpočtu v této oblasti. Tuto obavu umocňuje v neposlední řadě také rozcházející se trend počtu pečujících osob a počtu osob v postproduktivním věku, který se díky nepříznivému demografickému vývoji významně zvyšuje, přičemž jde o segment osob, které péči potřebují nejčastěji. Výše zmiňované trendy v počtu pečujících osob jsou dobře patrné i z následujícího grafu.

Graf 2 Vývoj počtu pečujících osob v ČR

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

2.2. Struktura pečujících osob dle stupňů závislosti na péči

V souvislosti s analyzovaným fenoménem péče by nás neměl zajímat jen samotný počet pečujících osob, ale také jejich struktura z pohledu náročnosti péče, tedy v kontextu přiznaného stupně závislosti osobě, o kterou pečují (viz kapitola 1). Částečně je tato struktura zřejmá i z grafu 1, nicméně lépe patrná je z tabulky 4.

Tabulka 4 Vývoj struktury pečujících osob v ČR

Stav k	I. stupeň	II. stupeň	III. stupeň	IV. stupeň	CELKEM
01.01.2007	45 %	35 %	17 %	3 %	100 %
01.01.2008	42 %	33 %	17 %	8 %	100 %
01.01.2009	40 %	30 %	20 %	10 %	100 %
01.01.2010	39 %	31 %	20 %	10 %	100 %
01.01.2011	38 %	32 %	20 %	10 %	100 %
01.01.2012	36 %	33 %	20 %	11 %	100 %
01.01.2013	36 %	34 %	20 %	10 %	100 %
01.01.2014	36 %	34 %	20 %	10 %	100 %
01.01.2015	35 %	34 %	21 %	10 %	100 %
01.01.2016	35 %	34 %	21 %	10 %	100 %
01.01.2017	34 %	34 %	21 %	11 %	100 %
01.01.2018	34 %	34 %	22 %	11 %	100 %
01.01.2019	33 %	34 %	22 %	11 %	100 %
01.01.2020	33 %	33 %	23 %	11 %	100 %
01.01.2021	32 %	33 %	24 %	12 %	100 %
01.01.2022	31 %	33 %	24 %	12 %	100 %

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

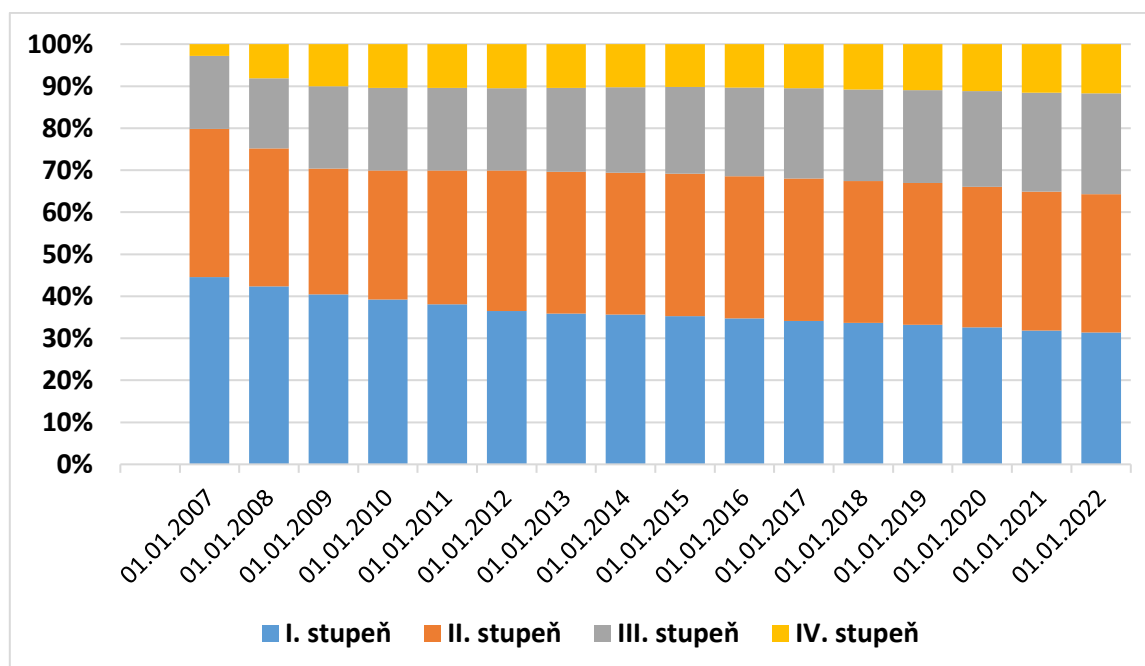
Zatímco v prvních dvou letech po zavedení příspěvku na péči byl podíl nižších stupňů závislosti (st. stupeň I. a II.) zhruba mezi 75 a 80 %, v dalších letech se relativně setrvale pohyboval na úrovni mezi 65 a 70 %. V roce 2022 došlo historicky poprvé ke snížení podílu pečujících v I. a II. stupni pod hranici 65 %. Z toho samozřejmě ještě není možné usuzovat, že by se jednalo o nějakou změnu v trendu vývoje struktury, nicméně částečně ji dovozovat lze. Mimo jiné i z pohledu na IV., tedy nejvyšší stupeň závislosti (úplná závislost), kdy je právě a pouze v posledních dvou letech

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

sledovaného období (tj. 2021 a 2022) počet pečujících v tomto stupni historicky nejvyšší – a sice 12 %. Podobně je tomu i ve III. stupni závislosti (těžká závislost), kdy je podíl pečujících osob v tomto stupni v posledních třech letech (tj. 2020 až 2023) historicky nejvyšší. Aktuálně se jedná bezmála o čtvrtinu pečujících osob, zatímco ještě v roce 2014 to byla pětina pečujících.

Graf 2 Vývoj struktury pečujících osob v ČR

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Sumárně lze tedy konstatovat, že se v posledních letech nepříznivě vyvíjí nejenom počet pečujících osob, který od roku 2015 setrvale klesá, ale nepříznivý trend lze pozorovat i v oblasti rostoucí náročnosti péče o závislé osoby, kdy zejména v posledních letech roste podíl péče ve vyšších stupních závislosti (tj. stupeň III. a IV.).

2.3. Struktura pečujících osob dle pohlaví

Není bez zajímavosti struktura pečujících osob z pohledu genderu, tedy z hlediska zastoupení mužů a žen v péči o závislé osoby. Obecně zakořeněná je představa, že role pečující osoby je typičtější pro ženy. Budeme-li brát v potaz reálná data a fakta, pak lze konstatovat, že tento „genderový stereotyp“ potvrzují – a to dlouhodobě.

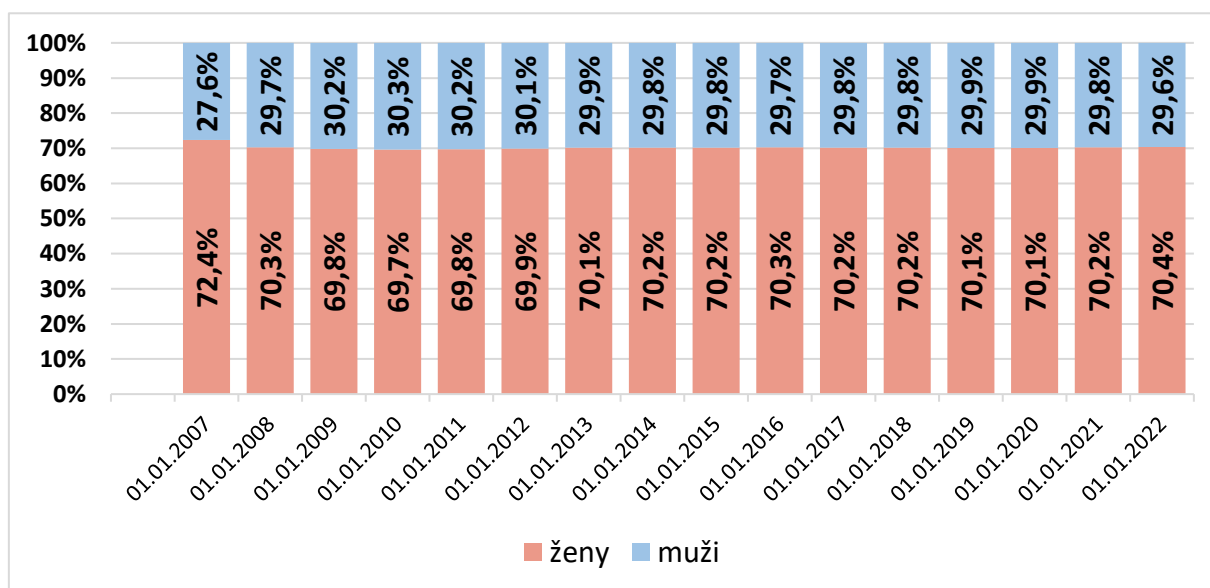

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Tabulka 5 Vývoj genderové struktury pečujících osob v ČR

Stav k	Ženy		Muži		ČR celkem	
01.01.2007	173 419	72,4 %	66 106	27,6 %	239 525	100 %
01.01.2008	261 794	70,3 %	110 551	29,7 %	372 345	100 %
01.01.2009	305 431	69,8 %	132 079	30,2 %	437 510	100 %
01.01.2010	336 665	69,7 %	146 649	30,3 %	483 314	100 %
01.01.2011	355 389	69,8 %	154 018	30,2 %	509 407	100 %
01.01.2012	374 141	69,9 %	160 756	30,1 %	534 897	100 %
01.01.2013	371 549	70,1 %	158 151	29,9 %	529 700	100 %
01.01.2014	378 137	70,2 %	160 377	29,8 %	538 514	100 %
01.01.2015	376 311	70,2 %	159 647	29,8 %	535 958	100 %
01.01.2016	367 989	70,3 %	155 444	29,7 %	523 433	100 %
01.01.2017	361 930	70,2 %	153 563	29,8 %	515 493	100 %
01.01.2018	354 181	70,2 %	150 684	29,8 %	504 865	100 %
01.01.2019	345 535	70,1 %	147 274	29,9 %	492 809	100 %
01.01.2020	339 559	70,1 %	144 685	29,9 %	484 244	100 %
01.01.2021	327 214	70,2 %	138 577	29,8 %	465 791	100 %
01.01.2022	315 788	70,4 %	132 976	29,6 %	448 764	100 %

Graf 3 Vývoj genderové struktury pečujících osob v ČR

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Z tabulky 5 stejně jako z grafu 3 je zřejmé, že bez ohledu na změny v celkovém počtu pečujících osob je jejich genderová struktura dlouhodobě velmi stabilní, tedy s podílem žen na úrovni cca 70 % a podílem mužů cca 30 %. V případě genderového parametru péče tedy nelze hovořit o nějakých změnách trendu – například ve smyslu vyššího zastoupení mužů. Je ovšem nutno zdůraznit, že se v tomto případě bavíme o celkovém počtu pečujících – tedy o souhrnu za všechny stupně závislosti. Uvedené konstatování tedy nutně nemusí znamenat, že by se neměnila situace v rámci jednotlivých stupňů závislosti.

Tabulka 6 Vývoj genderové struktury pečujících osob v nižších stupních závislosti (I. a II.)

Stav k 1.1.	Stupeň I. - lehká závislost					Stupeň II. - středně těžká závislost				
	ženy		muži		celkem	ženy		muži		celkem
2007	70 853	66,4 %	35 860	33,6 %	106 713	61 729	73,0 %	22 865	27,0 %	84 594
2008	104 073	66,0 %	53 684	34,0 %	157 757	86 866	71,1 %	35 374	28,9 %	122 240
2009	117 553	66,4 %	59 389	33,6 %	176 942	90 774	69,2 %	40 387	30,8 %	131 161
2010	126 532	66,7 %	63 202	33,3 %	189 734	102 273	69,0 %	45 924	31,0 %	148 197
2011	130 317	67,1 %	63 882	32,9 %	194 199	112 104	69,1 %	50 081	30,9 %	162 185
2012	132 060	67,7 %	63 065	32,3 %	195 125	123 627	69,2 %	55 131	30,8 %	178 758
2013	129 091	68,0 %	60 837	32,0 %	189 928	123 935	69,3 %	54 967	30,7 %	178 902
2014	130 586	68,1 %	61 228	31,9 %	191 814	126 288	69,4 %	55 804	30,6 %	182 092
2015	129 088	68,3 %	60 009	31,7 %	189 097	125 814	69,3 %	55 725	30,7 %	181 539
2016	124 162	68,3 %	57 535	31,7 %	181 697	122 851	69,3 %	54 366	30,7 %	177 217
2017	120 088	68,2 %	55 932	31,8 %	176 020	120 925	69,3 %	53 544	30,7 %	174 469
2018	116 009	68,2 %	54 122	31,8 %	170 131	117 876	69,2 %	52 471	30,8 %	170 347
2019	111 810	68,3 %	51 961	31,7 %	163 771	114 779	69,1 %	51 345	30,9 %	166 124
2020	107 837	68,3 %	49 988	31,7 %	157 825	111 818	69,1 %	50 086	30,9 %	161 904
2021	101 445	68,5 %	46 736	31,5 %	148 181	106 431	69,0 %	47 708	31,0 %	154 139
2022	96 734	68,7 %	44 171	31,3 %	140 905	102 038	69,2 %	45 519	30,8 %	147 557

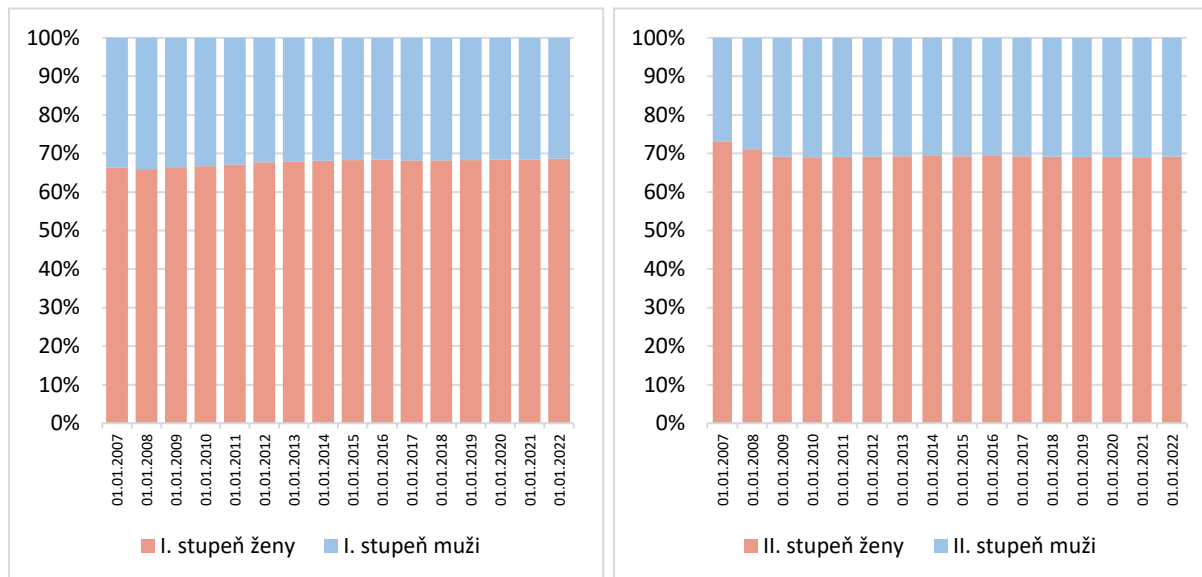
Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Pokud jde o nižší stupně závislosti, z výše prezentovaných dat je zjevné, že ani v těchto nižších kategoriích závislosti nedochází k žádným genderovým změnám, a také zde je poměr ženy versus muži víceméně dlouhodobě stabilní v relaci cca 68 % až 69 % pečující ženy a 31 % až 32 % pečující muži. Dobře patrná je diskutovaná struktura také z následujícího grafu.

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Graf 4 Vývoj genderové struktury pečujících osob v nižších stupních závislosti (I. a II.)

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Pro úplnost uvedeme rovněž vývoj u vyšších stupňů závislosti, tj. stupně III. a IV.

Tabulka 7 Vývoj genderové struktury pečujících osob ve vyšších stupních závislosti (III. a IV.)

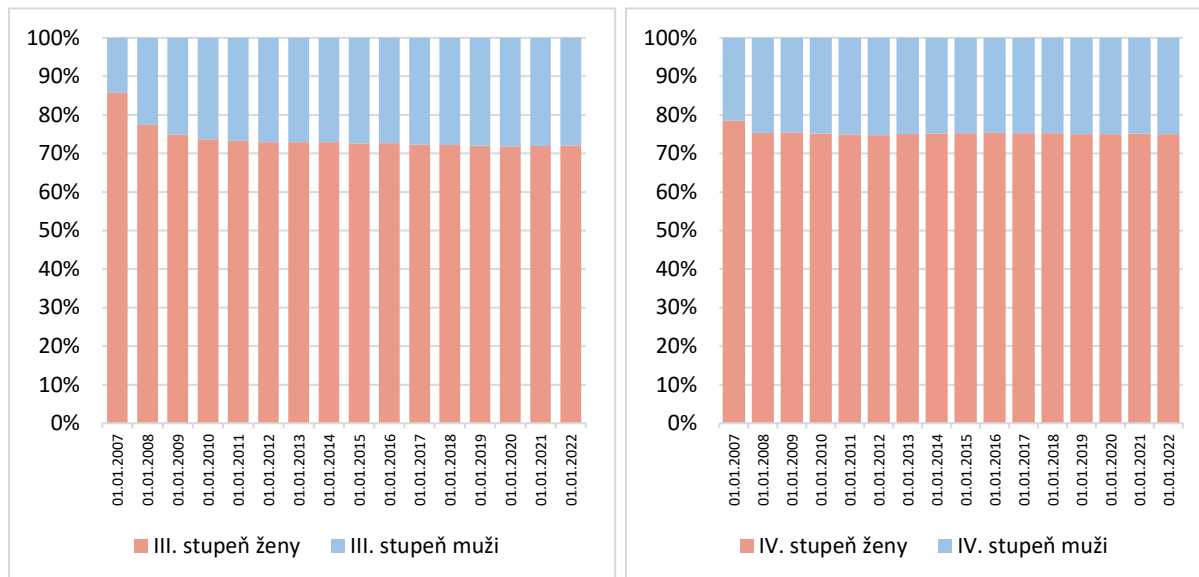
Stav k 1.1.	stupeň III. - těžká závislost			stupeň IV. - úplná závislost						
	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem				
2007	35 524	85,7 %	5 927	14,3 %	41 451	5 313	78,5 %	1 454	21,5 %	6 767
2008	48 083	77,4 %	14 024	22,6 %	62 107	22 772	75,3 %	7 469	24,7 %	30 241
2009	64 016	74,8 %	21 531	25,2 %	85 547	33 088	75,4 %	10 772	24,6 %	43 860
2010	70 057	73,7 %	25 015	26,3 %	95 072	37 803	75,1 %	12 508	24,9 %	50 311
2011	73 086	73,2 %	26 722	26,8 %	99 808	39 882	74,9 %	13 333	25,1 %	53 215
2012	76 370	72,9 %	28 355	27,1 %	104 725	42 084	74,8 %	14 205	25,2 %	56 289
2013	77 085	72,9 %	28 594	27,1 %	105 679	41 438	75,1 %	13 753	24,9 %	55 191
2014	79 886	72,9 %	29 667	27,1 %	109 553	41 377	75,2 %	13 678	24,8 %	55 055
2015	80 374	72,6 %	30 388	27,4 %	110 762	41 035	75,2 %	13 525	24,8 %	54 560
2016	80 296	72,6 %	30 233	27,4 %	110 529	40 680	75,3 %	13 310	24,7 %	53 990
2017	80 100	72,3 %	30 692	27,7 %	110 792	40 817	75,3 %	13 395	24,7 %	54 212
2018	79 280	72,2 %	30 601	27,8 %	109 881	41 016	75,3 %	13 490	24,7 %	54 506
2019	78 430	72,0 %	30 458	28,0 %	108 888	40 516	75,0 %	13 510	25,0 %	54 026
2020	79 314	71,8 %	31 080	28,2 %	110 394	40 590	75,0 %	13 531	25,0 %	54 121
2021	78 929	71,9 %	30 805	28,1 %	109 734	40 409	75,2 %	13 328	24,8 %	53 737
2022	77 520	72,0 %	30 145	28,0 %	107 665	39 496	75,0 %	13 141	25,0 %	52 637

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Graf 5 Vývoj genderové struktury pečujících osob ve vyšších stupních závislosti (III. a IV.)

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Jakkoliv ženy coby pečující osoby výrazně dominují i v nižších stupních závislosti, v případě horšího zdravotního stavu závislé osoby, resp. ve stupni III. a IV., je jejich dominance ještě výraznější. Zatímco v prvním a druhém stupni jsou ženy jako pečující osoby zastoupeny podílem mírně pod hranicí 70 %, v případě III. stupně závislosti je to již cca 72 % a ve IV. stupni cca 75 %.

Dílčím závěrem lze konstatovat, že celkově, tj. za všechny pečující osoby v ČR, existuje výrazná a dlouhodobě stabilní převaha žen v pozici pečujících osob, a to zhruba na úrovni 70 % podílu ze všech pečujících osob. Dále je zjevné, že zastoupení pečujících žen roste v závislosti na stupni závislosti, tedy spolu se zhoršujícím se zdravotním stavem závislé osoby. Zatímco v I. stupni (mírná závislost) jsou cca dvě ze tří pečujících osob ženy, v případě IV. stupně (úplná závislost) jsou to již tři ze čtyř pečujících osob.

2.4. Struktura pečujících osob dle věku

Dalším atributem péče, kterému je v tomto textu věnována pozornost, je také věk pečujících osob. Jiná situace totiž z pohledu státu i z pohledu makroekonomického nastává, pokud roli pečující osoby zastává jedinec, který je v postproduktivním věku

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

(například starobní důchodce) a nemusí tudíž zpravidla řešit výpadek příjmu z ekonomické aktivity ani platbu zákonného pojištění. Oproti tomu pečující osoba v produktivním věku tyto okolnosti zpravidla řešit musí, a v kontextu péče jsou zpravidla velmi významné, mnohdy ve vztahu k péči až silně blokační.

Tabulka 8 Vývoj věkové struktury pečujících osob v ČR

Stav k 1. 1.	do 20 let		20-34		35-49		50-64		65+		Celkem
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	
2007	639	0,27 %	27 516	11,5 %	60 798	25,4 %	110 311	46,1 %	40 261	16,8 %	239 525
2008	808	0,22 %	37 567	10,1 %	90 243	24,2 %	175 714	47,2 %	68 013	18,3 %	372 345
2009	710	0,16 %	41 369	9,5 %	106 398	24,3 %	205 436	47,0 %	83 597	19,1 %	437 510
2010	513	0,11 %	43 375	9,0 %	119 539	24,7 %	225 874	46,7 %	94 013	19,5 %	483 314
2011	379	0,07 %	43 189	8,5 %	127 280	25,0 %	233 979	45,9 %	104 580	20,5 %	509 407
2012	298	0,06 %	43 190	8,1 %	135 816	25,4 %	239 178	44,7 %	116 415	21,8 %	534 897
2013	199	0,04 %	39 379	7,4 %	135 005	25,5 %	231 077	43,6 %	124 040	23,4 %	529 700
2014	165	0,03 %	36 440	6,8 %	136 302	25,3 %	230 811	42,9 %	134 796	25,0 %	538 514
2015	145	0,03 %	34 206	6,4 %	135 339	25,3 %	224 427	41,9 %	141 841	26,5 %	535 958
2016	111	0,02 %	31 376	6,0 %	133 126	25,4 %	213 320	40,8 %	145 500	27,8 %	523 433
2017	130	0,03 %	29 085	5,6 %	131 342	25,5 %	204 888	39,7 %	150 048	29,1 %	515 493
2018	103	0,02 %	27 193	5,4 %	129 612	25,7 %	196 823	39,0 %	151 134	29,9 %	504 865
2019	86	0,02 %	25 209	5,1 %	126 649	25,7 %	188 931	38,3 %	151 934	30,8 %	492 809
2020	90	0,02 %	23 445	4,8 %	124 314	25,7 %	183 722	37,9 %	152 673	31,5 %	484 244
2021	87	0,02 %	21 825	4,7 %	120 016	25,8 %	175 998	37,8 %	147 865	31,7 %	465 791
2022	83	0,02 %	20 799	4,6 %	115 424	25,7 %	170 702	38,0 %	141 756	31,6 %	448 764

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Na základě dat o věku pečujících osob v ČR (tabulka 8) lze konstatovat, že nejvíce je mezi pečujícími zastoupena věková kategorie 50-64 let. Její podíl sice v trendu lehce klesá, nicméně mezi pečujícími je cca 40 % osob v poslední fázi produktivního věku, tedy v zásadě ve věku předdůchodovém, jakkoliv řadě z nich chybí do dosažení hranice řádného důchodového věku i více než 10 let. Druhou nejvíce zastoupenou kategorií je kategorie 65+, tedy pečující osoby, které jsou již v postproduktivním věku, a nemusí tedy řešit řadu komplikací, které může péče o závislou osobu přinášet – typicky například sladění péče s ekonomickou aktivitou, potažmo i s možností zajistit si příjem z ní. Tato skupina pečujících tvoří bezmála třetinu všech pečujících a lze

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

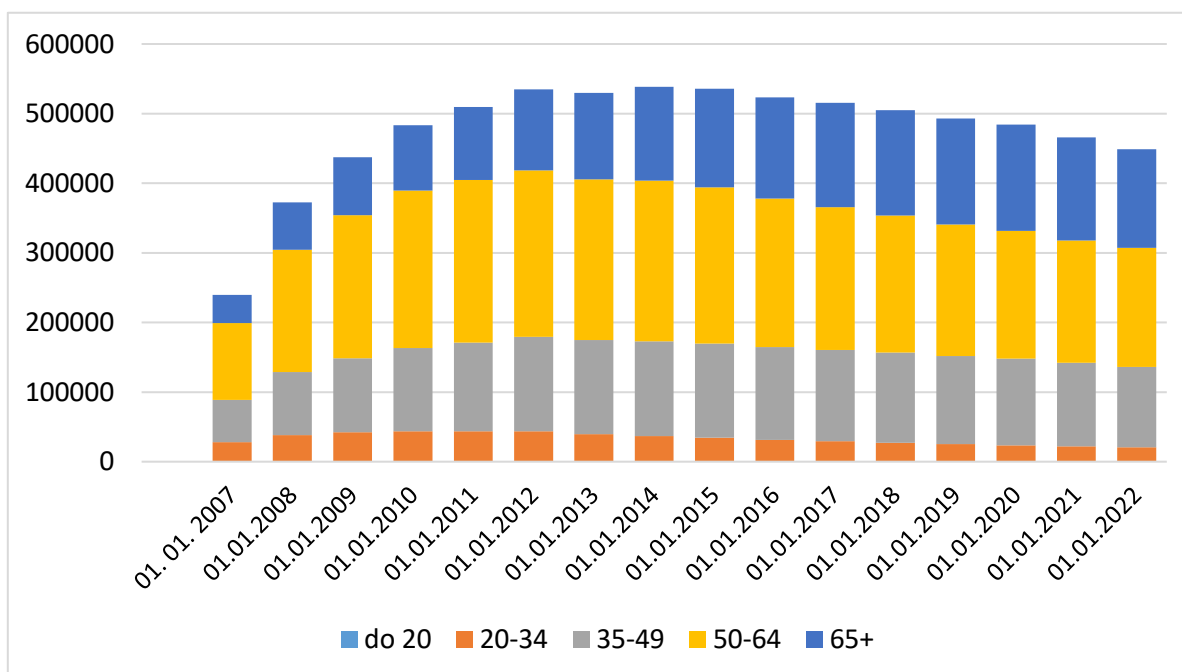
konstatovat, že v trendu její podíl naopak narůstá, na rozdíl od opačného trendu u nejvýznamněji zastoupené kategorie pečujících, tj. 50-64.

Třetí nejvýznamnější skupinou pečujících jsou lidé ve středním produktivním věku (35-45 let), kteří tvoří zhruba čtvrtinu všech pečujících a podíl této kategorie lze v období 2007 až 2022 charakterizovat jako poměrně stabilní, a to na úrovni již zmíněných 25 %.

Velmi málo je mezi pečujícími naopak zastoupena kategorie ranného produktivního věku, tedy kategorie 20-34 let. Jen přibližně každý dvacátý pečující je v tomto věku, navíc je zde poměrně markantní sestupný trend z původních více než 10 % (rok 2007 a 2008) na současných méně než 5 %.

Ještě méně je, a to zcela logicky, mezi pečujícími zastoupena věková kategorie do 20 let. Pouze desítky osob jsou v ČR v této věkové kategorii v pozici pečující osoby, což je procentuálně mizivých 0,02 %. Tento podíl mezi pečujícími je poměrně stabilní, nicméně v absolutních číslech je patrný významný pokles jejich počtu z vyšších stovek na vyšší desítky pečujících v této věkové kategorii.

Graf 6 Vývoj počtu a věkové struktury pečujících osob v ČR

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

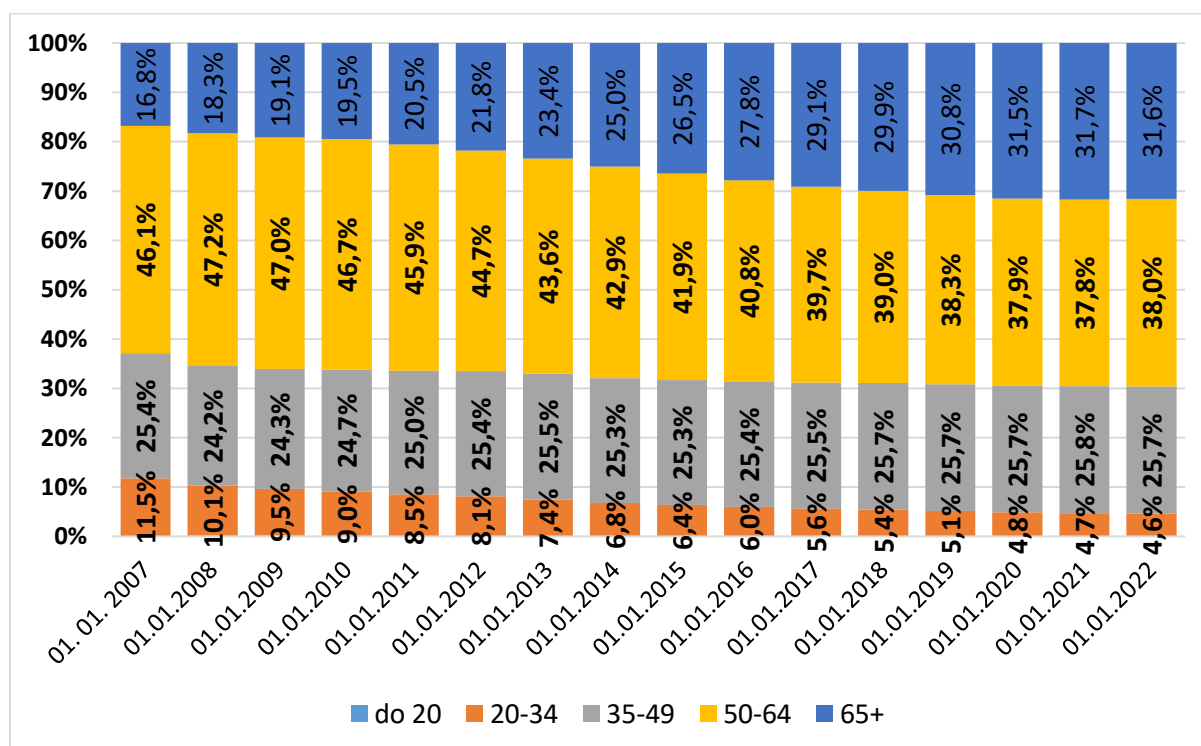

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Zmíněné zastoupení jednotlivých věkových kategorií pečujících osob včetně jejich vývoje v čase je dobře patrné i z grafu 6. Je z něj mj. zřejmý již dříve zmíněný trend poklesu počtu pečujících osob v ČR v posledních letech, aniž by docházelo k nějaké zásadní změně v jejich věkové struktuře. Kategorie pečujících do 20 let je zastoupena tak málo (desítky osob, resp. setiny procenta), že není na grafu vůbec viditelná.

S ohledem na měnící se počet pečujících osob může být zastoupení jednotlivých věkových kategorií prezentované v grafu 6 mírně zkreslené. Z tohoto důvodu považujeme za vhodné tuto informaci doplnit také čistou procentní strukturou vývoje věku pečujících osob, jak ji ukazuje graf 7.

Graf 7 Vývoj věkové struktury pečujících osob v ČR

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

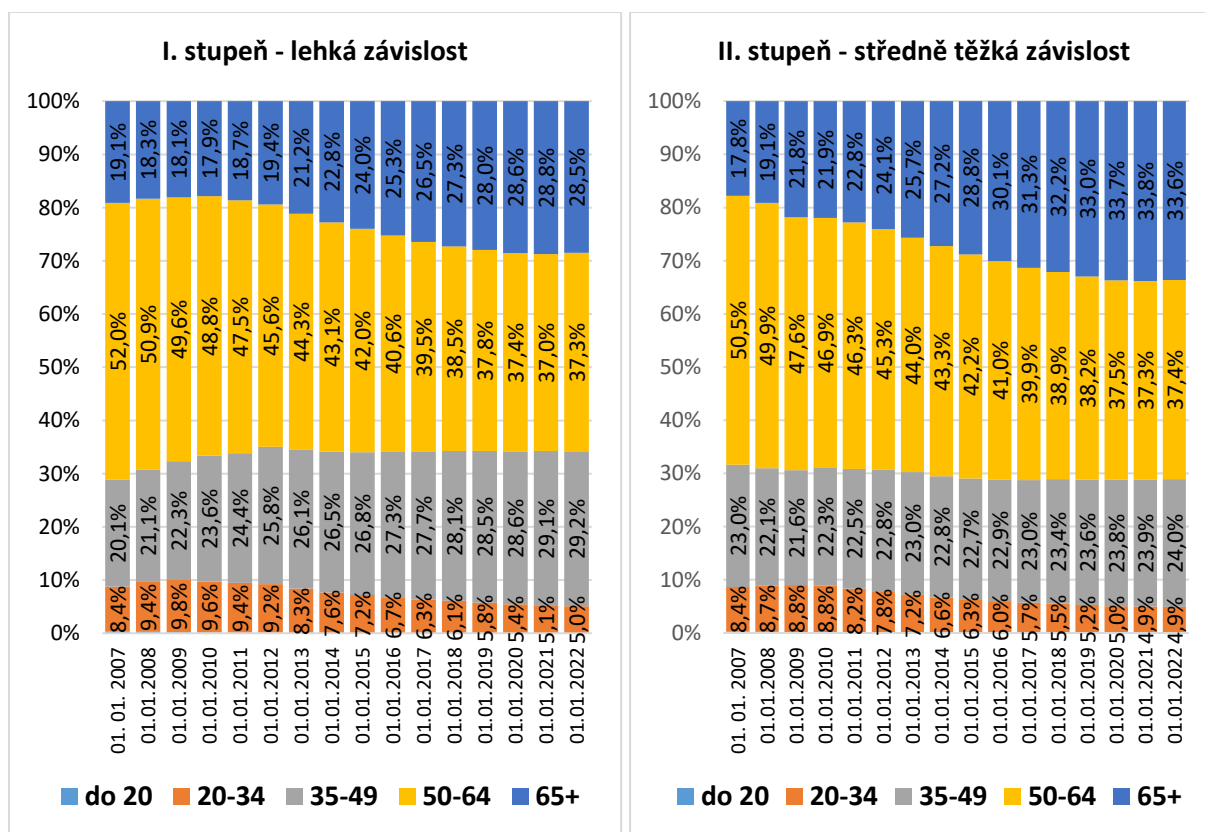
Jako dílčí závěr lze tedy konstatovat, že nejčastěji je v pozici pečující osoby kategorie 50+, která tvoří cca 70 % všech pečujících. Naproti tomu věková kategorie do 35 let je mezi pečujícími zastoupena jen velmi vzácně a tvoří méně než 5 % všech pečujících osob.

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Logicky se nabízí otázka, zda je věková struktura pečujících podobná i v jednotlivých stupních závislosti nebo zda vykazuje nějaké specifika – například u vyšších stupňů závislosti. Jak je uvedeno výše, v případě genderové struktury tomu tak bylo a s růstem stupně závislosti rostlo i zastoupení žen v pozici pečující osoby. Na tuto otázku se pokusíme odpovědět v následující pasáži tohoto textu, kde bychom prezentovali detailnější pohled na věkovou strukturu pečujících osob dle jednotlivých stupňů závislosti příjemce příspěvku na péči (= závislé osoby).

Graf 8 Vývoj věkové struktury pečujících osob v nižších stupních závislosti (I. a II.)

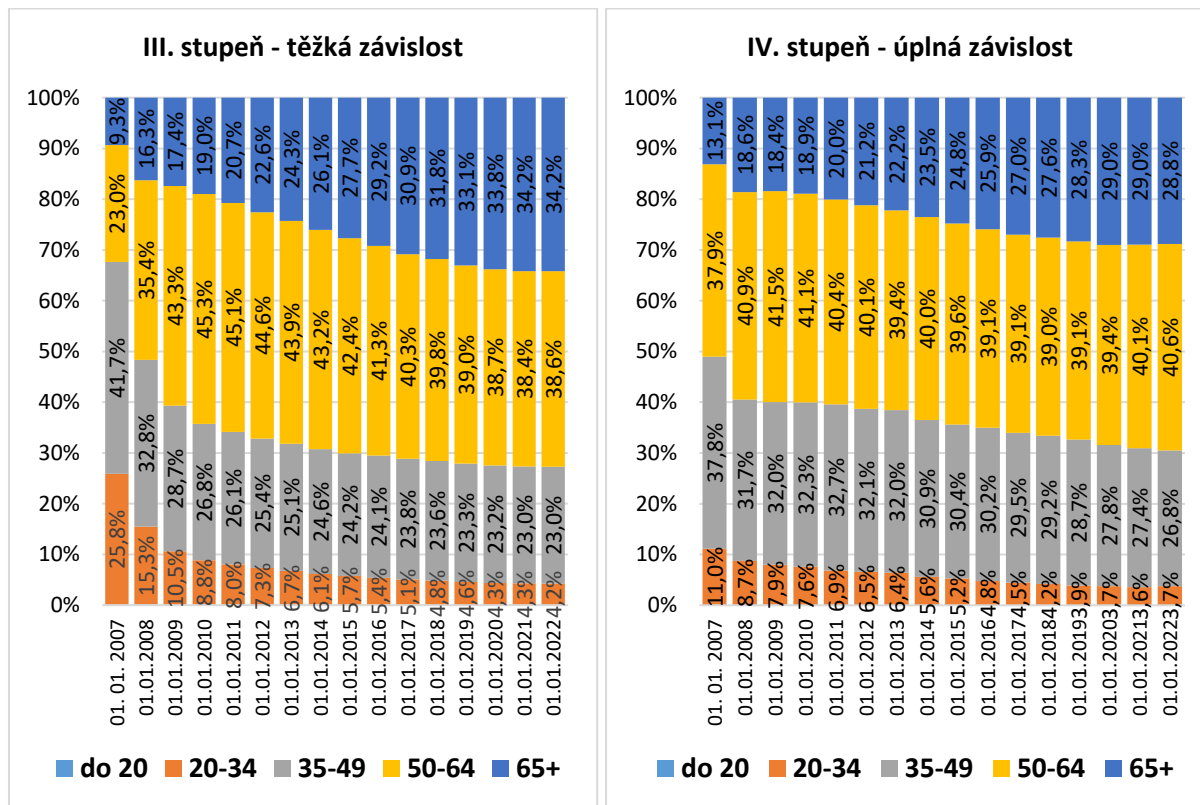

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Graf 9 Vývoj věkové struktury pečujících osob v nižších stupních závislosti (I. a II.)

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Jak ukazuje graf 8 a 9, věková struktura pečujících osob se v jednotlivých stupních závislosti nijak dramaticky neliší, dílčí zajímavosti ale přesto identifikovat lze. Je například patrné, že podíl pečujících ve věku 65+ se v čase zvyšuje, a to napříč všemi stupni závislosti. Ve prospěch kategorie 65+ se ovšem snižuje zastoupení pečujících v poslední fázi produktivního věku, tj. 50–64 let. Významnější je tento trend u stupňů závislosti I. až III., zatímco v případě nejvyššího stupně závislosti (IV. – úplná závislost) je podíl pečujících ve věku 50-64 let relativně setrvalý, a to přibližně na úrovni 40 %.

Poněkud odlišný je vývoj zastoupení kategorie středního produktivního věku, tj. 35–49 let. Její podíl je u nižších stupňů závislosti (I. a II.) možno charakterizovat jako mírně rostoucí, kdy nejmarkantnější je nárůst u stupně I. – mírná závislost. Naproti tomu u vyšších stupňů závislosti (III. a IV.) podíl pečujících ve věku 35-49 let klesá, přičemž nejvíce je trend klesajícího podílu patrný u IV. stupně závislosti, tj. úplná závislost.

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Pokud jde o kategorii osob do 35 let, tam zde je trend poklesu pečujících markantní ve všech stupních závislosti. Nejvíce je to patrné u vyšších stupňů závislosti (III. a IV.), kdy se od roku 2008 (pomineme-li poněkud specifický „startovní“ rok 2007), podíl této nejmladší kategorie pečujících snížil ve stupni III. na méně než třetinu původního podílu (tj. z 15 % na 4 %), a ve stupni IV. na méně než polovinu původního podílu (tj. z 9 % na 4 %). Společným rysem popsaných trendů je tak skutečnost, že pečující v produktivním věku jsou mezi pečujícími osobami zastoupeni čím dál méně, a větší část péče se přesouvá do skupiny postproduktivního věku – tedy 65+. Jedinou výjimkou je u kategorií produktivního věku skupina 34-49 let, která si dlouhodobě jako celek drží stabilní zastoupení cca na úrovni 25-26 %, přičemž péče se zde více přesouvá do nižších stupňů závislosti, které nejsou pro pečující tak limitující, jako péče ve stupních vyšších.

2.4.1. Věková struktura pečujících osob dle pohlaví

Níže uvedený tabulkový přehled sumarizuje procentuální podíl vývoje pečujících mužů v příslušné věkové kategorii z celkového počtu mužů, kteří pečují o osobu závislou dle stupně závislosti osoby závislé na péči. Za lomítkem je analogicky procentuální hodnota podílu žen dle příslušné věkové kategorie na celkovém počtu pečujících žen.

Tabulka 9 Vývoj věkové struktury pečujících osob dle pohlaví (podíl v % muži / ženy)

Stav k	I. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)					II. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
01.01.2007	0,42/0,29	8,58/8,35	19,38/20,52	48,04/53,97	23,58/16,89	0,42/0,22	9,08/8,14	19,45/24,31	48,14/51,39	22,91/15,94
01.01.2008	0,32/0,25	8,95/9,63	19,44/21,92	48,58/52,17	22,72/16,03	0,33/0,16	8,79/8,63	19,25/23,23	47,86/50,73	23,77/17,25
01.01.2009	0,25/0,18	8,87/10,28	19,77/23,57	48,47/50,21	22,64/15,76	0,23/0,14	8,77/8,85	18,90/22,80	26,38/48,39	30,79/19,83
01.01.2010	0,15/0,10	8,65/10,10	20,52/25,14	48,48/48,96	22,21/15,70	0,18/0,09	8,56/8,83	19,38/23,56	45,70/47,46	26,16/20,05
01.01.2011	0,11/0,06	8,33/9,88	20,58/26,23	47,84/47,37	23,14/16,46	0,12/0,07	8,12/8,30	19,70/23,81	45,40/46,73	26,66/21,10
01.01.2012	0,06/0,05	7,91/9,78	21,09/28,06	47,05/44,87	23,89/17,24	0,08/0,07	7,86/7,76	19,80/24,13	44,62/45,57	27,64/22,47
01.01.2013	0,04/0,04	7,17/8,90	21,00/28,57	45,65/43,68	26,14/18,81	0,03/0,04	7,33/7,17	19,68/24,47	43,63/44,23	29,32/24,08
01.01.2014	0,04/0,03	6,61/8,08	20,75/29,17	44,53/42,44	28,06/20,28	0,02/0,03	6,80/6,57	19,20/24,39	42,99/43,41	30,98/25,60
01.01.2015	0,04/0,03	6,20/7,61	20,76/29,68	43,66/41,18	29,34/21,51	0,04/0,02	6,46/6,24	18,69/24,48	41,74/42,34	33,06/26,91
01.01.2016	0,03/0,02	5,96/7,11	20,95/30,28	42,29/39,86	30,77/22,72	0,03/0,02	6,17/5,90	18,77/24,69	40,59/41,25	34,44/28,13
01.01.2017	0,03/0,02	5,64/6,65	21,03/30,84	41,02/38,73	32,28/23,76	0,04/0,02	5,78/5,65	19,09/24,80	39,29/40,20	35,81/29,33
01.01.2018	0,04/0,02	5,47/6,35	21,42/31,28	39,95/37,82	33,12/24,54	0,02/0,02	5,53/5,44	19,56/25,15	38,19/39,27	36,71/30,12
01.01.2019	0,03/0,01	5,22/6,00	21,40/31,76	39,29/37,09	34,07/25,14	0,02/0,02	5,25/5,23	19,71/25,28	37,54/38,48	37,48/30,98
01.01.2020	0,03/0,02	5,01/5,59	21,37/32,02	38,62/36,78	34,97/25,59	0,03/0,02	4,98/5,02	19,97/25,47	36,71/37,88	38,31/31,62
01.01.2021	0,03/0,02	4,86/5,21	21,69/32,58	38,06/36,46	35,36/25,73	0,03/0,01	4,83/4,98	20,18/25,57	36,53/37,66	38,43/31,77
01.01.2022	0,03/0,02	4,79/5,14	21,98/32,46	37,95/36,99	35,26/25,39	0,03/0,02	4,68/4,97	20,31/25,67	36,49/37,88	38,49/31,47

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Stav k	III. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)					IV. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
01.01.2007	0,35/0,07	9,89/28,42	30,08/43,68	38,25/20,51	21,43/7,32	0,14/0,11	5,91/12,40	27,17/40,77	44,50/36,08	22,28/10,63
01.01.2008	0,26/0,13	8,02/17,44	23,17/35,67	43,63/33,00	24,92/13,76	0,20/0,05	6,94/9,26	23,81/34,34	44,30/39,74	24,76/16,61
01.01.2009	0,16/0,09	8,19/11,26	21,76/31,06	46,40/42,22	23,49/15,36	0,15/0,07	6,77/8,27	22,99/34,99	45,85/40,13	24,24/16,54
01.01.2010	0,14/0,08	8,00/9,06	21,54/28,70	46,20/45,00	24,12/17,16	0,10/0,03	6,49/7,93	23,41/35,29	45,35/39,70	24,65/17,05
01.01.2011	0,14/0,05	7,81/8,04	21,09/27,89	45,28/45,10	25,67/18,92	0,02/0,02	5,93/7,18	23,80/35,64	44,37/39,09	25,88/18,07
01.01.2012	0,05/0,04	7,50/7,26	20,62/27,24	44,69/44,59	27,14/20,87	0,02/0,03	5,70/6,84	23,78/34,90	43,16/39,12	27,34/19,11
01.01.2013	0,05/0,03	6,96/6,61	20,40/26,84	43,86/43,91	28,73/22,60	0,01/0,02	5,41/6,71	23,39/34,89	42,29/38,41	28,90/19,97
01.01.2014	0,07/0,02	6,55/5,93	19,72/26,45	43,49/43,06	30,18/24,54	0,02/0,01	5,13/5,70	22,41/33,70	42,40/39,19	30,05/21,40
01.01.2015	0,03/0,02	6,32/5,52	19,30/26,04	42,81/42,20	31,53/26,22	0,02/5,32	5,02/33,29	21,44/38,82	41,96/22,56	31,56/75,21
01.01.2016	0,02/0,02	5,97/5,13	19,50/25,82	41,34/41,28	33,17/27,76	0,01/0,01	4,66/4,84	21,56/33,01	41,52/38,29	32,25/23,85
01.01.2017	0,05/0,01	5,58/4,85	19,22/25,52	40,33/40,25	34,81/29,36	0,04/0,00	4,34/4,52	21,53/32,10	40,65/38,53	33,45/24,85
01.01.2018	0,02/0,02	5,25/4,60	19,58/25,15	39,38/39,96	35,76/30,27	0,03/0,01	4,14/4,24	21,39/31,72	40,15/38,65	34,29/25,38
01.01.2019	0,02/0,02	4,94/4,42	19,34/24,83	38,38/39,29	37,32/31,43	0,03/0,00	4,02/3,88	21,57/31,10	40,11/38,70	34,27/26,32
01.01.2020	0,02/0,02	4,78/4,15	19,44/24,61	38,01/38,92	37,74/32,31	0,01/0,00	3,72/3,74	21,37/29,99	40,21/39,14	34,68/27,13
01.01.2021	0,03/0,01	4,56/4,22	19,87/24,26	37,17/38,94	38,37/32,59	0,01/0,01	3,66/3,56	20,93/29,51	40,54/39,89	34,86/27,03
01.01.2022	0,02/0,01	4,49/4,12	20,00/24,19	37,11/39,12	38,38/32,57	0,02/0,02	3,87/3,68	20,83/28,77	40,42/40,71	34,87/26,82

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Z tabulky 9 je patrné, že až na pár výjimek dosahuje podíl mužů v procentuálním vyjádření (nikoliv absolutně) vyšší hodnoty oproti pečujícím ženám v kategorii do 20 let, a to ve všech stupních závislosti (I.-IV.). Uvedené podíly za poslední rok(y) dosahují u mužů a žen velmi těsných hodnot, resp. nepatrných podílových rozdílů. Vyžlucené buňky signalizují vyšší podíl v případě pečujících mužů (v rámci jejich množiny, tj. z celkového počtu pečujících mužů) oproti pečujícím ženám.

Mírně odlišná situace je dle regionálního pohledu (kraj). Vývoj věkové skladby pečujících osob dle stupňů závislosti z regionálního hlediska, kdy jednotkou je uvedený kraj, je tabulkově níže shrnut od roku 2007 do roku 2022 s odstupem 5 let, tj. údaj k 1. 1. 2007, 2012, 2017 a 2022. Vyžlucené buňky dle příslušné věkové kategorie pečujících osob uvádějí zajímavý vyšší podíl mužů z celkového jejich počtu v porovnání s ženami. Jde pouze o vyšší podíl (hodnota v %), nikoliv o vyšší absolutní hodnotu (v absolutních hodnotách je to - v převážné většině - zcela opačně). Tohoto svého vyššího podílu muži (= pouze z množiny mužů) nad podílem žen (= pouze z množiny žen) dosahují u vyššího svého věku, tedy věku pečující osoby coby muže. Tuto skutečnost ukazuje i regionální - krajský - pohled, kdy nejvíce mužů pečuje o osobu závislou na péči ve svém vyšším věku. Ženy (= v rámci své množiny) pečují o osoby závislé na péči většinou ve svém mladším věku (věkové kategorii).

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Podíl u mužů na jejich celkovém počtu (v rámci jejich množiny) byl dosažen v hodnotě 50,00 % a více u sledovaných období (2007, 2012, 2017 a 2022) v roce 2007 u IV. stupně závislosti ve výši 62,50 % u mužů pečujících ve svém věku 50-64 let v Karlovarském kraji. Ve stejném roce pak rovněž v kraji Olomouckém (50,00 %, u IV. stupně závislosti, ve věku 50-64 let) a v kraji Plzeňském (57,41 %, u IV. stupně závislosti, ve věku 50-64 let). Další zvýšená hodnota je zachycena v kraji Libereckém (51,51 %, u I. stupně závislosti, ve věku pečujících mužů 50-64 let) a dále v kraji Vysočina (51,60 % ze všech pečujících mužů o osobu závislou na péči, u I. stupně závislosti, ve věku 50-64 let).

Tabulka 10 Vývoj věkové struktury pečujících osob dle krajů (podíl v % muži / ženy)

a) dle stavu k 1. 1. 2007

Kraj	I. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)					II. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Jihočeský	0,46/0,43	5,78/7,48	21,86/20,98	47,30/55,32	24,61/15,80	0,12/0,03	7,36/7,92	20,61/24,72	51,24/52,54	20,67/14,80
Jihomoravský	0,42/0,23	9,00/8,79	19,75/19,21	48,09/54,29	22,75/17,47	0,46/0,20	10,11/8,74	18,41/24,21	46,50/50,46	24,52/16,39
Karlovarský	0,58/0,38	7,74/7,34	22,24/21,64	45,84/53,06	23,60/17,59	0,29/0,50	9,12/9,16	19,12/26,99	45,29/47,13	26,18/16,21
Královéhradecký	0,25/0,10	8,39/8,28	17,83/19,36	49,38/55,57	24,15/16,69	0,27/0,27	8,09/7,80	18,50/21,49	48,67/53,59	24,47/16,86
Liberecký	0,28/0,15	8,01/7,35	16,24/20,32	53,11/54,39	22,36/17,79	0,09/0,40	10,41/6,91	18,18/22,88	49,25/55,22	22,07/14,60
Moravskoslezský	0,43/0,19	9,22/8,42	20,03/22,67	47,78/53,82	22,53/14,90	0,51/0,18	10,22/7,98	20,32/26,66	49,01/50,44	19,93/14,75
Olomoucký	0,30/0,43	8,86/8,88	18,45/19,96	49,05/54,17	23,34/16,57	0,34/0,36	8,44/7,91	21,24/25,77	47,92/49,50	22,06/16,45
Pardubický	0,41/0,13	7,87/8,23	18,07/21,55	47,97/52,77	25,69/17,32	0,47/0,35	11,28/7,95	18,89/24,50	45,86/52,47	23,50/14,74
Plzeňský	0,34/0,22	7,56/7,08	18,89/19,14	47,40/54,04	25,82/19,52	0,81/0,16	8,77/7,34	19,97/21,99	44,40/53,26	26,06/17,24
Středočeský	0,21/0,36	8,35/8,69	18,53/20,88	47,86/53,21	25,05/16,85	0,57/0,09	8,25/8,61	17,91/24,12	48,30/51,48	24,97/15,70
Ústecký	0,73/0,24	9,63/8,72	19,55/19,92	48,86/56,64	21,24/14,47	0,65/0,15	9,91/8,14	22,20/25,64	46,84/51,75	24,40/14,32
Vysočina	0,37/0,20	7,35/8,51	23,23/22,92	46,87/52,26	22,18/16,10	0,06/0,15	6,78/8,96	19,78/24,62	51,51/52,09	21,87/14,19
Zlínský	0,17/0,33	7,90/7,92	23,36/24,27	45,63/51,61	22,94/15,87	0,32/0,18	7,66/8,69	21,67/27,45	49,05/49,07	21,30/14,61
Hl. město Praha	0,42/0,58	11,19/8,77	16,48/15,83	47,32/53,94	24,08/20,89	0,59/0,45	10,62/7,24	16,64/17,93	47,01/52,11	25,13/22,27

Kraj	III. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)					IV. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Jihočeský	0,26/0,00	13,09/27,68	25,92/44,08	37,70/20,91	23,04/7,33	0,00/0,64	4,65/15,61	25,58/39,17	41,86/36,31	27,91/8,28
Jihomoravský	0,15/0,00	7,78/25,96	33,38/42,72	36,83/23,21	21,86/8,10	0,53/0,00	3,70/13,70	29,63/37,85	43,92/36,02	22,22/12,43
Karlovarský	0,00/0,41	6,45/29,32	43,01/50,00	34,41/16,76	16,13/3,51	0,00/0,00	6,25/13,64	6,25/39,39	62,50/27,27	25,00/19,70
Královéhradecký	0,00/0,16	7,56/27,00	26,95/43,81	39,04/20,97	26,45/8,06	0,00/0,34	4,60/8,19	29,89/39,93	49,43/44,71	16,09/6,83
Liberecký	0,00/0,06	10,64/31,32	24,47/40,48	44,33/21,55	20,57/6,59	0,00/0,00	0,00/10,04	27,91/46,47	41,86/30,48	30,23/13,01
Moravskoslezský	0,63/0,06	10,11/27,89	32,49/43,15	37,42/21,94	19,34/6,96	0,44/0,00	6,99/13,16	30,13/42,76	38,43/34,87	24,02/9,21
Olomoucký	0,65/0,00	10,63/26,97	33,19/42,86	33,41/22,00	22,13/8,17	0,00/0,00	4,74/8,90	26,84/40,49	50,00/38,57	18,42/12,04
Pardubický	0,33/0,21	10,75/31,03	34,53/43,97	37,79/19,02	16,61/5,77	0,00/0,00	8,85/14,79	23,01/40,00	36,28/32,60	31,86/12,60
Plzeňský	0,33/0,06	9,30/31,41	24,92/41,84	41,53/19,63	23,92/7,06	0,00/0,00	3,70/11,18	12,96/32,89	57,41/46,05	25,93/9,87
Středočeský	0,59/0,03	9,59/29,03	28,77/44,32	35,81/19,64	25,24/6,98	0,00/0,31	3,57/13,08	19,05/38,94	48,81/34,58	28,57/13,08
Ústecký	0,00/0,04	13,16/33,28	42,69/48,55	29,24/14,03	14,91/4,10	0,00/0,00	6,56/18,38	27,87/41,45	45,90/33,33	19,67/6,84
Vysočina	0,29/0,10	6,57/31,65	26,86/39,42	46,57/21,05	19,71/7,77	0,00/0,33	7,22/10,60	27,84/41,06	48,45/35,43	16,49/12,58
Zlínský	0,00/0,00	7,69/27,01	28,79/40,88	41,76/21,66	21,76/10,44	0,00/0,00	8,42/15,57	33,68/44,59	44,21/31,93	13,68/7,92
Hl. město Praha	0,85/0,20	12,95/24,29	23,17/47,83	40,55/19,55	22,49/8,13	0,00/0,24	10,00/8,24	30,00/40,94	40,00/40,47	20,00/10,12

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

b) dle stavu k 1. 1. 2012

Kraj	I. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)					II. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Jihočeský	0,05/0,10	6,87/9,96	20,40/28,11	49,00/46,55	23,68/15,28	0,13/0,00	7,26/6,63	18,22/24,37	48,56/49,38	25,83/19,63
Jihomoravský	0,08/0,05	7,82/9,44	20,47/26,49	47,18/45,84	24,45/18,18	0,00/0,07	7,92/7,38	18,98/22,96	44,90/46,13	28,20/23,45
Karlovarský	0,26/0,04	9,24/10,15	21,98/30,00	45,77/44,77	22,75/15,04	0,18/0,04	7,90/8,56	20,52/24,90	44,32/45,92	27,09/20,58
Královéhradecký	0,12/0,06	7,31/9,41	20,75/26,94	46,95/46,15	24,88/17,44	0,06/0,03	7,03/6,95	18,72/22,85	44,11/45,46	30,08/24,71
Liberecký	0,06/0,02	6,07/8,86	19,54/29,85	51,51/44,29	22,82/16,98	0,08/0,02	7,85/7,89	19,28/26,09	47,12/45,62	25,67/20,37
Moravskoslezský	0,03/0,03	8,54/10,19	23,10/27,38	45,82/44,85	22,51/17,55	0,07/0,07	8,02/8,15	21,79/25,01	43,85/45,79	26,27/20,99
Olomoucký	0,07/0,08	7,25/9,38	20,03/28,13	48,35/45,44	24,30/16,98	0,06/0,07	6,47/7,68	20,19/22,74	46,26/46,73	27,03/22,77
Pardubický	0,06/0,14	8,34/10,48	21,08/28,24	45,90/44,64	24,62/16,50	0,19/0,05	7,64/7,48	20,28/25,15	43,79/46,64	28,09/20,68
Plzeňský	0,00/0,03	8,84/9,97	19,89/27,87	46,86/45,84	24,42/16,30	0,00/0,11	8,21/8,31	20,46/24,10	44,17/44,37	27,16/23,11
Středočeský	0,02/0,04	7,26/9,63	20,18/28,61	48,48/44,74	24,06/16,97	0,05/0,07	8,36/7,83	19,78/25,09	43,65/44,33	28,15/22,68
Ústecký	0,11/0,00	9,92/13,59	24,40/30,81	43,14/40,77	22,42/14,83	0,16/0,13	8,02/9,31	22,33/26,26	44,01/44,14	25,47/20,16
Vysočina	0,03/0,06	5,99/9,41	20,66/28,80	51,60/46,09	21,73/15,64	0,00/0,00	6,87/7,63	18,97/24,09	47,36/47,69	26,80/20,59
Zlínský	0,13/0,07	6,95/8,25	22,55/29,51	47,46/45,65	22,91/16,52	0,06/0,05	7,77/6,63	19,81/24,47	45,37/46,74	26,99/22,12
Hl. město Praha	0,03/0,06	9,68/8,34	20,04/25,99	43,49/43,51	26,76/22,10	0,16/0,13	9,32/8,11	18,03/21,22	40,68/41,71	31,81/28,83

Kraj	III. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)					IV. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Jihočeský	0,05/0,02	5,96/6,77	19,20/25,54	46,64/46,62	28,16/21,04	0,00/0,00	4,79/6,37	22,20/35,65	44,50/39,94	28,51/18,04
Jihomoravský	0,00/0,02	8,10/6,65	20,31/25,64	45,31/45,97	26,28/21,72	0,00/0,00	5,41/6,64	22,84/33,80	44,48/39,48	27,27/20,09
Karlovarský	0,00/0,00	6,54/9,16	17,21/27,36	46,82/43,58	29,43/19,89	0,00/0,00	5,76/9,21	26,44/37,64	36,95/34,83	30,85/18,32
Královéhradecký	0,00/0,13	6,47/7,78	20,61/28,03	44,36/42,26	28,55/21,80	0,00/0,00	5,37/7,13	25,45/37,49	41,69/35,56	27,49/19,81
Liberecký	0,08/0,00	6,90/8,20	21,41/26,96	44,65/43,95	26,96/20,89	0,00/0,00	5,13/7,62	22,86/34,11	41,84/40,11	30,17/18,16
Moravskoslezský	0,03/0,03	7,90/7,07	22,46/28,31	44,65/45,14	24,95/19,45	0,00/0,03	7,12/7,16	23,97/34,86	43,02/38,72	25,89/19,22
Olomoucký	0,00/0,06	7,07/7,02	25,15/25,67	43,82/46,74	23,96/20,51	0,00/0,03	6,87/6,80	22,99/34,34	45,53/39,94	25,21/18,89
Pardubický	0,12/0,05	8,61/7,35	21,18/27,78	44,15/45,83	25,94/18,99	0,00/0,00	5,24/5,43	25,93/37,22	44,32/37,30	24,52/20,04
Plzeňský	0,00/0,00	6,52/6,85	17,68/27,11	45,50/44,03	30,30/22,00	0,00/0,00	3,65/7,35	22,06/31,31	43,49/41,56	30,79/19,77
Středočeský	0,04/0,06	7,86/7,99	20,01/28,64	43,29/42,67	28,80/20,65	0,17/0,14	4,98/6,90	24,15/36,68	42,16/39,75	28,55/16,53
Ústecký	0,00/0,10	8,39/8,67	21,38/30,62	43,58/42,60	26,65/18,02	0,00/0,00	7,21/8,32	26,28/40,36	39,65/34,96	26,86/16,35
Vysočina	0,06/0,00	6,80/7,15	20,33/27,18	47,28/45,36	25,54/20,31	0,00/0,08	5,94/6,90	22,33/32,66	46,31/41,47	25,41/18,90
Zlínský	0,15/0,04	6,56/6,28	21,23/27,95	46,34/45,52	25,72/20,22	0,09/0,00	3,98/6,80	25,56/34,17	44,54/40,42	25,83/18,62
Hl. město Praha	0,20/0,07	8,79/6,62	18,07/24,27	41,89/42,59	31,06/26,46	0,00/0,09	6,39/5,09	23,07/31,33	40,71/40,08	29,83/23,42

c) dle stavu k 1. 1. 2017

Kraj	I. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)					II. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Jihočeský	0,00/0,00	4,76/6,27	18,86/30,32	45,08/41,52	31,30/21,89	0,03/0,01	5,60/4,86	16,21/23,89	40,93/43,08	37,24/28,16
Jihomoravský	0,00/0,03	5,48/6,33	20,79/29,93	41,68/38,81	32,05/24,90	0,00/0,01	5,44/5,35	18,80/23,60	40,26/41,60	35,49/29,43
Karlovarský	0,00/0,03	6,64/7,67	20,37/31,45	42,18/40,10	30,82/20,75	0,00/0,03	5,66/5,60	19,67/24,63	36,12/38,93	38,56/30,81
Královéhradecký	0,06/0,00	4,83/6,65	20,47/30,30	39,79/38,54	34,85/24,51	0,10/0,03	3,63/5,93	19,00/25,01	38,47/38,92	38,80/30,11
Liberecký	0,08/0,03	5,47/5,84	20,17/30,59	39,35/37,97	34,94/25,57	0,04/0,00	6,48/5,89	19,49/26,05	37,82/39,99	36,17/28,08
Moravskoslezský	0,04/0,01	6,40/6,60	22,95/29,39	41,23/39,51	29,38/24,50	0,06/0,04	5,79/5,49	19,40/24,21	40,43/41,14	34,32/29,12
Olomoucký	0,03/0,04	5,62/5,99	19,48/30,72	43,85/39,05	31,02/24,20	0,06/0,01	6,01/5,54	18,52/23,29	39,34/41,06	36,08/30,10
Pardubický	0,06/0,02	6,17/7,17	22,09/31,86	40,04/38,41	31,65/22,54	0,13/0,03	6,15/6,39	18,91/25,93	40,64/41,11	34,18/26,55
Plzeňský	0,03/0,03	5,48/6,97	21,31/31,82	39,78/38,89	33,39/22,29	0,00/0,05	5,28/5,66	18,29/26,07	41,29/39,80	35,14/28,42
Středočeský	0,09/0,02	5,03/6,98	21,41/32,72	40,03/37,48	33,44/22,79	0,02/0,01	5,59/5,74	20,31/26,94	37,48/38,79	36,60/28,52
Ústecký	0,02/0,02	7,32/9,28	24,28/35,89	37,31/34,07	31,06/20,74	0,05/0,04	7,57/6,99	22,34/28,38	37,26/36,74	32,78/27,85
Vysočina	0,03/0,02	3,96/5,87	18,41/30,59	46,18/41,46	31,42/22,06	0,00/0,00	4,52/5,03	16,62/23,65	43,08/42,85	35,78/28,47
Zlínský	0,03/0,04	4,72/5,23	21,70/29,37	43,23/41,99	30,31/23,37	0,03/0,03	5,21/4,70	18,25/22,17	43,01/43,58	33,50/29,53
Hl. město Praha	0,00/0,05	6,44/6,27	19,88/28,14	37,73/37,50	35,94/28,04	0,00/0,04	6,87/5,76	19,58/23,39	34,80/36,54	38,76/34,28

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Kraj	III. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)					IV. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Jihočeský	0,05/0,02	4,88/4,52	17,14/24,87	41,97/41,53	35,95/29,06	0,00/0,00	3,00/4,73	22,71/33,26	41,00/39,67	33,29/22,33
Jihomoravský	0,08/0,00	5,18/4,14	19,07/24,15	42,50/41,61	33,17/30,09	0,00/0,00	4,75/4,84	19,57/31,16	42,51/39,27	33,17/24,73
Karlovarský	0,00/0,00	5,25/5,75	19,40/27,09	39,59/38,89	35,77/28,27	0,00/0,10	5,17/5,71	19,93/37,28	38,75/34,89	36,16/22,01
Královéhradecký	0,06/0,00	4,85/4,71	19,01/27,45	40,85/37,45	35,23/30,39	0,00/0,00	3,53/3,68	24,40/31,61	39,92/36,93	32,16/27,78
Liberecký	0,00/0,00	4,59/5,79	18,78/27,42	38,28/35,45	38,35/31,33	0,00/0,00	2,97/4,62	23,39/35,26	39,62/36,04	34,03/24,07
Moravskoslezský	0,00/0,00	5,68/5,09	19,35/24,46	40,71/41,51	34,25/28,95	0,00/0,00	5,52/4,82	22,77/30,18	40,87/39,43	30,83/25,57
Olomoucký	0,00/0,02	5,31/4,48	19,49/22,90	43,74/42,21	31,46/30,39	0,10/0,03	3,33/3,90	19,49/30,41	44,44/40,05	32,63/25,61
Pardubický	0,00/0,02	6,52/5,89	22,35/25,02	38,72/41,69	32,42/27,38	0,00/0,00	3,79/4,17	23,27/33,42	38,02/38,07	34,91/24,34
Plzeňský	0,05/0,05	5,66/4,82	19,77/26,59	38,50/39,21	36,02/29,35	0,00/0,00	4,00/4,50	21,38/31,33	38,34/40,47	36,28/23,70
Středočeský	0,10/0,00	5,73/4,61	19,74/28,79	37,94/39,08	36,49/27,52	0,00/0,00	4,67/5,43	21,04/33,93	38,81/37,67	35,48/22,97
Ústecký	0,04/0,03	7,33/5,72	21,13/28,67	37,77/37,96	33,72/27,61	0,12/0,00	5,24/6,17	25,81/38,94	35,16/34,50	33,67/20,39
Vysočina	0,00/0,09	4,34/4,36	17,29/24,66	44,57/43,67	33,81/27,22	0,00/0,00	4,31/3,67	19,07/28,99	43,81/40,33	32,80/27,01
Zlínský	0,10/0,00	4,85/4,02	17,89/23,84	43,30/43,73	33,86/28,40	0,00/0,00	3,13/3,50	19,27/31,78	46,72/39,94	30,88/24,78
Hl. město Praha	0,14/0,01	6,77/5,09	18,46/23,75	36,40/36,90	38,24/34,24	0,24/0,00	5,10/3,30	21,69/28,90	36,92/37,72	36,04/30,08

d) dle stavu k 1. 1. 2022

Kraj	I. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)					II. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Jihočeský	0,08/0,04	4,39/5,04	19,05/31,38	38,52/39,12	37,95/24,43	0,07/0,07	4,31/4,42	18,12/24,43	35,75/39,91	41,75/31,17
Jihomoravský	0,04/0,02	4,83/4,76	21,48/31,15	39,04/37,79	34,62/26,29	0,00/0,00	4,54/4,74	20,41/25,05	36,88/38,02	38,16/32,20
Karlovarský	0,09/0,00	6,57/5,90	21,67/32,49	40,00/36,79	31,67/24,82	0,00/0,00	5,63/6,26	22,62/27,37	36,42/34,75	35,33/31,62
Královéhradecký	0,00/0,02	4,39/4,43	21,47/32,63	36,25/36,99	37,89/25,94	0,04/0,02	3,92/5,50	20,59/25,13	35,48/39,27	39,98/30,09
Liberecký	0,00/0,00	3,88/5,21	20,48/32,81	37,39/35,75	38,24/26,23	0,00/0,02	5,29/5,35	19,46/26,52	36,58/38,44	38,67/29,67
Moravskoslezský	0,00/0,00	4,74/5,03	22,29/29,52	40,46/38,66	32,51/26,78	0,04/0,02	4,70/4,75	20,46/24,37	37,85/39,07	36,95/31,79
Olomoucký	0,10/0,02	4,78/5,20	22,10/31,78	38,73/37,62	34,29/25,39	0,00/0,02	4,55/4,50	19,25/24,51	38,29/38,49	37,90/32,48
Pardubický	0,00/0,00	4,80/5,25	24,21/33,26	36,45/36,90	34,54/24,59	0,04/0,00	4,26/5,27	21,05/26,33	37,13/37,94	37,52/30,47
Plzeňský	0,04/0,04	4,35/5,46	24,23/32,95	36,10/37,25	35,27/24,30	0,03/0,02	4,18/5,18	20,85/27,13	36,58/37,74	38,35/29,93
Středočeský	0,00/0,01	4,84/5,41	23,14/37,00	36,92/34,80	35,10/22,78	0,04/0,00	4,64/4,99	21,04/27,25	35,54/37,35	38,74/30,41
Ústecký	0,00/0,05	6,80/6,86	23,80/36,86	36,66/34,39	32,74/21,84	0,05/0,03	6,31/6,98	20,70/29,78	35,60/34,78	37,34/28,42
Vysočina	0,00/0,00	3,63/4,97	18,92/30,83	41,18/38,89	36,27/25,30	0,04/0,02	3,59/4,26	19,54/23,45	40,21/41,58	36,62/30,68
Zlínský	0,04/0,02	4,03/4,45	20,64/30,43	40,18/38,62	35,11/26,48	0,00/0,02	4,52/3,73	17,75/22,74	40,32/40,60	37,41/32,91
Hl. město Praha	0,07/0,05	4,92/4,33	22,27/30,91	34,35/35,43	38,39/29,29	0,02/0,01	4,98/4,22	21,72/25,08	31,68/34,11	41,59/36,57

Kraj	III. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)					IV. stupeň - pečující osoba ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Jihočeský	0,00/0,00	3,69/3,32	18,56/22,46	38,07/41,10	39,68/33,13	0,00/0,00	3,48/3,55	17,11/30,80	44,39/39,66	35,03/25,99
Jihomoravský	0,05/0,00	5,03/3,86	19,08/23,81	37,84/39,07	38,02/33,26	0,00/0,00	4,27/3,68	19,53/28,40	42,43/42,08	35,77/25,83
Karlovarský	0,00/0,00	5,68/4,09	17,05/27,58	36,22/36,11	41,05/32,22	0,00/0,00	6,88/4,55	18,44/34,53	40,00/36,07	34,69/24,85
Královéhradecký	0,06/0,02	3,97/4,66	20,55/24,16	35,32/37,78	40,11/33,39	0,00/0,00	3,02/4,56	20,69/29,79	41,95/37,64	34,34/28,00
Liberecký	0,07/0,00	4,40/4,10	23,02/26,72	32,18/36,80	40,32/32,38	0,00/0,00	4,15/4,02	24,42/29,49	36,88/38,39	34,55/28,10
Moravskoslezský	0,00/0,01	4,43/4,19	19,38/22,67	39,26/40,26	36,93/32,87	0,00/0,06	3,56/3,13	22,37/26,74	41,42/43,66	32,64/26,41
Olomoucký	0,00/0,00	4,34/4,00	19,49/22,44	40,20/39,68	35,97/35,89	0,11/0,04	3,53/3,43	21,15/27,22	40,28/41,80	34,94/27,52
Pardubický	0,00/0,00	5,32/4,78	20,63/23,41	37,70/40,03	38,34/31,78	0,00/0,00	3,76/3,20	22,14/30,50	39,51/40,16	34,59/26,14
Plzeňský	0,00/0,04	4,60/4,27	21,82/26,49	33,13/36,39	40,44/32,80	0,00/0,00	4,55/4,73	18,18/29,20	38,86/39,68	38,42/26,39
Středočeský	0,00/0,04	4,04/4,31	21,23/26,83	36,75/38,43	37,98/30,41	0,15/0,00	4,40/3,98	22,95/29,74	37,46/39,68	35,04/26,60
Ústecký	0,05/0,00	5,44/5,43	22,59/26,78	35,10/37,55	36,83/30,24	0,00/0,00	3,88/4,32	24,03/32,89	37,84/39,99	34,24/22,80
Vysočina	0,00/0,02	4,25/3,86	16,82/20,37	40,32/43,82	38,62/31,92	0,00/0,04	2,36/3,79	19,40/26,00	40,92/41,68	37,31/28,48
Zlínský	0,06/0,00	3,18/2,75	18,46/21,75	42,39/42,67	35,92/32,83	0,00/0,00	3,59/2,96	20,40/27,50	43,95/43,92	32,06/25,62
Hl. město Praha	0,00/0,00	6,03/5,94	20,18/24,37	33,25/36,82	40,53/34,87	0,00/0,03	4,03/3,10	19,39/26,78	38,33/38,01	38,26/32,08

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

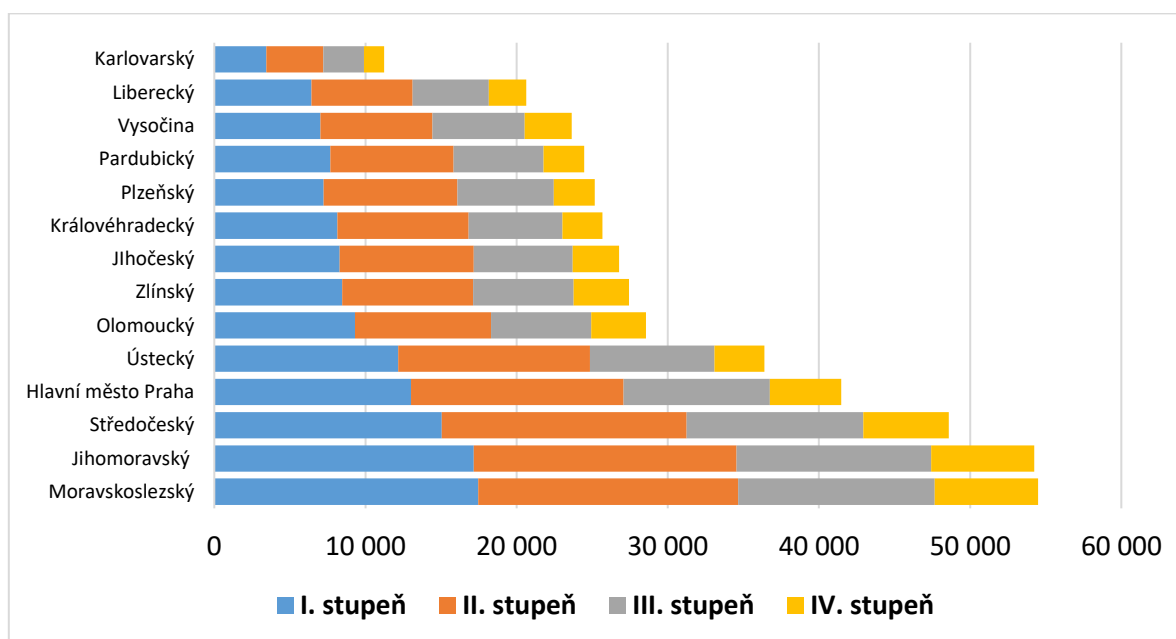
Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

2.5. Struktura pečujících osob dle krajů a stupňů závislosti

V závěru doplníme výše zmíněné charakteristiky pečujících osob ještě o hledisko regionální, byť pro účely této studie pouze na úrovni jednotlivých krajů ČR. V tomto případě nebude prezentován vývoj regionální struktury v čase, ale pouze okamžikový stav k 1. 1. 2022. Podrobnější regionální analýza (například na úrovni okresů) stejně jako analýza vývoje v čase by si totiž vyžádala rozsah, který je v tuto chvíli nad rámec cílů tohoto textu. Případně se jimi budou autoři zabývat v samostatné studii.

Abychom si udělali jasnější představu nejenom o struktuře pečujících osob dle stupně závislosti, ale také o jejich počtu, přibližme si tato data ve srovnávacím grafu.

Graf 10 Počet a struktura pečujících osob v krajích ČR k 1. 1. 2022

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Z grafu 10 je patrné, že největší počet pečujících osob je v ČR koncentrován na Moravě, dále pak v oblasti Středočeského kraje, včetně hlavního města Prahy, a významnější je počet pečujících také v kraji Ústeckém. S odstupem následují ostatní kraje, a nejméně významný je počet pečujících v Karlovarském kraji. Je nasnadě, že počet pečujících významně závisí na celkovém počtu obyvatel v příslušném kraji, který je velmi rozdílný. Pokud by nás zajímala přesnější čísla, včetně strukturálního podílu, ta nabízí následující tabulka.

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Tabulka 11 Regionální struktura pečujících osob v ČR k 1. 1. 2022 (kraje ČR)

Kraj	I. stupeň		II. stupeň		III. stupeň		IV. stupeň		Celkem	
	počet pečujících	podíl stupně v kraji	počet pečujících	podíl stupně v kraji	počet pečujících	podíl stupně v kraji	počet pečujících	podíl stupně v kraji	počet pečujících	podíl stupně v kraji
Hl. m. Praha	13 016	31%	14 049	34%	9 680	23%	4 732	11%	41 477	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	9%		10%		9%		9%		9%	
Jihočeský	8 300	31%	8 874	33%	6 537	24%	3 060	11%	26 771	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	6%		6%		6%		6%		6%	
Jihomoravský	17 157	32%	17 398	32%	12 862	24%	6 818	13%	54 235	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	12%		12%		12%		13%		12%	
Karlovarský	3 453	31%	3 754	33%	2 684	24%	1 354	12%	11 245	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	2%		3%		2%		3%		3%	
Královéhradecký	8 147	32%	8 680	34%	6 200	24%	2 646	10%	25 673	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	6%		6%		6%		5%		6%	
Liberecký	6 438	31%	6 679	32%	5 051	24%	2 467	12%	20 635	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	5%		5%		5%		5%		5%	
Moravskoslezský	17 457	32%	17 189	32%	13 016	24%	6 827	13%	54 489	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	12%		12%		12%		13%		12%	
Olomoucký	9 312	33%	8 988	31%	6 640	23%	3 618	13%	28 558	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	7%		6%		6%		7%		6%	
Pardubický	7 675	31%	8 163	33%	5 945	24%	2 688	11%	24 471	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	5%		6%		6%		5%		5%	
Plzeňský	7 233	29%	8 851	35%	6 365	25%	2 713	11%	25 162	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	5%		6%		6%		5%		6%	
Středočeský	15 045	31%	16 199	33%	11 697	24%	5 638	12%	48 579	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	11%		11%		11%		11%		11%	
Ústecký	12 173	33%	12 673	35%	8 232	23%	3 313	9%	36 391	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	9%		9%		8%		6%		8%	
Vysočina	7 028	30%	7 414	31%	6 095	26%	3 100	13%	23 637	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	5%		5%		6%		6%		5%	
Zlínský	8 471	31%	8 646	32%	6 661	24%	3 663	13%	27 441	100%
<i>podíl kraj/ ČR</i>	6%		6%		6%		7%		6%	
Celkem	140 905	31%	147 557	33%	107 665	24%	52 637	12%	448 764	100%
	100%		100%		100%		100%		100%	

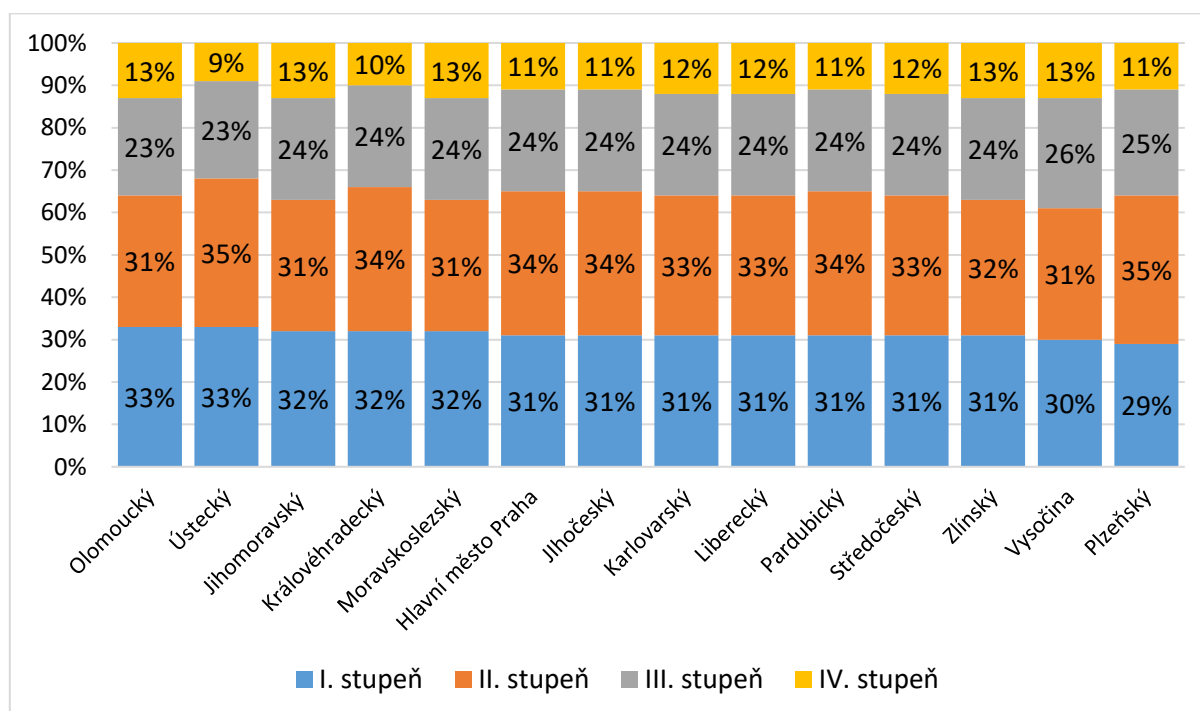
Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Zmíněnou strukturu lze sledovat ve dvou osách - a sice jakožto podíl jednotlivých stupňů závislosti v každém z krajů, nebo také jako podíl příslušného kraje na celkovém počtu pečujících osob v ČR. Pro rychlejší orientaci uvádíme v samostatném grafu alespoň strukturu pečujících dle stupně závislosti.

Graf 11 Struktura pečujících osob v krajích ČR dle stupně závislosti k 1. 1. 2022

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Z grafu 11 lze dovodit, že struktura pečujících se v jednotlivých krajích nijak významně neliší. Ve všech krajích ČR jsou nejvíce zastoupeny nižší stupně závislosti, tj. stupeň I. a II., a to v rozmezí cca 61 % (Vysočina) až 68 % (Ústecký kraj). V některých krajích dominuje I. stupeň, v některých stupeň II., nicméně rozdíly nejsou zásadní a vesměs je zastoupení nižších stupňů závislosti velmi podobné. Obecně by se tedy dalo říci, že ve stupni I. stejně jako ve stupni II. je ve všech krajích ČR přibližně třetina pečujících, přičemž konkrétní hodnoty a rozdíly jsou patrné v tabulce v grafu.

Velmi podobné je napříč všemi kraji též zastoupení III. stupně závislosti, který se týká prakticky všude cca čtvrtiny pečujících, přičemž rozptyl hodnot tohoto podílu je velmi nízký - od 23 % po 26 %. Nejvíce náročný stupeň péče, tj. stupeň IV. (úplná závislost), se týká nejmenší skupiny pečujících, přibližně desetiny. Nejmenší je jejich

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

zastoupení v Ústeckém kraji (9 %) a nejvyšší v Olomouckém, Jihomoravském, Moravskoslezském, Zlínském kraji a také na Vysočině (13 %).

3. Závěr - sumarizace hlavních zjištění

Z výše uvedeného textu lze dovodit řadu dílčích závěrů, které se pro segment pečujících osob jeví jako podstatné či signifikantní. Ty je možné brát v potaz například v rámci nejrůznějších opatření, která mají k péči o blízké více motivovat. Zjištění, která považujeme za klíčová, lze sumarizovat takto:

- **Počet pečujících osob:** V průběhu prvních cca 5 let po zavedení příspěvku na péči (tj. v období 2007 až 2012) počet pečujících osob setrval a relativně významně narůstal a dosáhl své kulminace. Celkově v tomto období počet pečujících vzrostl o 295 000 osob, resp. o 123 %. V navazujícím období 2012 až 2015 lze hovořit spíše o stagnaci počtu pečujících osob, a počínaje rokem 2016 již je zřejmý pozvolný pokles počtu pečujících osob. Konkrétně v období 2015 až 2022 jejich počet poklesl téměř o 90 000 osob, resp. o 16 %.
- **Struktura pečujících osob dle stupně závislosti:** Nepříznivý trend lze pozorovat nejenom v oblasti klesajícího počtu pečujících osob, ale také v jejich měnící se struktuře. Zejména v posledních letech roste podíl péče ve vyšších stupních závislosti (tj. stupeň III. a IV.), zatímco podíl méně náročné péče (tj. zastoupení stupně I. a II.) logicky klesá. Z toho lze dovozovat zhoršující se stav závislých osob (= příjemců příspěvku na péči), potažmo i vyšší náročnost péče komplikující zejména osobám v produktivním věku jejich ekonomickou aktivitu.
- **Struktura pečujících osob dle pohlaví:** Jakkoliv se počet pečujících osob v posledních letech snižuje, jejich genderová struktura je dlouhodobě velmi stabilní, tedy s celkovým podílem žen na úrovni cca 70 % a podílem mužů cca 30 %. Podobně stabilní je genderová struktura také v rámci jednotlivých stupňů závislosti. Bez ohledu na tento fakt je ovšem zjevné, že zastoupení pečujících žen roste v závislosti na stupni závislosti, tedy spolu se zhoršujícím se zdravotním stavem závislé osoby. Zatímco v I. stupni (mírná závislost) jsou cca dvě ze tří

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

pečujících osob ženy, v případě IV. stupně (úplná závislost) jsou to již tři ze čtyř pečujících.

- **Struktura pečujících osob dle věku:** Mezi pečujícími osobami je nejvíce zastoupena věková kategorie 50-64 let. Její podíl sice v trendu lehce klesá, nicméně mezi pečujícími je cca 40 % osob v tomto věku. Druhou nejvíce zastoupenou kategorií je kategorie 65+, tedy pečující osoby v postproduktivním věku. Tato skupina pečujících tvoří bezmála třetinu všech pečujících a lze konstatovat, že v trendu její podíl naopak narůstá. Třetí nejvýznamnější skupinou pečujících jsou lidé ve středním produktivním věku (35-45 let), kteří tvoří zhruba čtvrtinu všech pečujících a podíl této kategorie lze v období 2007 až 2022 charakterizovat jako poměrně stabilní, a to na úrovni zmíněných 25 %. Velmi málo je mezi pečujícími naopak zastoupena kategorie ranného produktivního věku, tedy kategorie 20-34 let. Jen přibližně každý dvacátý pečující je v tomto věku. Navíc je zde poměrně markantní sestupný trend z původních více než 10 % (rok 2007 a 2008) na současných méně než 5 %. Zcela marginálně je pak mezi pečujícími zastoupena kategorie do 20 let. Pouze desítky osob jsou v ČR v této věkové kategorii v pozici pečující osoby, což je procentuálně mizivých 0,02 %. Tento podíl mezi pečujícími je poměrně stabilní, nicméně v absolutních číslech je patrný významný pokles jejich počtu z vyšších stovek na vyšší desítky pečujících v této věkové kategorii.
- **Vysoký podíl pečujících mužů v příslušné věkové kategorii ze všech pečujících mužů** (= v rámci své mužské skupiny) je dosahován v jejich vyšším věku, tj. s převahou u věkové kategorie pečujících mužů ve věku 50-64 let a 65+.
- **Struktura pečujících osob dle regionů:** Největší počet pečujících osob je v ČR koncentrován na Moravě (Jihomoravský a Moravskoslezský kraj), dále pak v oblasti Středočeského kraje, včetně hlavního města Prahy, a významnější je počet pečujících také v kraji Ústeckém. S odstupem následují ostatní kraje, a nejméně významný je počet pečujících v Karlovarském kraji. Je nasnadě, že počet pečujících významně závisí na celkovém počtu obyvatel v příslušném kraji. Struktura pečujících se v jednotlivých krajích nijak významně neliší a v zásadě je

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

velmi podobná struktura celorepublikové. Ve všech krajích ČR jsou nejvíce zastoupeny nižší stupně závislosti, tj. stupeň I. a II. (zhruba dvoutřetinový podíl pečujících), zatímco péči ve vyšších stupních závislosti, tj. stupeň III. a IV., poskytuje zhruba třetina pečujících.

Základní analýza závislých osob (tj. příjemců příspěvku na péči)

Část III. (C)

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

4. Závislé osoby - statistická fakta

4.1. Počet závislých osob, vývoj v čase

Do režimu zákona o sociálních službách (tj. zákon č. 108/2006 Sb.) se k 1. 1. 2007 „překlopily“ osoby spadající do 31. 12. 2006 do režimu péče o blízkou nebo jinou osobu poskytovaný dle zákona č. 100/1988 Sb., zákon o sociálním zabezpečení. Je tedy zřejmé a pochopitelné, že počet závislých osob k 1. 1. 2007 byl nejnižší ve sledovaném období, a teprve postupně do systému příspěvku na péči vstupovaly další osoby.

Tabulka 12 Vývoj počtu závislých osob (= příjemců příspěvku na péči) v ČR

Stav k	I. stupeň	II. stupeň	III. stupeň	IV. stupeň	ČR celkem
01.01.2007	78 029	62 819	30 563	4 943	176 354
01.01.2008	102 482	81 120	41 452	20 199	245 253
01.01.2009	107 758	80 561	53 927	28 380	270 626
01.01.2010	111 004	86 413	57 215	31 365	285 997
01.01.2011	109 595	91 216	57 660	32 054	290 525
01.01.2012	106 577	96 544	58 285	32 681	294 087
01.01.2013	108 164	99 062	59 405	31 408	298 039
01.01.2014	116 803	107 732	65 140	31 865	321 540
01.01.2015	123 355	115 298	70 529	33 584	342 766
01.01.2016	125 312	119 446	74 388	34 903	354 049
01.01.2017	126 675	122 874	77 408	36 405	363 362
01.01.2018	126 481	123 847	79 031	37 591	366 950
01.01.2019	124 868	123 763	80 047	37 993	366 671
01.01.2020	122 830	123 201	82 717	38 649	367 397
01.01.2021	116 805	119 049	83 354	38 774	357 982
01.01.2022	112 571	115 338	82 566	38 196	348 671

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Z tabulky 12 je zřejmé, že až do roku 2018 (tj. v období 2007 až 2018) počet závislých osob v ČR setrvale a relativně významně narůstal, a oproti roku 2007 se více než zdvojnásobil. V tomto období (tj. za 11 let) počet závislých osob vzrostl o cca 190 000 osob, resp. o 108 %, což odpovídá průměrnému ročnímu nárůstu počtu závislých osob cca o 6,9 %. Počínaje rokem 2018 lze hovořit o stagnaci počtu závislých

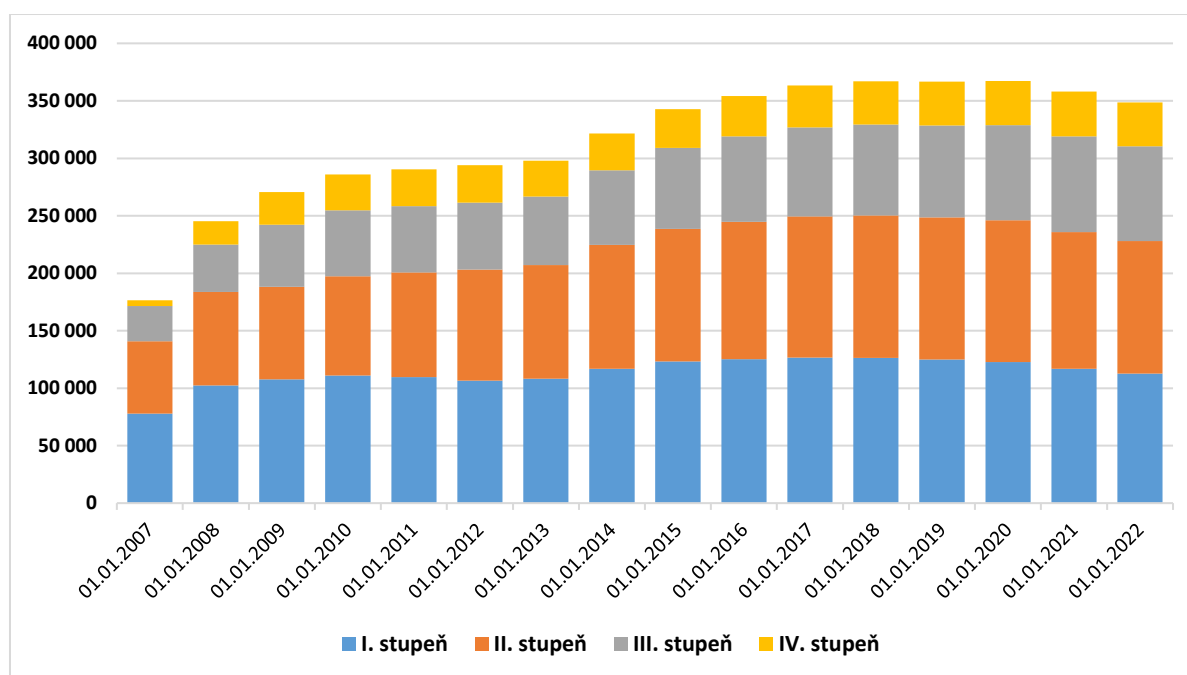

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

osob na přibližně stejné úrovni, tj. cca na 367 000 osob. V posledních dvou sledovaných letech (2021 a 2022) počet závislých osob mírně klesal. Z tak krátkého období je obtížné usuzovat na nějaký dlouhodobější trend, nicméně trend více než 10 let trvajících nárůstu počtu závislých osob se zjevně v posledních pěti letech zastavil a nelze vyloučit ani zlom trendu tak, jak jej naznačují roky 2021 a 2022.

Výše zmiňované trendy ve vývoji počtu závislých osob jsou dobře patrné rovněž z následujícího grafu.

Graf 12 Vývoj počtu závislých osob (= příjemců příspěvku na péči) v ČR

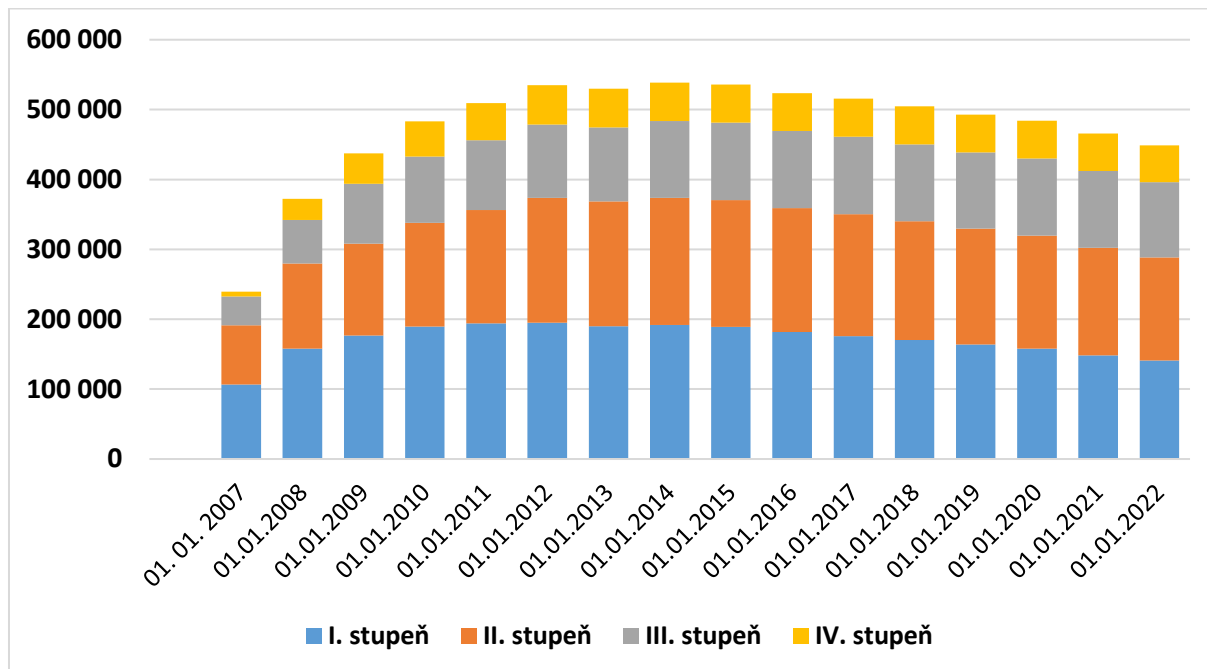
Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Považujeme za vhodné připomenout ve stejném období také vývoj počtu pečujících osob (viz předchozí část), kde lze od roku 2012 pozorovat trend opačný, tj. pokles počtu pečujících osob. To může naznačovat mj. pokles ochoty pečovat o závislé osoby mimo segment institucionální péče, tedy o péči zajišťovanou osobami blízkými. O důvodech rozdílného vývoje trendu počtu závislých a pečujících osob v ČR nechtějí autoři bez hlubší analýzy spekulovat, nicméně může se jednat o fenomén z pohledu státu velmi problematický, protože alternativní institucionální péče o závislé osoby je obecně dražší, nehledě k jejím omezeným kapacitám (nepříznivá demografie).

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Graf 13 Vývoj počtu pečujících osob v ČR

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

4.2. Struktura závislých osob dle stupňů závislosti

V souvislosti s analyzovaným fenoménem by nás neměl zajímat jen samotný počet závislých osob, ale také jejich struktura z pohledu náročnosti péče, tedy v kontextu přiznaného stupně závislosti. Částečně je tato struktura zřejmá i z grafu 12, nicméně lépe patrná je z tabulky 13 a z grafu 14.

Zatímco v prvních dvou letech po zavedení příspěvku na péči byl podíl nižších stupňů závislosti (tj. stupeň I. a II.) zhruba mezi 75 a 80 %, v dalších letech se relativně setrvale pohyboval na úrovni cca 70 %. V posledních čtyřech letech sledovaného období (tj. 2019 až 2022) je možné hovořit o mírném poklesu podílu nižších stupňů závislosti (st. I. a II.) ve prospěch vyšších stupňů závislosti, tj. II. a IV. Z toho samozřejmě ještě není možné usuzovat, že by se jednalo o nějakou dlouhodobější změnu v trendu vývoje struktury závislých osob, nicméně částečně ji dovozovat lze. Kromě nově přiznaných příspěvků na péči může v některých případech paralelně docházet také ke změně stupně závislosti, resp. přiznaného stupně příspěvku na péči.

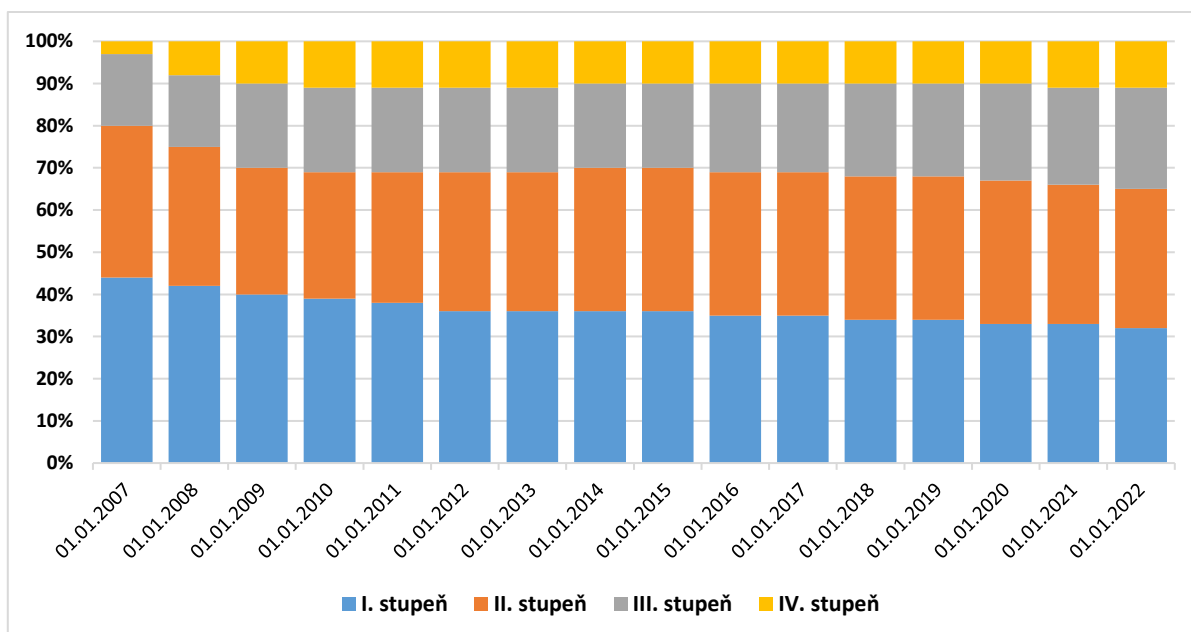

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Tabulka 13 Vývoj struktury závislých osob (= příjemců příspěvku na péči) v ČR

Rok	I. stupeň	II. stupeň	III. stupeň	IV. stupeň	CELKEM
01.01.2007	44 %	36 %	17 %	3 %	100 %
01.01.2008	42 %	33 %	17 %	8 %	100 %
01.01.2009	40 %	30 %	20 %	10 %	100 %
01.01.2010	39 %	30 %	20 %	11 %	100 %
01.01.2011	38 %	31 %	20 %	11 %	100 %
01.01.2012	36 %	33 %	20 %	11 %	100 %
01.01.2013	36 %	33 %	20 %	11 %	100 %
01.01.2014	36 %	34 %	20 %	10 %	100 %
01.01.2015	36 %	34 %	20 %	10 %	100 %
01.01.2016	35 %	34 %	21 %	10 %	100 %
01.01.2017	35 %	34 %	21 %	10 %	100 %
01.01.2018	34 %	34 %	22 %	10 %	100 %
01.01.2019	34 %	34 %	22 %	10 %	100 %
01.01.2020	33 %	34 %	23 %	10 %	100 %
01.01.2021	33 %	33 %	23 %	11 %	100 %
01.01.2022	32 %	33 %	24 %	11 %	100 %

Graf 14 Vývoj struktury závislých osob (= příjemců příspěvku na péči) v ČR

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

4.3. Struktura závislých osob dle pohlaví

Bez zajímavosti určitě není ani struktura závislých osob z pohledu genderu, tedy z hlediska zastoupení mužů a žen. Tato struktura je zřejmá z následující tabulky.

Tabulka 14 Vývoj genderové struktury závislých osob (= příjemců příspěvku na péči) v ČR

Rok	Ženy		Muži		ČR celkem	
01.01.2007	113 164	64,2 %	63 190	35,8 %	176 354	100 %
01.01.2008	158 379	64,6 %	86 874	35,4 %	245 253	100 %
01.01.2009	174 295	64,4 %	96 331	35,6 %	270 626	100 %
01.01.2010	183 459	64,1 %	102 538	35,9 %	285 997	100 %
01.01.2011	185 082	63,7 %	105 443	36,3 %	290 525	100 %
01.01.2012	185 267	63,0 %	108 820	37,0 %	294 087	100 %
01.01.2013	186 340	62,5 %	111 699	37,5 %	298 039	100 %
01.01.2014	199 102	61,9 %	122 438	38,1 %	321 540	100 %
01.01.2015	211 510	61,7 %	131 256	38,3 %	342 766	100 %
01.01.2016	216 658	61,2 %	137 391	38,8 %	354 049	100 %
01.01.2017	221 139	60,9 %	142 223	39,1 %	363 362	100 %
01.01.2018	221 165	60,3 %	145 785	39,7 %	366 950	100 %
01.01.2019	218 972	59,7 %	147 699	40,3 %	366 671	100 %
01.01.2020	217 240	59,1 %	150 157	40,9 %	367 397	100 %
01.01.2021	210 347	58,8 %	147 635	41,2 %	357 982	100 %
01.01.2022	203 123	58,3 %	145 548	41,7 %	348 671	100 %

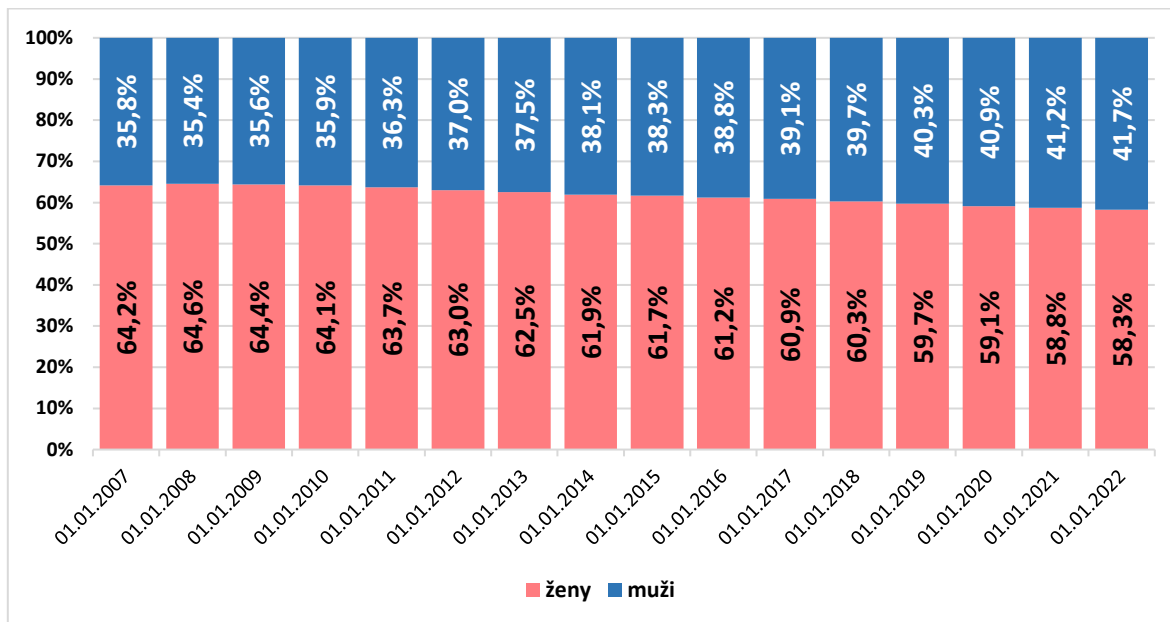
Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Z tabulky 14 lze dovodit, že převažující skupinou mezi závislými osobami jsou ženy, což platí dlouhodobě. Nicméně zdá se, že jejich podíl se dlouhodobě mírně snižuje ve prospěch mužů. Zatímco v počátečním období po zavedení příspěvku na péči (tj. cca 2007 až 2010) tvořily ženy bezmála 2/3 závislých osob, v posledních letech (počínaje rokem 2019) klesl jejich podíl pod hranici 60 %. Logicky opačný vývoj lze zaznamenat v případě mužů pobírajících příspěvek na péči, kdy jejich podíl z původních 35,8 % (rok 2007) vzrostl na 41,7 % (rok 2022). Tento vývoj je dobře patrný také z grafu 15.

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

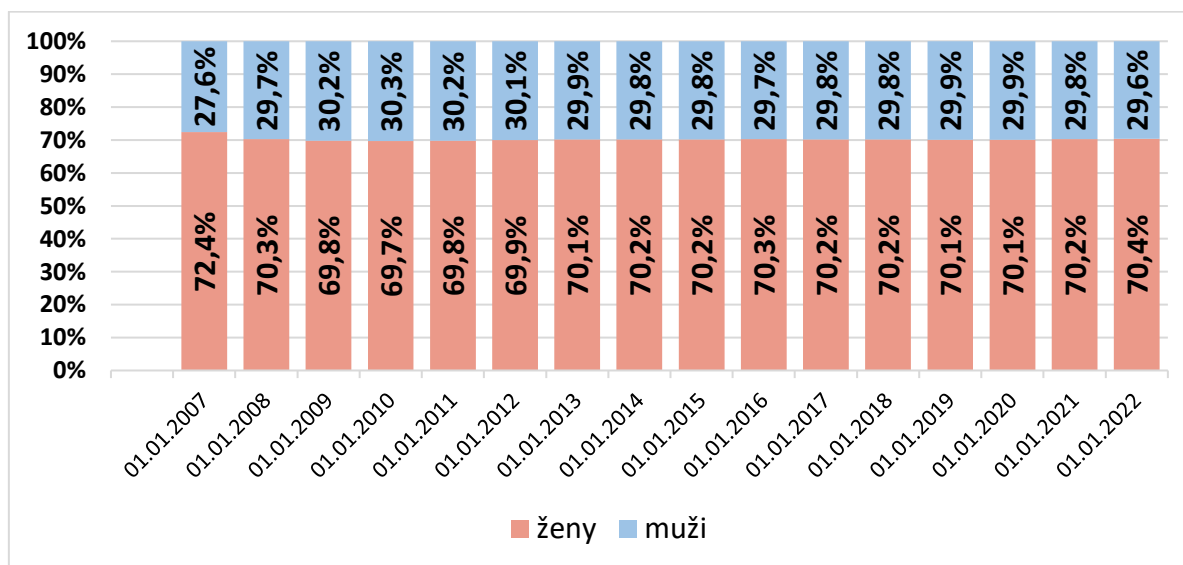
Graf 15 Vývoj genderové struktury **závislých osob** (= příjemců příspěvku na péči) v ČR

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Není bez zajímavosti dodat, mj. ve vazbě na předchozí analýzu (analýza pečujících osob), že ženy jsou dominantní skupinou nejenom mezi závislými osobami, ale také mezi osobami pečujícími. Pro připomenutí tohoto faktu uvádíme tedy následně také graf 16, prezentující obdobnou informaci o genderové struktuře pečujících osob.

Graf 16 Vývoj genderové struktury **pečujících osob** v ČR

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Z výše uvedeného je zřejmé, že zatímco u závislých osob (tj. příjemců příspěvku na péči) dochází k pozvolnému poklesu podílu žen, resp. nárůstu podílu mužů vyžadujících péči jiné osoby, struktura pečujících osob je dlouhodobě relativně velmi stabilní tedy s podílem žen na úrovni cca 70 % a podílem mužů cca 30 %.

Je rovněž důležité zdůraznit, že se v tomto případě bavíme o celé skupině závislých – tedy o jejich souhrnu za všechny stupně závislosti. Což nutně nemusí znamenat, že by se zcela stejně vyvíjela i situace v rámci jednotlivých stupňů závislosti. Pro bližší informace ohledně pečujících osob odkazujeme na předchozí analýzu (analýza pečujících osob).

Tabulka 15 Vývoj genderové struktury závislých osob v nižších stupních závislosti (I. a II.)

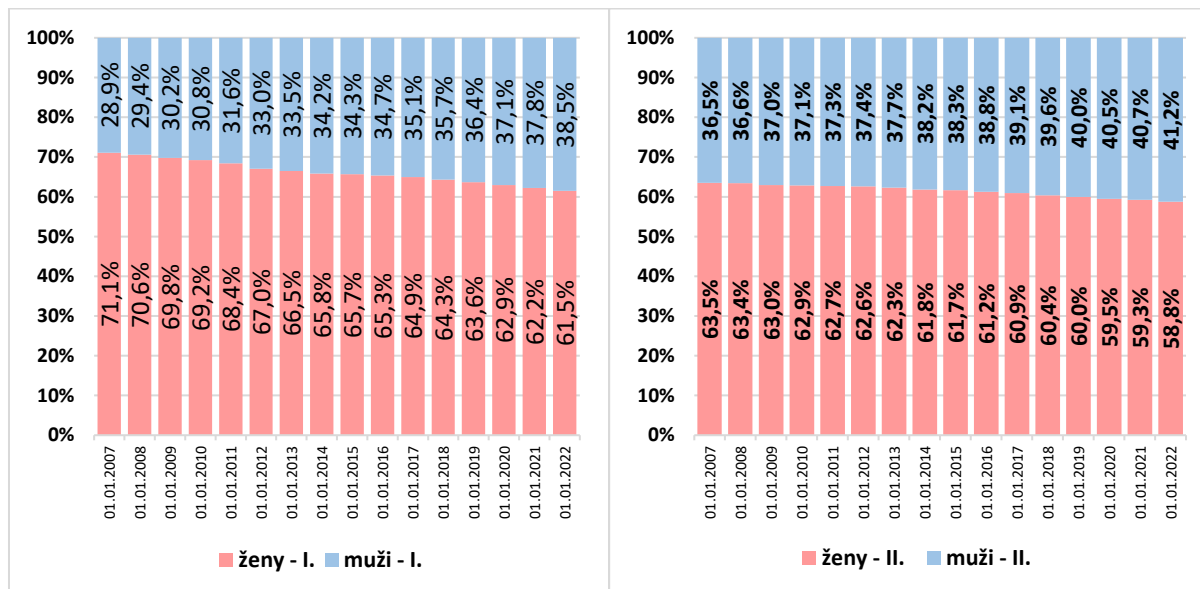
Rok	stupeň I. - lehká závislost					stupeň II. - středně těžká závislost				
	ženy		muži		celkem	ženy		muži		celkem
01.01.2007	55 493	71,1 %	22 536	28,9 %	78 029	39 888	63,5 %	22 931	36,5 %	62 819
01.01.2008	72 361	70,6 %	30 121	29,4 %	102 482	51 424	63,4 %	29 696	36,6 %	81 120
01.01.2009	75 241	69,8 %	32 517	30,2 %	107 758	50 731	63,0 %	29 830	37,0 %	80 561
01.01.2010	76 818	69,2 %	34 186	30,8 %	111 004	54 328	62,9 %	32 085	37,1 %	86 413
01.01.2011	74 981	68,4 %	34 614	31,6 %	109 595	57 229	62,7 %	33 987	37,3 %	91 216
01.01.2012	71 444	67,0 %	35 133	33,0 %	106 577	60 430	62,6 %	36 114	37,4 %	96 544
01.01.2013	71 932	66,5 %	36 232	33,5 %	108 164	61 742	62,3 %	37 320	37,7 %	99 062
01.01.2014	76 906	65,8 %	39 897	34,2 %	116 803	66 612	61,8 %	41 120	38,2 %	107 732
01.01.2015	80 991	65,7 %	42 364	34,3 %	123 355	71 112	61,7 %	44 186	38,3 %	115 298
01.01.2016	81 876	65,3 %	43 436	34,7 %	125 312	73 151	61,2 %	46 295	38,8 %	119 446
01.01.2017	82 242	64,9 %	44 433	35,1 %	126 675	74 868	60,9 %	48 006	39,1 %	122 874
01.01.2018	81 305	64,3 %	45 176	35,7 %	126 481	74 782	60,4 %	49 065	39,6 %	123 847
01.01.2019	79 458	63,6 %	45 410	36,4 %	124 868	74 234	60,0 %	49 529	40,0 %	123 763
01.01.2020	77 294	62,9 %	45 536	37,1 %	122 830	73 269	59,5 %	49 932	40,5 %	123 201
01.01.2021	72 667	62,2 %	44 138	37,8 %	116 805	70 548	59,3 %	48 501	40,7 %	119 049
01.01.2022	69 215	61,5 %	43 356	38,5 %	112 571	67 762	58,8 %	47 576	41,2 %	115 338

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Graf 17 Vývoj genderové struktury závislých osob v nižších stupních závislosti (I. a II.)

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Na základě výše uvedených dat je možné konstatovat, že v nižších stupních závislosti (I. a II.) je rovněž potvrzena převaha žen coby osob závislých na péči. Konkrétně v I. stupni závislosti je ovšem podíl žen mírně vyšší (resp. podíl mužů mírně nižší), než je průměrná hodnota za všechny stupně závislosti. Naproti tomu genderová relace ve II. stupni závislosti zhruba odpovídá úrovni průměru za všechny stupně závislosti. Trend vývoje podílu obou pohlaví ve skupině závislých osob však není v I. ani ve II. stupni závislosti odlišný od obecné situace, tj. souhrnu za všechny stupně závislosti. Podíl žen v obou diskutovaných skupinách (I. a II. stupeň závislosti) taktéž v čase mírně klesá.

Jakkoliv ženy coby závislé osoby výrazně dominují i v nižších stupních závislosti, v případě horšího zdravotního stavu, resp. ve stupni III. a IV., jejich dominance oslabuje. Podíváme-li se na poslední sledovaný rok (2022), pak v I. stupni závislosti bylo 61,5 % žen, ve druhém již „jen“ 58,8 %, v případě III. stupně závislosti to bylo 55,2 % a ve IV. nejméně – tedy 53,8 %. Uvedené zjištění poněkud bourá určitý genderový mýtus, že ženy jsou typickým pohlavím ve skupině pečujících osob, zatímco muži jsou typickým pohlavím ve skupině závislých osob.

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Jak vidno, mezi pečujícími i závislými osobami převažují ženy. Velmi mírnou převahu mužů lze nalézt pouze v jediném sledovaném období, a sice k 1. 1. 2007 ve III. stupni závislosti (v tabulce 16 vyznačeno žlutě). K tomuto datu byl v uvedené skupině poměr mužů a žen 50,5 % k 49,5 %, přičemž jinde převahu mužů v prezentovaných datech nalézt nelze. Dlužno ovšem dodat, že první ze sledovaných roků (tj. 2007) byl velmi specifický, neboť vstoupil v účinnost zákon č. 108/2006 Sb., resp. byla nově uzákoněna možnost pobírat příspěvek na péči jako standardní dávku v rámci sociálního systému ČR.

Tabulka 16 Vývoj genderové struktury závislých osob ve vyšších stupních závislosti (III. a IV.)

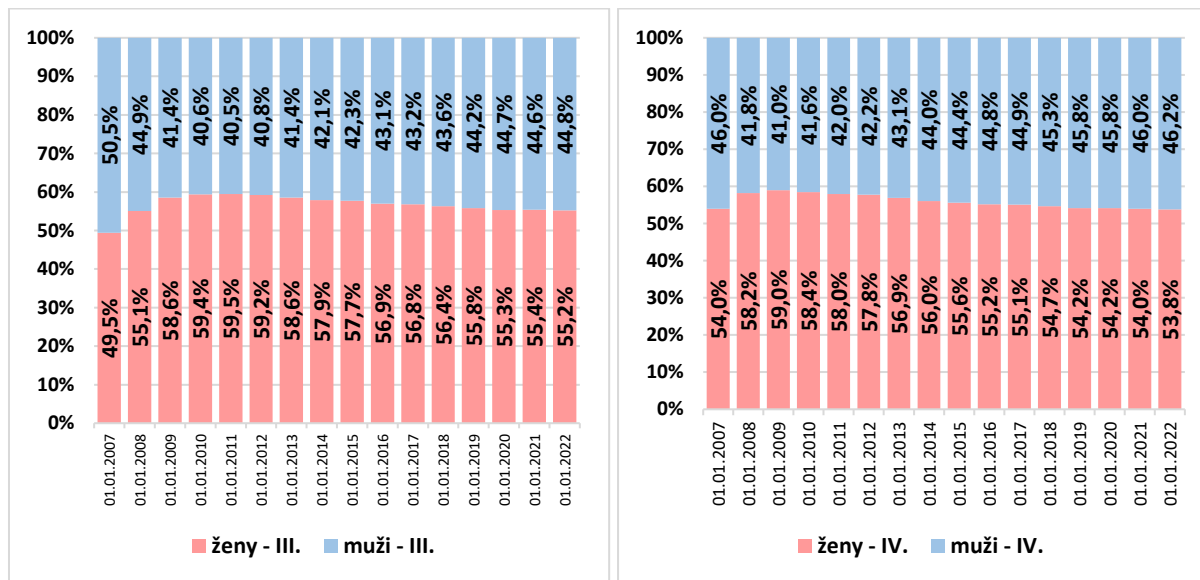
Rok	stupeň III. - těžká závislost			stupeň IV. - úplná závislost						
	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem				
2007	15 116	49,5 %	15 447	50,5 %	30 563	2 667	54,0 %	2 276	46,0 %	4 943
2008	22 829	55,1 %	18 623	44,9 %	41 452	11 765	58,2 %	8 434	41,8 %	20 199
2009	31 591	58,6 %	22 336	41,4 %	53 927	16 732	59,0 %	11 648	41,0 %	28 380
2010	33 987	59,4 %	23 228	40,6 %	57 215	18 326	58,4 %	13 039	41,6 %	31 365
2011	34 285	59,5 %	23 375	40,5 %	57 660	18 587	58,0 %	13 467	42,0 %	32 054
2012	34 501	59,2 %	23 784	40,8 %	58 285	18 892	57,8 %	13 789	42,2 %	32 681
2013	34 792	58,6 %	24 613	41,4 %	59 405	17 874	56,9 %	13 534	43,1 %	31 408
2014	37 725	57,9 %	27 415	42,1 %	65 140	17 859	56,0 %	14 006	44,0 %	31 865
2015	40 718	57,7 %	29 811	42,3 %	70 529	18 689	55,6 %	14 895	44,4 %	33 584
2016	42 359	56,9 %	32 029	43,1 %	74 388	19 272	55,2 %	15 631	44,8 %	34 903
2017	43 968	56,8 %	33 440	43,2 %	77 408	20 061	55,1 %	16 344	44,9 %	36 405
2018	44 534	56,4 %	34 497	43,6 %	79 031	20 544	54,7 %	17 047	45,3 %	37 591
2019	44 698	55,8 %	35 349	44,2 %	80 047	20 582	54,2 %	17 411	45,8 %	37 993
2020	45 748	55,3 %	36 969	44,7 %	82 717	20 929	54,2 %	17 720	45,8 %	38 649
2021	46 188	55,4 %	37 166	44,6 %	83 354	20 944	54,0 %	17 830	46,0 %	38 774
2022	45 603	55,2 %	36 963	44,8 %	82 566	20 543	53,8 %	17 653	46,2 %	38 196

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Graf 18 Vývoj genderové struktury pečujících osob ve vyšších stupních závislosti (III. a IV.)

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

4.4. Struktura závislých osob dle věku

Bez zajímavosti určitě není věková struktura závislých osob. Jakkoliv lze očekávat, že více zastoupeny budou starší věkové kategorie, oficiální a přesně kvantifikovanou informaci tohoto typu jsme nikde nedohledali.

Na základě dat o věku závislých osob v ČR (tabulka 17) lze konstatovat, že nejvíce je mezi osobami vyžadujícími péči zastoupena věková kategorie 65 a více let. Její podíl sice v trendu lehce klesá (cca ze 70 % podílu v počátečních letech sledovaného období na 61,7 % v roce 2022), nicméně bez ohledu na tento trend jde o kategorii jasně dominantní.

Zajímavý je vývoj na pomyslné druhé příčce, pokud jde o četnost zastoupení jednotlivých věkových kategorií. Tam ve sledovaném období střídavě figuruje věková kategorie 50 až 64 let alternativně s nejmladší věkovou kategorií závislých osob do 20 let. V obou případech jejich zastoupení dlouhodobě osciluje kolem 10 %, avšak u nejmladší věkové kategorie (do 20 let) lze trendově hovořit o velmi mírném nárůstu, zatímco u kategorie 50 až 64 let je trend opačný, tj. mírný pokles podílu z bezmála 11 % v roce 2007 na 9,3 % v roce 2022.

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Tabulka 17 Vývoj věkové struktury závislých osob v ČR

Stav k 1. 1.	do 20 let		20-34		35-49		50-64		65+		Celkem
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	
2007	20 182	11,4 %	10 622	6,0 %	8 305	4,7 %	18 751	10,6 %	118 494	67,2 %	176 354
2008	23 036	9,4 %	13 147	5,4 %	11 247	4,6 %	26 010	10,6 %	171 813	70,1 %	245 253
2009	24 461	9,0 %	14 246	5,3 %	12 837	4,7 %	28 997	10,7 %	190 085	70,2 %	270 626
2010	26 338	9,2 %	14 902	5,2 %	14 123	4,9 %	30 531	10,7 %	200 103	70,0 %	285 997
2011	27 909	9,6 %	15 539	5,3 %	15 200	5,2 %	30 374	10,5 %	201 503	69,4 %	290 525
2012	31 375	10,7 %	16 180	5,5 %	15 947	5,4 %	29 856	10,2 %	200 729	68,3 %	294 087
2013	34 184	11,5 %	17 060	5,7 %	17 080	5,7 %	30 261	10,2 %	199 454	66,9 %	298 039
2014	38 490	12,0 %	19 054	5,9 %	19 101	5,9 %	32 924	10,2 %	211 971	65,9 %	321 540
2015	41 448	12,1 %	20 916	6,1 %	20 556	6,0 %	34 070	9,9 %	225 776	65,9 %	342 766
2016	43 277	12,2 %	22 269	6,3 %	21 561	6,1 %	34 482	9,7 %	232 460	65,7 %	354 049
2017	44 466	12,2 %	23 766	6,5 %	22 481	6,2 %	34 554	9,5 %	238 095	65,5 %	363 362
2018	45 176	12,3 %	25 262	6,9 %	23 497	6,4 %	34 559	9,4 %	238 456	65,0 %	366 950
2019	45 313	12,4 %	26 803	7,3 %	24 136	6,6 %	34 232	9,3 %	236 187	64,4 %	366 671
2020	45 414	12,4 %	28 284	7,7 %	24 682	6,7 %	34 107	9,3 %	234 910	63,9 %	367 397
2021	44 923	12,5 %	29 911	8,4 %	24 843	6,9 %	33 335	9,3 %	224 970	62,8 %	357 982
2022	44 579	12,8 %	31 565	9,1 %	25 012	7,2 %	32 552	9,3 %	214 963	61,7 %	348 671

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

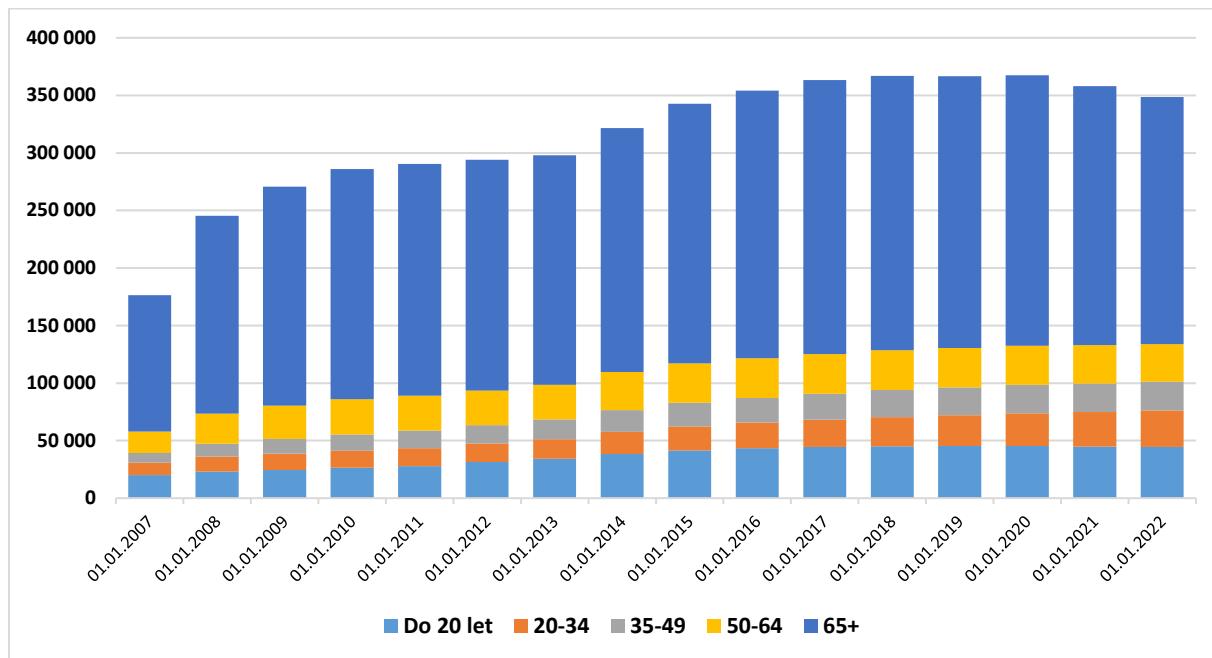
Nejméně jsou mezi závislými osobami zastoupení jedinci ve věku 20 až 34 let, stejně jako skupina 35 až 49 let. Podíl obou kategorií je ve většině sledovaných let velmi podobný (v některých letech zcela stejný) a pohybuje se v intervalu 4,6 % až 9,1 %, avšak v posledních letech získává významnější převahu druhá nejmladší věková kategorie, tj. 20 až 34 let. V posledním sledovaném roce (2022) již rozdíl v její prospěch činí cca dva procentní body – konkrétně 9,1 % (zastoupení kategorie 20 až 34 let) oproti 7,2 % (zastoupení kategorie 35 až 49 let).

Zmíněné zastoupení jednotlivých věkových kategorií závislých osob včetně jejich vývoje v čase je dobře patrné i z následujících grafů. Pro úplnost uvádíme jak strukturu v absolutních počtech závislých osob (graf 19), tak jejich procentní strukturu (graf 20).

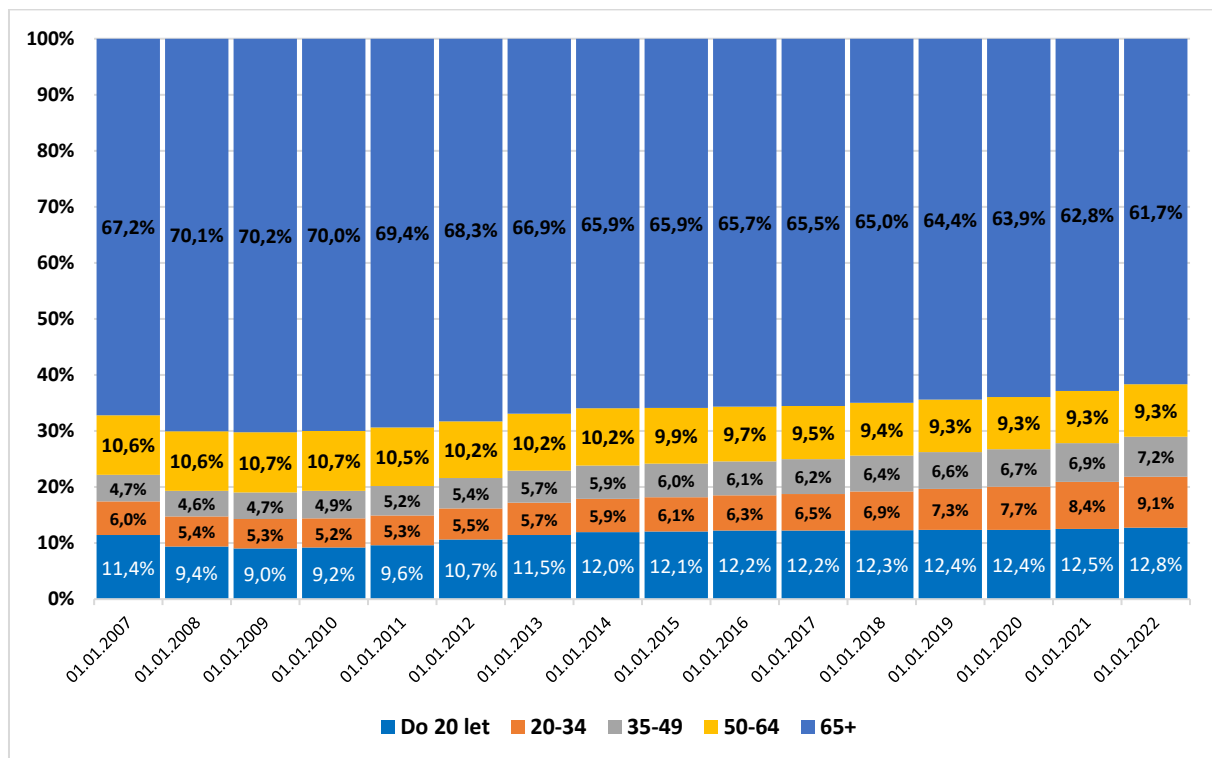

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Graf 19 Vývoj počtu a věkové struktury závislých osob v ČR

Graf 20 Vývoj věkové struktury závislých osob v ČR

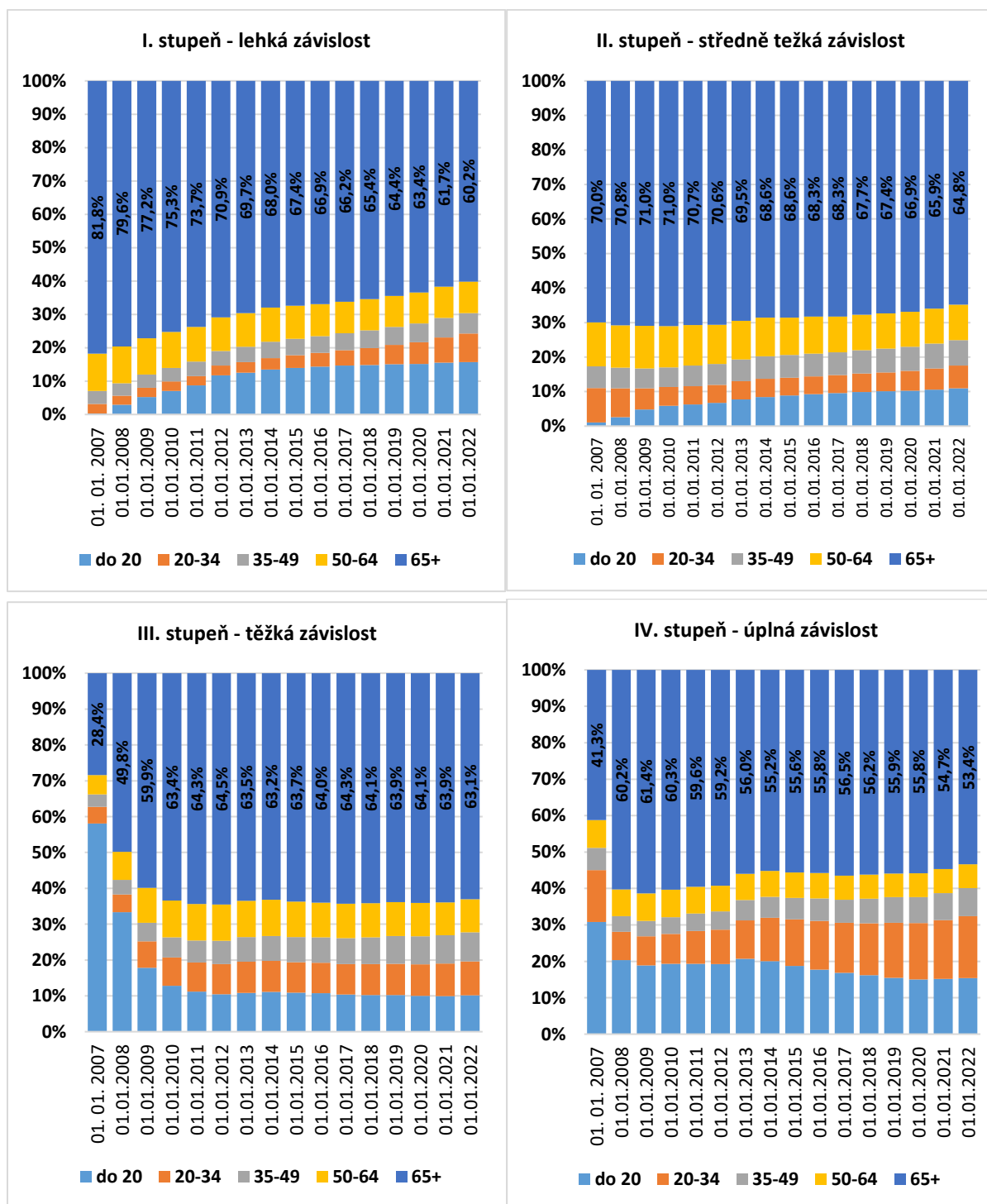
Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Pro úplnost nabízíme také detailní věkovou strukturu v jednotlivých kategoriích závislosti, resp. stupně přiznaného příspěvku na péči.

Graf 21 Vývoj věkové struktury závislých osob v jednotlivých stupních závislosti

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Z grafu 19 je patrný mj. již dříve zmíněný trend vývoje celkového počtu závislých osob v ČR včetně jejich věkového složení (absolutní počty). Přesnější komparaci věkové struktury pečujících osob ukazuje graf 20, který neprezentuje absolutní počty, ale procenta. Z tohoto grafu je patrné, že věkové složení závislých osob sice nevykazuje žádné dramatické změny, nicméně dílčí změny, resp. náznaky trendů patrné jsou - třeba již zmíněný pokles zastoupení nejstarší věkové kategorie (65+) nebo naopak nárůst zastoupení nejmladší věkové kategorie (do 20 let). Navazující graf 21 odpovídá na otázku, zda a nakolik je rozdílná věková struktura závislých osob v jednotlivých stupních závislosti.

Jak ukazuje zmíněný graf 21, věková struktura a její vývoj u závislých osob se v jednotlivých stupních závislosti mírně liší – zejména v některých věkových kategoriích. Konkrétně lze konstatovat:

Závislé osoby ve věku do 20 let: Jejich podíl je nejnižší ve II. a III. stupni závislosti, kde se v posledních letech pohybuje kolem 10 %. Nejvyšší podíl naopak tato kategorie vykazuje u stupně I. a IV., v posledních letech shodně kolem 15 %.

Trendově lze konstatovat, že v I. a II. stupni závislosti podíl závislých osob do 20 let roste, dokonce z prakticky nulových hodnot v počátku účinnosti zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, na 16 % v I. stupni v roce 2022, resp. na 11 % ve II. stupni v témže roce. Ve II. a IV. stupni lze naopak v této věkové kategorii hovořit o klesajícím podílu – ve III. stupni závislosti dokonce z 58 % (rok 2007) na 10 % (rok 2022), a ve IV. stupni z 31 % (rok 2007) na 15 % (rok 2022).

Závislé osoby ve věku 20-34 let: Jejich podíl je nejnižší ve II. stupni závislosti, kde se v posledních letech shodně pohybuje na úrovni 6 %. Následuje I. stupeň (cca 8 %), jehož podíl se nijak výrazně neliší od stupně III. (cca 9 %). Suverénně nejvyšší zastoupení této věkové kategorie je signifikantní pro IV. stupeň, tj. úplnou závislost, jehož podíl se v trendu blíží 20 % (resp. 17 % v roce 2022).

Pokud jde o trendy, tak podíl této věkové kategorie lze charakterizovat jako rostoucí ve všech stupních závislosti, s výjimkou stupně II. Nejdynamičtější je nárůst ve stupni I., kde se podíl ve sledovaném období ztrojnásobil, a to z hodnot pod úrovní

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

3 % v počátečních letech sledovaného období až na bezmála 9 % v posledním sledovaném roce. U stupně III. a IV. můžeme hovořit o zdvojnásobení podílu, konkrétně cca z 5 % na 9,5 % u stupně III., resp. z 8 % na 17 % u stupně IV., pomineme-li v této kategorii poněkud anomální hodnotu v počátečním roce sledovaného období, která byla hned v následujícím roce významně redukována.

Závislé osoby ve věku 35-49 let: Zastoupení této věkové kategorie ve skupině závislých osob je napříč všemi stupni závislosti nejnižší. Tato kategorie jako jediná v žádném stupni závislosti a v žádném roce sledovaného období nepřekročila hranici 10 %. Rozdíly jejího zastoupení mezi jednotlivými stupni závislosti nejsou nijak zásadní, a v posledních letech se pohybují na úrovni 6 % (stupeň I.), resp. 7 % (stupeň II. a IV.), resp. 8 % (stupeň III.).

Trendově lze u této věkové kategorie ve všech stupních závislosti hovořit o velmi mírném nárůstu, jehož dynamika ovšem není nijak zásadní.

Závislé osoby ve věku 50-65 let: Zastoupení této věkové kategorie ve skupině závislých osob je napříč všemi stupni závislosti relativně nízké a v čase poměrně setrvalé. Nejnižší podíl této věkové kategorie je typický pro stupeň IV. (cca 6 %), dále stupeň I. a III. (cca 9 %) a nejvyšší podíl lze pozorovat u stupně II. (cca 10 %).

Co se týče trendu, lze u této věkové kategorie ve všech stupních závislosti hovořit ve sledovaném období o velmi mírném poklesu jejího podílu, pouze u stupně III. byl v počátku sledovaného období trend podílu výrazněji rostoucí, avšak i zde se v posledních cca 10 letech podíl velmi mírně snižuje.

Závislé osoby ve věku nad 65 let: Zastoupení této nejstarší věkové kategorie ve skupině závislých osob je ve všech stupních závislosti suverénně nejvyšší. Je to logické, neboť právě v této věkové kategorii dochází s přibývajícím věkem ke zhoršování zdravotního stavu osob v postproduktivním věku, potažmo k relativně častému vzniku závislosti na péči jiné osoby. Velmi podobný je podíl této věkové kategorie ve stupních I., II. a III., kde lze hovořit o zastoupení cca na úrovni 60 až 65 %. Nižší je pouze v nejvyšším stupni závislosti (IV.) a to cca na úrovni 55 %.

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Nejvýznamnější změna trendu je pozorovatelná ve stupni I., kde ve sledovaném období došlo k poklesu podílu předmětné věkové kategorie z 80 % na 60 %. Mírně klesající je trend rovněž ve stupni II. (ze 70 % na 60 %). Podíl ve stupni II. a IV. lze označit jako setrvalý s výjimkou krátkodobého nárůstu podílu v počátečním období (cca 2007 až 2010).

4.4.1. Věková struktura závislých osob dle pohlaví

Níže uvedený přehled sumarizuje procentuální podíl vývoje mužů závislých na péči v příslušné věkové kategorii z celkového počtu mužů, kteří péči druhé osoby s ohledem na svůj zdravotní stav potřebují. Za lomítkem je analogicky uvedená hodnota podílu žen dle příslušné věkové kategorie na celkovém počtu všech závislých žen, které potřebují péči druhé osoby, resp. jsou příjemci příspěvku na péči. Ve věkových skupinách do 20 let, 20-34, 35-49, 50-64 let je podíl mužů závislých na péči z jejich celkového absolutního počtu oproti ženám vyšší. V případě I. stupně závislosti ve věkové kategorii do 20 let dlouhodobě potřebuje péči druhé osoby téměř čtvrtina všech mužů. V ostatních věkových kategoriích podíl mužů v celkové množině závislých mužů (příjemců příspěvku na péči) v čase klesá. Ve IV. stupni dochází ke skokovému navýšení na úroveň cca 42 % všech mužů - příjemců příspěvku na péči. Naopak ve skupině žen je vysoké zastoupení, resp. podíl, žen ve věkové kategorii 65+ (kulminace rok 2007, poté postupný mírný pokles). V případě II. stupně závislosti podíl mužů v prvních čtyřech věkových kategoriích (do 20 let, 20-34, 35-49, 50-64 let) převažuje nad ženami. Podíl žen ve věkové kategorii 65+ ze všech žen je vyšší oproti všem mužům. Tato situace je pozorovatelná ve III. i IV. stupni závislosti.

Demonstované podílové hodnoty (nikoliv absolutní) ukazují, že muži mají významně vyšší relativní zastoupení (procento podílu ve skupině všech mužů - příjemců příspěvku na péči) v nižším věku oproti ženám. Resp. pohledem podílového zastoupení mužů dle jejich věkové kategorie na celkovém počtu mužů závislých na péči druhé osoby je pozorovatelný relativně dlouhodobý trend, kdy muži se dříve stávají závislými na péči druhé osoby oproti ženám (viz vyžlucené buňky).

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Tabulka 18 Vývoj věkové struktury závislých osob v ČR dle pohlaví (podíl v % muži / ženy)

Stav k	I. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)					II. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)				
	do 20 let	20-34	35-49	50-64	65+	do 20 let	20-34	35-49	50-64	65+
01.01.2007	0,68/0,16	5,63/1,74	6,90/2,61	18,20/8,37	68,59/87,13	1,70/0,70	16,29/6,33	9,39/4,50	18,55/9,36	54,07/79,12
01.01.2008	6,03/1,62	5,26/1,65	6,74/2,53	17,73/8,21	64,25/85,99	4,46/1,55	13,68/5,24	8,95/4,24	17,90/9,08	55,01/79,88
01.01.2009	10,27/3,05	5,26/1,69	6,84/2,68	17,11/8,18	60,52/84,40	8,12/2,83	10,08/3,90	8,50/4,12	17,78/9,08	55,52/80,08
01.01.2010	13,37/4,29	5,21/1,73	7,00/2,80	16,58/8,14	57,84/83,04	9,98/3,42	8,85/3,43	8,46/4,11	17,15/8,91	55,55/80,13
01.01.2011	16,03/5,29	5,06/1,82	7,18/2,98	15,99/7,84	55,74/82,06	10,82/3,63	8,51/3,39	8,74/4,31	16,87/8,69	55,06/79,99
01.01.2012	20,67/7,32	5,02/1,92	7,06/3,02	14,98/7,62	52,27/80,07	11,58/3,84	8,26/3,38	9,01/4,32	16,07/8,51	55,08/79,95
01.01.2013	21,66/7,95	5,24/2,09	7,34/3,23	14,89/7,61	50,87/79,12	13,34/4,39	8,21/3,42	9,20/4,60	15,83/8,40	53,41/79,19
01.01.2014	23,06/8,52	5,63/2,31	7,51/3,48	14,99/7,82	48,82/77,88	14,29/4,83	8,12/3,46	9,55/4,69	15,65/8,49	52,39/78,54
01.01.2015	23,65/8,86	6,23/2,54	7,66/3,53	14,39/7,61	48,07/77,46	15,08/5,04	7,93/3,41	9,55/4,68	14,90/8,30	52,53/78,56
01.01.2016	24,27/9,10	6,78/2,76	7,67/3,58	13,93/7,31	47,35/77,24	15,64/5,27	7,81/3,42	9,53/4,67	14,48/8,37	52,54/78,28
01.01.2017	24,72/9,24	7,48/3,03	7,75/3,66	13,51/7,23	46,54/76,84	15,98/5,43	7,94/3,45	9,53/4,71	14,00/8,10	52,56/78,31
01.01.2018	24,69/9,31	8,16/3,44	7,98/3,81	13,01/7,32	46,16/76,12	16,43/5,62	8,07/3,57	9,58/4,87	13,67/8,02	52,24/77,91
01.01.2019	24,78/9,47	9,07/3,92	8,05/3,90	12,75/7,38	45,35/75,32	16,66/5,71	8,29/3,63	9,71/5,02	13,37/8,01	51,97/77,64
01.01.2020	24,65/9,60	10,07/4,41	8,20/4,04	12,50/7,43	44,58/74,52	16,78/5,86	8,55/3,78	9,79/5,09	13,12/8,06	51,77/77,21
01.01.2021	24,80/9,90	11,45/5,16	8,60/4,20	12,34/7,62	42,81/73,12	17,10/6,11	9,14/4,09	10,08/5,15	12,92/8,28	50,76/76,36
01.01.2022	24,48/10,23	12,90/5,88	8,75/4,42	12,28/7,61	41,60/71,85	17,51/6,31	9,90/4,35	10,31/5,26	12,92/8,42	49,35/75,64

Stav k	III. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)					IV. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)				
	do 20 let	20-34	35-49	50-64	65+	do 20 let	20-34	35-49	50-64	65+
01.01.2007	67,54/48,39	5,50/3,82	3,77/3,13	5,78/4,97	17,41/39,68	38,97/23,77	18,41/10,76	8,13/4,35	9,01/6,41	25,48/54,71
01.01.2008	43,61/24,96	6,55/3,62	4,99/3,31	9,50/6,48	35,35/61,63	29,26/13,91	10,84/5,54	5,92/3,13	9,39/5,95	44,59/71,47
01.01.2009	25,22/12,60	10,60/5,18	6,90/3,92	12,77/7,53	44,51/70,78	27,69/12,74	11,56/5,57	5,75/3,11	10,00/5,83	45,00/72,75
01.01.2010	18,80/8,78	11,53/5,36	7,65/4,25	13,79/7,86	48,23/73,74	28,18/13,00	11,67/5,82	6,21/3,31	9,79/6,06	44,16/71,82
01.01.2011	16,61/7,48	11,94/5,57	8,17/4,66	13,65/7,92	49,62/74,37	28,06/12,98	12,69/6,33	6,48/3,57	9,18/5,99	43,60/71,14
01.01.2012	15,43/7,03	12,19/5,80	8,80/4,91	13,37/7,87	50,20/74,39	28,14/12,70	13,29/6,62	6,68/3,89	8,96/5,68	42,93/71,10
01.01.2013	16,08/7,12	12,49/5,98	9,38/5,08	13,25/7,96	48,80/73,85	29,61/13,91	14,69/7,46	7,17/4,32	9,10/5,81	39,43/68,49
01.01.2014	16,63/7,15	12,08/6,05	9,32/5,29	13,05/7,95	48,92/73,56	28,24/13,63	16,29/8,46	7,35/4,50	8,91/5,72	39,22/67,69
01.01.2015	16,53/6,82	11,87/6,00	9,39/5,26	12,72/7,80	49,48/74,11	26,41/12,64	17,31/9,22	7,53/4,50	8,74/5,61	40,01/68,03
01.01.2016	16,05/6,75	11,68/5,99	9,44/5,41	12,26/7,72	50,57/74,13	24,90/11,91	17,81/9,76	7,76/4,89	8,56/5,67	40,97/67,77
01.01.2017	15,59/6,40	11,62/6,07	9,64/5,42	11,94/7,80	51,21/74,31	23,44/11,41	18,47/9,88	8,16/4,91	8,07/5,41	41,87/68,39
01.01.2018	15,41/6,26	11,64/6,21	9,91/5,59	11,76/7,84	51,27/74,10	22,36/11,03	18,99/10,35	8,73/5,13	8,08/5,34	41,84/68,15
01.01.2019	15,22/6,24	11,86/6,34	10,04/5,86	11,53/7,79	51,35/73,77	21,35/10,49	19,95/11,03	8,85/5,52	7,98/5,15	41,86/67,80
01.01.2020	14,93/6,04	11,78/6,41	10,08/5,95	11,28/7,68	51,94/73,92	20,73/10,25	20,30/11,35	8,99/5,57	7,99/5,33	41,99/67,50
01.01.2021	15,06/5,86	12,22/6,45	10,29/6,01	11,14/7,66	51,30/74,03	20,84/10,31	21,17/11,93	9,44/5,68	8,03/5,40	40,52/66,69
01.01.2022	15,36/5,97	12,73/6,69	10,49/6,22	11,11/7,72	50,32/73,39	20,99/10,58	22,31/12,37	9,83/6,00	7,69/5,47	39,17/65,58

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023); vlastní zpracování. Hodnoty jsou matematicky zaokrouhleny.

Rovněž regionální pohled zmíněný trend ve sledovaném období potvrzuje (viz vyřazené buňky). To znamená, že z celkového počtu mužů je oproti ženám více mužů závislých na péči v nižším (mladším) věku. Relativně vysoké podíly u mužů jsou zastoupeny ve III. a IV. stupni závislosti v jejich věkové kategorii do 20 let, tedy v hodně mladém věku a to zejména, resp. výrazně, v roce 2007. Poté v této věkové kategorii a stupních závislosti dochází postupně v dalších rocích k poklesu (i k výraznému poklesu, viz rok 2007 versus rok 2022).

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Tabulka 19 Vývoj věkové struktury závislých osob dle krajů (podíl v % muži / ženy)

a) dle stavu k 1. 1. 2007

Kraj	I. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)					II. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Hl. město Praha	0,83/0,12	7,44/2,56	7,65/3,33	17,47/9,65	66,61/84,34	1,85/0,43	16,91/7,81	10,69/6,21	18,98/11,92	51,57/73,63
Jihočeský kraj	0,73/0,19	4,51/1,64	5,67/2,28	17,82/7,61	71,27/88,28	1,76/1,08	17,06/6,33	8,50/3,17	19,08/8,66	53,59/80,77
Jihomoravský kraj	0,86/0,15	4,01/1,26	5,44/1,62	15,81/7,15	73,88/89,82	1,18/0,64	16,06/5,40	8,30/4,18	17,92/8,13	56,54/81,66
Karlovarský kraj	0,35/0,00	12,09/3,43	13,46/4,53	21,70/12,62	52,20/79,42	2,07/0,90	24,35/10,75	11,89/8,60	22,48/12,72	39,02/67,03
Kraj vysočina	0,45/0,09	3,37/0,91	6,45/2,50	13,57/5,90	76,16/90,60	1,31/0,57	12,03/4,42	7,15/3,00	14,16/6,18	65,36/85,83
Královéhradecký kraj	0,13/0,15	3,82/1,63	5,73/1,80	17,57/8,37	72,76/88,05	1,22/0,43	13,95/5,31	8,69/4,39	19,05/9,44	57,09/80,43
Liberecký kraj	0,90/0,19	5,96/1,79	7,23/2,32	22,31/10,87	63,60/84,84	2,00/1,37	13,99/6,67	9,23/4,31	20,74/8,56	54,04/79,10
Moravskoslezský kraj	0,93/0,19	7,71/2,09	7,96/3,25	19,80/7,94	63,59/86,53	2,00/1,01	18,32/7,32	10,58/5,41	18,81/10,41	50,29/75,86
Olomoucký kraj	0,45/0,28	6,16/2,12	7,20/2,82	18,30/8,68	67,88/86,11	2,22/0,82	14,70/6,17	9,86/4,56	16,79/8,86	56,43/79,58
Pardubický kraj	0,62/0,14	5,43/1,46	6,67/2,92	18,14/9,51	69,15/85,97	1,70/0,38	16,68/6,31	10,74/4,00	18,38/9,16	52,50/80,14
Plzeňský kraj	0,88/0,08	3,81/1,68	6,16/2,39	21,21/9,46	67,94/86,39	1,43/0,36	17,00/6,76	10,35/4,47	20,79/9,51	50,42/78,90
Středočeský kraj	0,66/0,05	5,31/1,27	6,64/2,40	16,95/8,28	70,43/88,00	1,41/0,63	16,96/6,60	9,27/4,64	18,70/10,68	53,66/77,45
Ústecký kraj	0,57/0,33	7,30/2,32	9,07/3,84	23,73/10,17	59,33/83,35	3,01/0,90	21,42/8,46	10,74/5,47	22,19/12,94	42,65/72,23
Zlínský kraj	0,63/0,23	5,13/1,54	6,21/2,27	15,91/6,63	72,12/89,33	1,19/0,39	12,16/4,44	7,61/3,44	16,15/6,85	62,89/84,88

Kraj	III. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)					IV. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Hl. město Praha	69,40/52,48	7,09/5,61	4,10/3,66	5,45/6,67	13,96/31,57	39,59/29,14	22,84/27,14	8,12/9,14	10,66/6,86	18,78/37,71
Jihočeský kraj	68,01/46,13	5,30/3,59	4,11/3,13	5,48/5,52	17,09/41,62	40,30/26,94	18,66/11,40	11,19/2,59	8,21/3,11	21,64/55,96
Jihomoravský kraj	60,39/42,73	7,15/3,55	3,23/3,66	6,84/5,03	22,39/45,02	32,86/18,34	19,43/6,59	6,71/3,72	8,83/8,31	32,16/63,04
Karlovarský kraj	79,76/60,76	4,53/3,38	1,81/4,22	4,83/5,49	9,06/26,16	42,11/16,00	23,68/16,00	10,53/0,00	2,63/8,00	21,05/60,00
Kraj vysočina	66,71/44,65	4,95/3,02	3,69/3,02	4,95/3,49	19,70/45,81	42,52/20,88	13,39/7,14	3,15/5,49	8,66/4,40	32,28/62,09
Královéhradecký kraj	65,12/46,64	7,22/4,56	5,26/3,55	6,12/6,08	16,28/39,16	31,20/26,57	23,20/12,59	12,00/3,50	8,80/3,50	24,80/53,85
Liberecký kraj	66,58/50,39	5,99/3,66	3,06/3,01	7,86/4,45	16,51/38,48	39,32/34,91	21,37/14,15	6,84/8,49	9,40/5,66	23,08/36,79
Moravskoslezský kraj	67,03/48,74	4,21/2,57	3,34/2,84	7,10/4,33	18,32/41,52	40,21/27,33	14,48/8,07	7,77/2,90	10,99/5,38	26,54/56,31
Olomoucký kraj	66,22/47,42	5,12/4,70	3,09/2,31	4,63/4,43	20,95/41,14	41,20/18,93	13,89/14,29	6,94/2,86	7,87/6,07	30,09/57,86
Pardubický kraj	70,01/53,58	5,19/3,58	4,84/2,81	4,72/5,63	15,23/34,40	40,00/19,23	16,67/9,34	8,67/2,75	8,67/4,40	26,00/64,29
Plzeňský kraj	67,05/48,30	5,47/4,89	4,17/2,37	5,61/6,37	17,70/38,07	28,57/18,67	25,71/17,33	10,00/6,67	12,86/12,00	22,86/45,33
Středočeský kraj	69,51/50,74	4,97/4,75	4,84/3,91	6,58/5,03	14,10/35,47	44,24/22,92	21,82/13,89	8,48/4,17	7,27/8,33	18,18/50,69
Ústecký kraj	81,02/64,16	4,60/4,67	2,81/2,76	4,00/3,71	7,57/24,71	37,50/28,81	23,21/10,17	11,61/5,93	8,93/13,56	18,75/41,53
Zlínský kraj	59,16/36,88	5,28/2,29	3,80/2,76	4,54/4,65	23,27/53,43	43,20/23,11	14,79/9,91	7,69/6,13	7,10/7,08	27,22/53,77

b) dle stavu k 1. 1. 2012

Kraj	I. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)					II. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Hl. město Praha	19,62/6,50	4,88/1,88	7,11/2,85	13,28/6,87	55,11/81,90	10,55/3,79	8,13/4,05	10,47/5,61	15,89/9,12	54,96/77,43
Jihočeský kraj	21,28/7,05	4,83/1,73	6,69/3,28	13,08/7,29	54,12/80,64	13,38/4,21	7,90/3,06	7,74/3,92	15,68/8,28	55,30/80,54
Jihomoravský kraj	18,32/7,12	4,21/1,71	6,56/2,26	13,39/6,95	57,52/81,96	9,94/2,91	7,31/2,98	8,12/3,56	15,55/7,47	59,08/83,08
Karlovarský kraj	21,11/6,70	8,71/3,04	8,05/4,57	18,47/10,12	43,67/75,57	12,78/5,67	10,53/3,29	12,54/5,67	19,88/9,80	44,26/75,57
Kraj vysočina	20,65/6,70	4,43/1,45	6,27/2,69	12,38/5,27	56,27/83,89	9,82/2,82	6,05/2,76	8,55/4,00	13,86/7,02	61,71/83,40
Královéhradecký kraj	19,75/5,99	4,55/2,23	6,82/2,85	15,16/7,73	53,72/81,20	10,92/3,76	7,77/3,63	7,67/3,76	15,09/8,57	58,54/80,27
Liberecký kraj	21,03/7,73	5,14/2,46	7,44/2,75	16,48/9,57	49,91/77,49	12,40/4,29	9,20/3,51	7,72/3,92	17,45/8,91	53,23/79,36
Moravskoslezský kraj	20,52/7,81	5,61/2,15	8,48/3,43	16,65/7,78	48,74/78,82	11,82/4,13	9,30/3,43	9,66/4,46	17,68/9,34	51,55/78,64
Olomoucký kraj	19,71/7,93	5,07/1,83	6,20/3,01	14,59/6,73	54,43/80,51	10,67/3,26	7,44/3,57	8,88/4,24	14,74/7,86	58,27/81,08
Pardubický kraj	21,75/7,87	4,75/1,63	6,58/3,31	14,14/8,58	52,78/78,60	13,89/4,39	7,64/3,38	8,96/3,69	15,75/8,02	53,76/80,52
Plzeňský kraj	22,10/7,66	4,95/1,93	7,02/2,90	15,20/7,15	50,73/80,36	12,55/3,94	6,99/3,33	8,67/4,64	16,12/9,24	55,67/78,85
Středočeský kraj	21,18/7,30	5,20/1,85	6,98/2,69	14,29/7,58	52,36/80,58	11,87/4,36	10,12/3,74	9,15/4,73	15,47/8,27	53,40/78,91
Ústecký kraj	25,13/10,13	5,74/2,76	8,16/4,19	19,56/11,32	41,41/71,60	14,69/4,98	9,15/3,66	10,37/4,87	18,08/11,32	47,71/75,18
Zlínský kraj	18,76/5,58	4,20/1,77	5,58/2,76	14,43/6,26	57,03/83,63	8,09/2,64	7,46/2,62	8,13/3,69	14,43/6,29	61,89/84,76

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Kraj	III. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)					IV. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Hl. město Praha	16,25/7,66	13,50/6,43	10,49/5,55	11,82/8,32	47,94/72,04	29,84/10,52	13,62/8,67	8,24/4,91	7,53/5,54	40,77/70,36
Jihočeský kraj	15,33/6,06	12,30/5,33	8,42/4,63	10,95/7,11	53,00/76,86	27,86/13,77	13,33/5,62	7,21/3,46	9,72/4,83	41,88/72,31
Jihomoravský kraj	12,83/5,47	11,66/4,56	7,60/4,03	12,73/6,88	55,18/79,06	23,30/12,73	12,00/5,68	5,97/2,56	8,46/5,56	50,27/73,47
Karlovarský kraj	19,19/7,30	10,94/5,65	7,91/6,34	16,16/11,29	45,79/69,42	36,54/15,63	14,16/4,71	6,52/3,72	7,65/7,69	35,13/68,24
Kraj vysočina	13,04/6,37	10,42/4,70	7,48/4,26	13,58/6,12	55,48/78,55	25,99/9,10	12,76/6,74	7,94/4,02	7,58/5,34	45,73/74,80
Královéhradecký kraj	18,66/7,62	11,89/5,42	9,17/4,82	12,47/8,34	47,81/73,79	31,62/14,24	10,29/5,38	7,72/4,37	8,77/6,39	41,60/69,62
Liberecký kraj	17,14/7,96	10,67/6,71	7,62/5,13	15,71/7,76	48,86/72,45	28,10/12,09	15,04/9,10	7,60/3,24	8,26/5,36	40,99/70,20
Moravskoslezský kraj	14,14/7,50	14,21/7,36	9,96/5,83	14,34/8,40	47,35/70,91	27,79/12,97	13,30/7,13	6,03/3,60	11,27/5,77	41,61/70,54
Olomoucký kraj	14,97/6,29	12,42/7,24	8,79/4,24	13,76/7,43	50,07/74,81	28,53/12,67	14,42/6,37	4,70/4,02	9,51/6,15	42,84/70,79
Pardubický kraj	15,80/7,07	11,31/4,89	9,76/5,11	14,25/7,77	48,88/75,16	26,81/14,54	14,19/5,44	6,18/4,25	8,80/5,54	44,02/70,23
Plzeňský kraj	16,19/6,83	10,58/4,54	8,61/5,12	13,51/8,27	51,11/75,24	22,05/13,28	14,91/5,99	8,23/4,11	11,80/5,17	43,01/71,45
Středočeský kraj	17,10/8,24	12,88/5,99	8,93/5,02	13,42/8,71	47,67/72,04	32,20/11,57	13,13/8,28	7,76/5,16	8,18/6,41	38,73/68,57
Ústecký kraj	18,80/8,84	13,45/7,07	9,30/5,76	15,28/9,87	43,18/68,46	35,39/17,91	14,07/6,40	5,76/4,33	9,17/5,88	35,61/65,48
Zlínský kraj	11,51/6,12	9,91/4,43	7,57/3,66	11,51/6,16	59,51/79,62	24,98/10,57	12,81/5,68	5,57/3,79	7,06/5,16	49,58/74,80

c) dle stavu k 1. 1. 2017

Kraj	I. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)					II. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Hl. město Praha	24,61/8,53	6,71/2,90	8,73/4,02	13,10/7,01	46,85/77,54	15,85/5,16	7,70/3,77	10,43/5,67	14,22/8,36	51,81/77,03
Jihočeský kraj	22,80/8,32	7,77/2,78	7,00/3,22	12,81/7,69	49,61/77,99	18,16/5,94	8,09/3,45	8,69/4,40	13,01/7,69	52,06/78,52
Jihomoravský kraj	22,84/8,64	5,96/2,51	6,74/2,93	12,21/6,51	52,25/79,42	14,20/4,47	6,65/2,91	8,41/3,76	12,83/7,22	57,91/81,65
Karlovarský kraj	25,61/9,63	9,82/3,71	8,43/4,69	15,06/9,42	41,08/72,55	15,73/6,63	8,57/3,75	11,68/6,11	16,43/9,51	47,59/74,01
Kraj vysočina	23,83/8,40	8,00/2,62	6,68/2,81	12,41/5,59	49,07/80,58	13,18/4,25	6,91/2,67	8,41/3,91	13,91/6,53	57,60/82,65
Královéhradecký kraj	25,29/8,67	7,15/2,87	7,66/3,94	12,80/6,38	47,10/78,13	17,31/5,61	7,65/3,34	8,31/5,06	12,36/7,33	54,37/78,66
Liberecký kraj	24,18/9,32	7,45/3,59	7,88/3,64	14,00/7,14	46,49/76,32	17,32/5,93	9,61/3,86	9,05/4,55	15,60/8,47	48,42/77,19
Moravskoslezský kraj	23,21/8,89	7,71/3,26	8,65/3,76	15,46/7,69	44,97/76,40	13,54/4,71	8,24/3,87	10,19/4,54	15,10/9,05	52,93/77,84
Olomoucký kraj	23,08/9,06	7,49/2,85	8,07/3,44	13,32/6,25	48,05/78,41	14,39/4,44	7,84/3,38	8,60/4,61	14,95/7,16	54,21/80,41
Pardubický kraj	27,60/10,33	8,40/3,31	7,03/3,92	12,08/7,51	44,89/74,92	18,68/6,44	6,91/3,35	8,74/4,32	13,42/7,29	52,24/78,59
Plzeňský kraj	25,52/10,30	8,29/3,25	7,68/3,72	14,64/7,92	43,87/74,81	17,74/6,12	7,73/2,83	9,28/4,98	15,33/9,01	49,93/77,06
Středočeský kraj	27,60/10,25	6,96/2,84	7,35/3,71	12,92/7,15	45,16/76,05	16,16/6,23	8,96/3,92	10,38/4,86	13,27/8,12	51,23/76,88
Ústecký kraj	28,49/11,89	9,02/4,73	8,77/5,03	15,97/10,57	37,74/67,79	19,75/7,53	9,15/4,06	10,78/6,09	15,18/11,46	45,14/70,87
Zlínský kraj	21,94/7,99	6,60/1,97	7,09/3,15	11,67/5,18	52,70/81,70	13,60/4,12	7,11/2,65	9,80/3,99	11,95/5,83	57,54/83,41

Kraj	III. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)					IV. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Hl. město Praha	17,06/8,38	11,24/6,47	11,34/6,13	11,04/8,22	49,32/70,79	27,59/11,54	18,65/11,16	10,23/6,98	8,27/6,09	35,26/64,24
Jihočeský kraj	17,04/6,05	11,43/5,53	8,95/5,35	11,26/7,92	51,32/75,15	23,68/12,15	17,41/10,31	9,71/4,94	8,20/5,01	41,00/67,58
Jihomoravský kraj	13,60/4,97	10,28/4,88	8,42/4,19	11,03/6,76	54,67/79,20	21,03/10,56	16,38/8,75	7,17/3,19	6,88/4,56	48,54/72,94
Karlovarský kraj	19,17/9,37	11,39/6,65	9,02/6,65	13,64/10,27	46,79/67,07	30,60/15,05	17,59/9,49	8,43/5,56	8,67/8,33	34,70/61,57
Kraj vysočina	11,86/5,28	10,33/5,20	8,34/4,31	11,75/6,54	57,72/78,66	17,35/8,24	18,84/8,82	9,52/4,49	6,24/5,71	48,04/72,73
Královéhradecký kraj	17,84/7,05	12,68/6,01	8,55/4,29	10,87/7,95	50,06/74,69	22,74/10,43	16,56/9,28	7,29/4,90	8,16/6,15	45,24/69,24
Liberecký kraj	18,40/7,13	10,18/6,98	9,48/6,13	11,97/7,38	49,97/72,38	27,50/12,44	19,84/11,10	8,62/6,22	9,30/5,00	34,75/65,24
Moravskoslezský kraj	12,19/5,60	13,08/7,44	11,11/5,92	12,98/8,84	50,65/72,19	20,67/10,57	19,13/11,37	7,40/4,73	9,84/5,81	42,96/67,52
Olomoucký kraj	12,93/5,39	10,65/6,02	9,73/5,71	11,23/6,44	55,45/76,44	22,31/9,81	20,96/9,45	7,50/5,61	5,96/5,54	43,27/69,58
Pardubický kraj	16,30/6,25	10,21/5,20	9,12/4,97	11,40/6,83	52,97/76,74	23,42/11,93	18,20/10,36	7,55/4,35	9,66/5,74	41,18/67,62
Plzeňský kraj	17,97/7,11	11,78/5,78	9,98/7,21	13,39/9,10	46,88/70,79	22,39/12,50	20,86/11,23	9,46/4,51	8,90/5,90	38,39/65,86
Středočeský kraj	17,84/7,21	12,57/6,31	9,45/5,50	12,19/8,45	47,96/72,53	25,59/11,98	18,07/9,08	7,65/5,48	8,42/4,51	40,26/68,94
Ústecký kraj	18,96/8,23	13,98/8,07	9,92/6,94	14,08/9,43	43,06/67,33	31,13/17,13	20,39/11,77	7,45/5,44	7,78/5,68	33,25/59,98
Zlínský kraj	11,81/5,06	10,80/4,24	9,85/4,14	10,80/6,20	56,73/80,36	19,46/10,48	17,16/6,94	8,13/4,46	6,98/4,77	48,28/73,34

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

d) dle stavu k 1. 1. 2022

Kraj	I. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)					II. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Hl. město Praha	25,49/9,51	11,93/5,52	9,20/4,94	11,98/7,07	41,40/72,97	18,91/6,70	8,76/4,02	11,42/6,65	12,56/8,68	48,36/73,95
Jihočeský kraj	23,89/9,39	13,43/5,80	8,09/4,35	11,23/7,15	43,37/73,31	18,28/6,33	10,05/4,28	9,43/5,18	11,80/7,33	50,44/76,89
Jihomoravský kraj	22,22/9,15	10,64/4,94	7,95/3,39	11,27/5,99	47,93/76,52	17,65/5,36	8,05/3,76	9,35/4,07	11,59/7,26	53,36/79,54
Karlovarský kraj	24,40/10,88	13,07/5,75	9,59/6,56	13,15/10,58	39,78/66,23	18,34/7,03	10,97/5,32	11,12/6,44	14,65/10,99	44,92/70,23
Kraj vysočina	23,91/9,90	13,69/5,76	6,99/3,59	12,22/6,45	43,18/74,31	14,57/4,07	9,27/3,65	9,63/4,58	13,86/7,61	52,68/80,08
Královéhradecký kraj	25,27/10,07	12,92/5,90	9,25/4,80	12,03/7,62	40,53/71,61	20,13/7,02	9,45/4,16	9,08/5,23	12,72/7,78	48,62/75,81
Liberecký kraj	24,96/10,86	13,98/5,99	8,87/5,12	13,72/8,09	38,47/69,94	18,78/7,56	12,33/4,93	9,37/5,66	13,20/8,06	46,32/73,79
Moravskoslezský kraj	20,91/8,20	12,90/6,26	9,65/4,18	13,47/7,99	43,08/73,36	13,82/5,27	10,33/4,92	11,28/5,11	14,81/9,46	49,76/75,25
Olomoucký kraj	23,28/9,93	13,04/5,81	8,47/3,93	12,83/6,92	42,38/73,40	15,71/6,00	9,08/3,79	10,47/4,86	13,62/7,54	51,12/77,81
Pardubický kraj	26,82/11,00	14,33/6,20	8,65/4,06	10,72/7,93	39,47/70,82	17,34/6,11	9,35/4,41	9,63/5,12	11,26/8,23	52,42/76,13
Plzeňský kraj	23,74/11,81	15,01/6,80	8,23/4,90	12,32/8,93	40,71/67,57	17,80/7,36	10,27/4,21	9,83/5,53	13,15/9,16	48,94/73,75
Středočeský kraj	29,39/13,04	11,51/5,75	8,25/4,53	11,81/8,00	39,04/68,69	18,59/7,34	9,74/4,47	10,72/5,46	12,62/8,52	48,33/74,21
Ústecký kraj	26,54/12,08	15,35/7,75	10,05/5,96	13,73/9,97	34,32/64,23	20,72/8,86	13,03/5,77	11,50/6,12	13,43/11,45	41,33/67,81
Zlínský kraj	22,26/9,78	12,08/4,56	8,48/3,60	11,39/6,60	45,78/75,44	14,21/3,95	9,10/3,48	9,84/4,57	12,42/6,38	54,44/81,62

Kraj	III. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)					IV. stupeň - osoba závislá na péči ve věku (muž/žena)				
	do 20	20-34	35-49	50-64	65+	do 20	20-34	35-49	50-64	65+
Hl. město Praha	18,74/7,61	12,22/7,31	11,03/6,95	10,85/8,63	47,16/69,51	24,55/12,10	20,24/10,68	10,91/7,50	7,09/6,24	37,21/63,47
Jihočeský kraj	15,59/6,03	12,30/5,74	9,95/6,06	10,89/7,46	51,28/74,70	20,86/11,37	21,63/11,91	10,08/6,29	8,70/5,41	38,72/65,02
Jihomoravský kraj	15,69/5,09	10,62/5,24	10,38/5,48	9,89/6,88	53,41/77,31	21,00/9,26	18,52/11,85	10,25/4,92	7,72/4,18	42,51/69,79
Karlovarský kraj	14,78/8,96	14,98/6,27	11,43/7,53	13,40/10,22	45,42/67,03	25,15/14,23	23,37/11,54	7,92/4,81	6,93/10,58	36,63/58,85
Kraj vysočina	11,13/4,60	12,54/5,83	8,15/4,99	10,71/6,10	57,47/78,48	14,44/7,75	23,21/10,88	10,16/5,52	8,02/5,28	44,17/70,57
Královéhradecký kraj	17,26/6,27	13,35/6,50	8,35/4,99	9,72/6,50	51,32/75,74	22,40/10,76	22,87/13,21	8,63/4,47	7,58/5,11	38,51/66,45
Liberecký kraj	17,20/6,02	12,49/7,40	10,44/6,69	11,07/7,35	48,81/72,54	23,36/10,17	23,72/11,46	10,22/6,75	6,08/5,14	36,62/66,49
Moravskoslezský kraj	12,13/4,90	13,26/8,27	12,10/6,99	12,82/9,00	49,69/70,85	16,73/8,66	24,91/15,32	9,44/6,10	8,50/5,54	40,42/64,38
Olomoucký kraj	13,23/4,97	12,04/6,04	10,49/6,50	11,86/6,70	52,37/75,79	20,10/9,71	24,02/12,70	10,44/6,20	7,75/5,47	37,68/65,91
Pardubický kraj	15,09/5,58	12,76/7,11	9,67/6,08	9,62/7,40	52,86/73,83	20,25/10,64	23,83/15,35	10,63/6,45	8,17/4,50	37,14/63,05
Plzeňský kraj	17,52/6,31	14,63/6,46	11,10/7,53	10,99/8,31	45,75/71,39	21,97/11,00	24,23/14,79	13,38/6,23	6,48/7,58	33,94/60,39
Středočeský kraj	17,21/7,09	12,58/6,69	10,26/5,58	11,47/7,50	48,48/73,14	23,23/12,96	19,42/9,16	8,22/6,23	7,35/5,77	41,78/65,89
Ústecký kraj	17,68/7,32	15,57/8,88	11,68/8,01	11,87/9,88	43,20/65,91	25,66/14,87	26,62/15,96	9,59/7,27	7,91/5,51	30,22/56,39
Zlínský kraj	10,45/4,93	11,23/5,39	9,86/4,79	10,23/6,67	58,23/78,23	17,12/8,80	21,84/10,10	8,85/4,95	7,78/4,56	44,42/71,58

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023); vlastní zpracování. Hodnoty jsou matematicky zaokrouhleny.

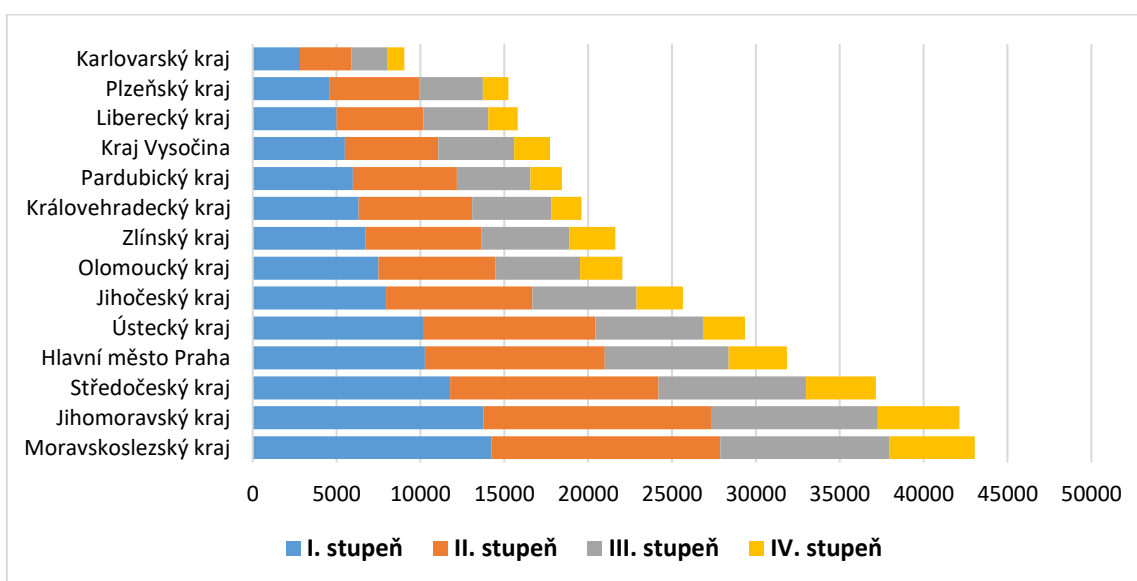

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

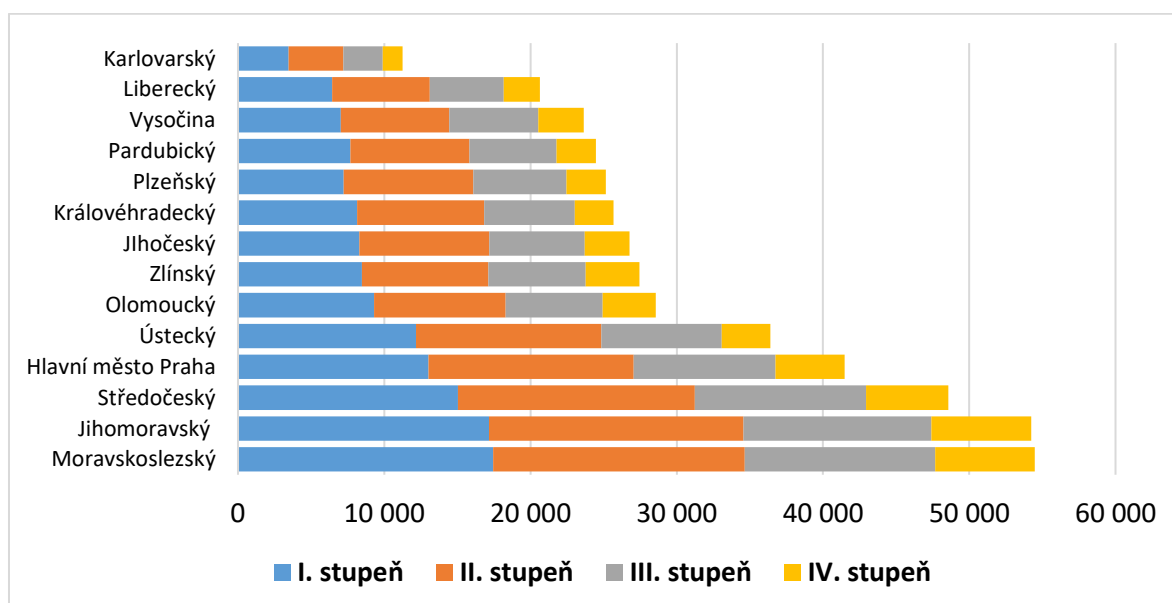
4.5. Struktura pečujících osob dle krajů

V závěru doplníme výše zmíněné charakteristiky závislých osob ještě o hledisko regionální. V tomto případě nebude prezentován vývoj regionální struktury v čase, ale pouze okamžikový stav k 1. 1. 2022. Pro srovnání uvádíme informaci nejenom o počtu závislých, ale také o počtu pečujících osob v krajích ČR (řazeno vzestupně).

Graf 22 Počet a struktura závislých osob v krajích ČR k 1. 1. 2022

Graf 23 Počet a struktura pečujících osob v krajích ČR k 1. 1. 2022

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Podrobnější informaci ohledně závislých osob poskytuje následující tabulka.

Tabulka 20 Regionální struktura závislých osob v ČR k 1. 1. 2022 (kraje ČR)

Kraj	I. stupeň		II. stupeň		III. stupeň		IV. stupeň		Celkem	
	počet pečujících	podíl stupně v kraji	počet pečujících	podíl stupně v kraji	počet pečujících	podíl stupně v kraji	počet pečujících	podíl stupně v kraji	počet pečujících	podíl stupně v kraji
Hl. m. Praha	10 255	32 %	10 742	34 %	7 379	23 %	3 476	11 %	31 852	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	9 %		9 %		9 %		9 %		9 %	
Jihočeský	7 958	31 %	8 715	34 %	6 196	24 %	2 777	11 %	25 646	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	7 %		8 %		8 %		7 %		7 %	
Jihomoravský	13 755	33 %	13 573	32 %	9 930	24 %	4 877	12 %	42 135	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	12 %		12 %		12 %		13 %		12 %	
Karlovarský	2 826	31 %	3 051	34 %	2 131	24 %	1 025	11 %	9 033	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	3 %		3 %		3 %		3 %		3 %	
Vysočina	5 501	31 %	5 561	31 %	4 521	25 %	2 148	12 %	17 731	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	5 %		5 %		5 %		6 %		5 %	
Královéhradecký	6 310	32 %	6 786	35 %	4 704	24 %	1 796	9 %	19 596	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	6 %		6 %		6 %		5 %		6 %	
Liberecký	4 999	32 %	5 192	33 %	3 856	24 %	1 756	11 %	15 803	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	4 %		5 %		5 %		5 %		5 %	
Moravskoslezský	14 225	33 %	13 656	32 %	10 098	23 %	5 076	12 %	43 055	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	13 %		12 %		12 %		13 %		12 %	
Olomoucký	7 503	34 %	6 949	32 %	5 071	23 %	2 519	11 %	22 042	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	7 %		6 %		6 %		7 %		6 %	
Pardubický	5 969	32 %	6 198	34 %	4 394	24 %	1 871	10 %	18 432	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	5 %		5 %		5 %		5 %		5 %	
Plzeňský	4 564	30 %	5 370	35 %	3 788	25 %	1 528	10 %	15 250	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	4 %		5 %		5 %		4 %		4 %	
Středočeský	11 765	32 %	12 427	33 %	8 798	24 %	4 156	11 %	37 146	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	10 %		11 %		11 %		11 %		11 %	
Ústecký	10 203	35 %	10 235	35 %	6 455	22 %	2 448	8 %	29 341	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	9 %		9 %		8 %		6 %		8 %	
Zlínský	6 738	31 %	6 883	32 %	5 245	24 %	2 743	13 %	21 609	100 %
<i>podíl kraj/ ČR</i>	6 %		6 %		6 %		7 %		6 %	
Celkem	112 571	32 %	115 338	33 %	82 566	24 %	38 196	11 %	348 671	100 %
	100 %		100 %		100 %		100 %		100 %	

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

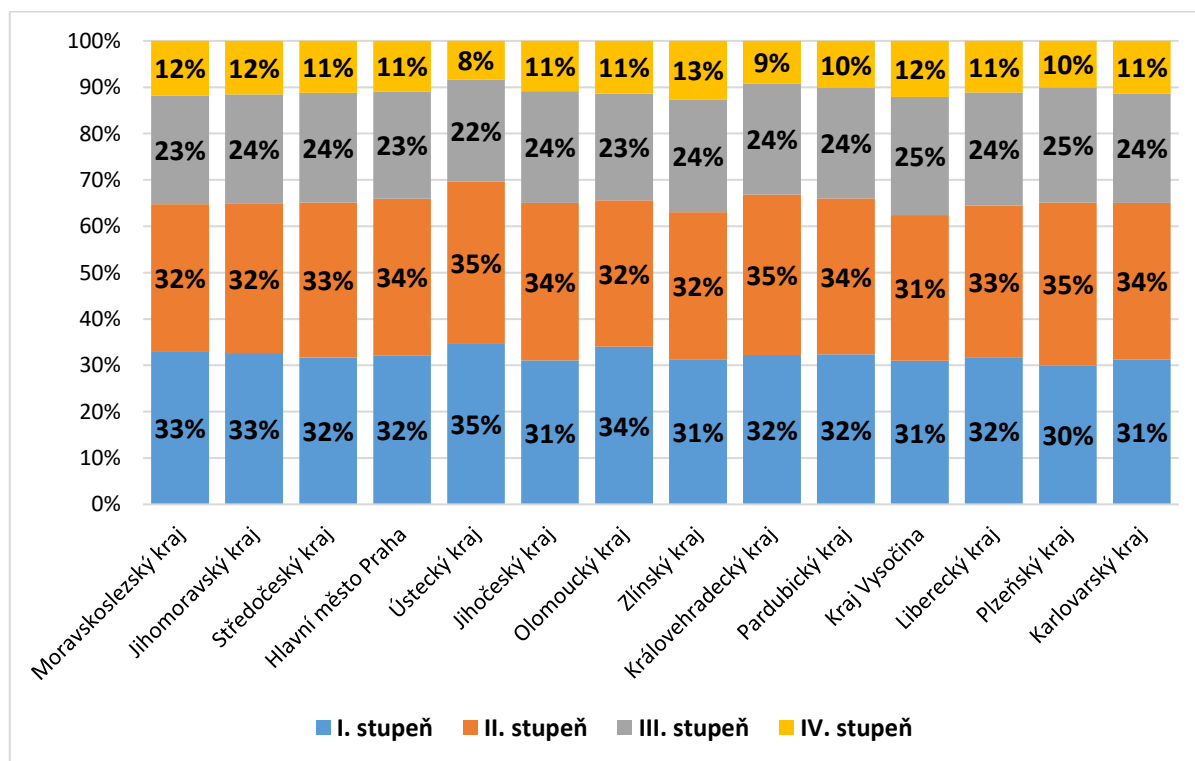
Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Z výše uvedených dat je patrné, že největší počet závislých osob je koncentrován na Moravě, dále pak v oblasti Středočeského kraje, včetně hlavního města Prahy, a významnější je počet pečujících také v kraji Ústeckém. S odstupem následují ostatní kraje, a nejméně významný je počet závislých osob (tj. příjemců příspěvku na péči) v Karlovarském kraji. Je nasnadě, že počet závislých osob významně závisí na celkovém počtu obyvatel v příslušném kraji, který je velmi rozdílný.

Zajímavé je připomenout v této subkapitole také počet pečujících osob v regionálním členění (graf 23), který byl předmětem zkoumání již v předchozí části textu. Z komparace pořadí počtu pečujících i závislých osob dle krajů lze dovodit, že silně a zcela logicky vzájemně koreluje. Přesto se najdou kraje, ve kterých příčka pořadí dle počtu pečujících versus dle počtu závislých osob totožná není. Příčinu lze hledat v rozdílném počtu pečujících osob na jednu závislou osobu.

Pro rychlejší orientaci uvádíme v samostatném grafu alespoň regionální strukturu závislých dle stupně závislosti.

Graf 24 Struktura závislých osob v krajích ČR dle stupně závislosti k 1. 1. 2022

Zdroj: Informační základna (MPSV, listopad 2023), vlastní zpracování

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

Z grafu 24 lze dovodit, že struktura závislých osob (= příjemců příspěvku na péči) se v jednotlivých krajích nijak významně neliší. Ve všech krajích ČR jsou nejvíce zastoupeny nižší stupně závislosti, tj. stupeň I. a II., a to v rozmezí cca 62 % (Vysočina) až 70 % (Ústecký kraj). V některých krajích dominuje I. stupeň, v některých stupeň II., nicméně rozdíly nejsou zásadní a vesměs je zastoupení nižších stupňů závislosti velmi podobné. Obecně by se tedy dalo říci, že ve stupni I. stejně jako ve stupni II. je ve všech krajích ČR přibližně třetina závislých osob.

Velmi podobné je napříč všemi kraji též zastoupení III. stupně závislosti, který se týká prakticky všude přibližně čtvrtiny závislých osob, a rozptyl hodnot tohoto podílu je velmi nízký (22 % až 25 %). Nejvyšší stupeň závislosti, tj. stupeň IV. (úplná závislost), se týká nejmenší skupiny příjemců příspěvku na péči, přibližně desetiny. Nejmenší je jejich zastoupení v Ústeckém kraji (8 %) a nejvyšší ve Zlínském kraji (13 %).

5. Závěr - sumarizace hlavních zjištění

Z výše uvedeného textu lze dovodit řadu dílčích závěrů, které se pro segment závislých osob jeví jako charakteristické. Zjištění, která považujeme za klíčová, lze sumarizovat takto:

- **Počet závislých osob:** V průběhu prvních cca 10 let po zavedení příspěvku na péči (tj. 2007 až 2018) počet závislých osob setrval a relativně významně narůstal, a ve zmíněném roce 2018 dosáhl své kulminace. Celkově v tomto období počet pečujících vzrostl o cca 190 000 osob, resp. o 108 %. V navazujícím období 2018 až 2020 lze hovořit spíše o stagnaci počtu závislých osob. Počínaje rokem 2020 již je zřejmý pozvolný pokles počtu závislých osob, kdy v období 2020 až 2022 jejich počet poklesl téměř o 20 000 osob (5 %).
- **Struktura závislých osob dle stupně závislosti:** Určité trendy lze pozorovat nejenom v oblasti počtu závislých osob, ale také v jejich struktuře. Dlouhodobě roste podíl vyšších stupňů závislosti (tj. stupeň III. a IV.), a to z 20 % v roce 2007 na 35 % v roce 2022. Na druhou stranu podíl nižších stupňů závislosti (tj. zastoupení stupně I. a II.) paralelně logicky klesá, a to z 80 % v roce 2007 na

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

65 % v roce 2022. Z toho lze dovozovat zhoršující se stav závislých osob (= příjemců příspěvku na péči), potažmo i vyšší náročnost péče o ně.

- **Struktura závislých osob dle pohlaví:** Jakkoliv se počet závislých osob v posledních letech snižuje, jejich genderová struktura je dlouhodobě relativně stabilní, tedy s celkovým podílem žen na úrovni cca 60 % a podílem mužů cca 40 %. V jednotlivých stupních závislosti lze nicméně pozorovat změny významnější – třeba v I. stupni závislosti nárůst počtu závislých mužů z 29 % na 39 %. Trend mírně rostoucího zastoupení mužů mezi závislými osobami lze považovat za obecně platný ve všech čtyřech stupních závislosti, pouze jeho dynamika se liší.
- **Struktura závislých osob dle věku:** Mezi závislými osobami je nejvíce zastoupena věková kategorie 65 a více let. Její podíl sice v trendu lehce klesá (cca ze 70 % podílu v počátečních letech sledovaného období na 61,7 % v roce 2022), nicméně bez ohledu na tento trend jde o kategorii jasně dominantní. Na pomyslné druhé příčce ve sledovaném období střídavě figuruje kategorie 50 až 64 let alternativně s nejmladší věkovou kategorií závislých osob do 20 let. V obou případech jejich zastoupení dlouhodobě osciluje kolem 10 %, avšak u nejmladší věkové kategorie (do 20 let) lze trendově hovořit o velmi mírném nárůstu, zatímco u kategorie 50 až 64 let je trend opačný, tj. mírný pokles podílu z bezmála 11 % v roce 2007 na 9,3 % v roce 2022. Nejméně jsou mezi závislými osobami zastoupení jedinci ve věku 20 až 34 let, stejně jako skupina 35 až 49 let. Podíl obou kategorií je ve většině sledovaných let velmi podobný a pohybuje se v intervalu 4,6 % až 9,1 %, avšak v posledních letech získává významnější převahu druhá nejmladší věková kategorie, tj. 20 až 34 let.
- **Podíl závislých mužů na péči v příslušné věkové kategorii ze všech závislých mužů na péči (= v rámci své mužské skupiny):** Z množiny všech mužů v péči mají muži větší procentuální zastoupení - oproti ženám - ve všech věkových kategoriích mužů kromě kategorie 65+, ve které převažuje podíl žen ve věku 65+ ze všech žen závislých na péči. Více mužů v mladším věku je dříve závislých na péči druhé osoby oproti ženám, u kterých závislost na péči druhé osoby se

Výstup je zpracován v rámci projektu Zkvalitnění informační základny zajišťující dostupnost genderově specifických dat pro analytickou činnost v oblasti sociálního pojištění: CZ.03.01.02/00/22_013/0001225, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

posouvá do vyšších věkových kategorií, zejména do kategorie 65+. Jistou anomálií je rok 2007, kdy u mužů ve III. a IV. stupni závislosti na péči je dosahováno značně vysokého podílu ze všech mužů v péči ve věkové kategorii do 20 let jejich věku, a to celorepublikově i regionálně.

- **Struktura závislých osob dle regionů:** Největší počet závislých osob je v ČR koncentrován na Moravě (Jihomoravský a Moravskoslezský kraj), dále pak v oblasti Středočeského kraje, včetně hlavního města Prahy, a významnější je počet pečujících také v kraji Ústeckém. S odstupem následují ostatní kraje, a nejméně významný je počet pečujících v Karlovarském kraji. Je nasnadě, že počet pečujících významně závisí na celkovém počtu obyvatel v příslušném kraji. Struktura pečujících se v jednotlivých krajích nijak významně neliší a v zásadě je velmi podobná struktuře celorepublikové. Ve všech krajích ČR jsou nejvíce zastoupeny nižší stupně závislosti, tj. stupeň I. a II. (zhruba dvoutřetinový podíl příjemců příspěvku na péči), zatímco ve vyšších stupních závislosti, tj. stupeň III. a IV., je zhruba třetina závislých osob.

Autoři se domnívají, že je vhodné na tuto analýzu navázat mikrostudií/analýzou *zaměřenou na **Pečující versus závislé osoby***, která bude pečující a závislé osoby sledovat také v jejich vzájemné relaci, a to: **a) celkových poměrů**, **b) genderových poměrů**, a to jak genderově homogenních (péče typu: muž o muže, žena o ženu) tak genderově heterogenních poměrů (péče typu: muž o ženu, žena o muže), spolu se zohledněním specifík jednotlivých regionů (primárně krajů) a také věkových struktur závislých a pečujících osob v jejich vzájemné kombinaci.